

“Het visbestand in de rivieren en de kanalen in Vlaanderen”

**Verbeiren Marc
Wolvertem(-Meise)
2008**

“Het visbestand in de rivieren en de kanalen in Vlaanderen”

Verbeiren Marc
Wolvertem(-Meise)
2008

1. ALBERTKANAAL

Het Albertkanaal verbindt de Maas stroomafwaarts Luik met de haven van Antwerpen. Het kanaal werd aangelegd onder meer met het oog op een snellere en betere verbinding tussen het Luikse industriegebied en de haven van Antwerpen , ter vervanging van de Kempische kanalen.

Het Albertkanaal wordt gevoed met water uit de Maas . Het volgt de Maasvallei tot Ternaaien , beschrijft vervolgens een boog rond Maastricht en buigt dan te Briegden, waar het Kanaal Briegden-Neerharen uitmondt, naar het westen . Van Hasselt tot Kwaadmechelen vervangt het Albertkanaal het voormalige Vertakkingskanaal naar Hasselt en vanaf Herentals, waar het het Kanaal Bocholt-Herentals ontvangt, het vroegere Kempische Kanaal. Te Viersel staat het via het Netekanaal in verbinding met de Nete en de Rupel .

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW, nu het INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat circa 900 meetpunten waarvan 300 op kanalen. De kanalen zullen om de vijf à zes jaar worden bemonsterd.

Het Albertkanaal is, vanwege zijn structuur (rechte betonnen wanden) en de drukke scheepvaart, echter een zeer moeilijk te bemonsteren water. Momenteel ontbreken hiervoor ook de nodige middelen. Wel wordt het visbestand van het Albertkanaal opgevolgd op één staalnameplaats, namelijk aan de elektriciteitscentrale in Langerlo. Hier komen vissen terecht op de filters van de inzuig van het koelwater.

a) Afvissing in 2002

De laatste afvissing op het Albertkanaal in Langerlo dateert van de maanden maart, april en mei van 2002. Hierbij werd de aanwezigheid van 22 vissoorten vastgesteld, waaronder twee soorten beschermd door de wet op de riviervisserij en één bijkomende soort beschermd door de Conventie van Bern.

b) Onderzoek in 1990

Een dergelijk onderzoek vond ook plaats in 1990 en werd uitgevoerd door de KU Leuven in opdracht van het toenmalige AROL (Verreycken *et al*, 1991). Er werden toen 37 verschillende vissoorten vastgesteld op het Albertkanaal. Hiervan zijn vier soorten beschermd door de wet op de riviervisserij en twee bijkomend door de Conventie van Bern.

c) Afvissingen in 1995, 1996 en 1997

Ook in het voorjaar van 1995, 1996 en 1997 werd het visbestand aan de visaanzuig in Langerlo gemonitord. Tijdens dit onderzoek werd de aanwezigheid van 30 vissoorten vastgesteld, waaronder vier soorten beschermd door de wet op de riviervisserij en één bijkomend door de Conventie van Bern.

d) Vergelijking afvissingen

Opvallend was dat er in 2002 in vergelijking met de onderzoeken in de jaren '90 niet alleen een minder aantal soorten, maar ook heel wat minder vis op de roosters was terug te vinden. Waarschijnlijk is het hergebruik van de kolenhaven aan de inzuig hiervan de oorzaak. Het is immers niet uitgesloten dat de vissen door deze bedrijvigheid worden afgeschrikt.

e) Fuikenbemonstering in 2000

Naast deze monitoringreeks via inspectie van de filters ter hoogte van de koelwateraanzuig in Langerlo, werd het Albertkanaal in 2000 ook via fuiken bemonsterd. Dit gebeurde in het kader van het palingpolluentenmeetnet van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. Tijdens de zomer van 2000 werd het kanaal vanaf de Nederlands-Belgische grens tot Antwerpen op acht plaatsen met

fuiken bemonsterd. In totaal werden er veertien vissoorten gevangen. Paling, blankvoorn en baars zijn de meest verspreide soorten en werden op al de staalnameplaatsen gevangen; ze zijn ook de frequentst gevangen soorten. Zoals eerder gesteld, is dit water vanwege zijn structuur (rechte betonnen wanden) en de drukke scheepvaart zeer moeilijk te bemonsteren. De aangetroffen soortendiversiteit per staalnameplaats is dan ook gering en naar alle waarschijnlijkheid een onderschatting (variërend tussen 4 tot 8 soorten, met een gemiddelde van 5,9 soorten per plaats).

De grootste soortendiversiteit (8 soorten) werd aangetroffen op de staalnameplaats gelegen in Ranst, Oelegem. Van alver, kolblei, karper, vetje, rietvoorn, barbeel en zonnebaars kon de aanwezigheid in het kanaal vastgesteld worden, maar ze werden slechts één of twee keer gevangen over het ganse kanaal. Dat dit een onderwaardering is van het aanwezige visbestand blijkt uit voorgaande onderzoeken. In dit onderzoek was het dan ook de bedoeling om palingen te vangen voor analyse.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2004-2005 , vraag nr. 42 van 22 oktober 2004 } .

---

2. ANTITANKKANAAL (ANTITANKGRACHT)

De Antitankgracht , gelegen in de provincie Antwerpen , is een minder bekende maar niettemin vrij lange waterloop .

Langs deze waterloop liggen onder meer de gemeenten Massenhoven , Oelegem , Schilde , Sint-Job-in-‘t-Goor , Maria-Ter-Heide en Stabroek .

Het Antitankkanaal (Antitankgracht) situeert zich in het noordwesten van de provincie Antwerpen. De bron ligt aan het Kanaal Dessel-Schoten in Sint-Job-In’t-Goor, deelgemeente van Brecht, op de grens met Schoten. Van daaruit is er een noordwestelijke en een zuidelijke bedding. De eerste gaat via Brasschaat en Kapellen naar Stabroek, met monding in de Afwateringsgracht – Opstalbeek. De andere loopt via Schilde naar Oelegem, deelgemeente van Ranst, met overloop in een aantal beken waaronder voornamelijk het Groot Schijn. Het Antitankkanaal wordt gevoed met water van het Kanaal Dessel-Schoten.

Er zijn in het kader van het “Meetnet Zoetwatervis” geen meetpunten gelokaliseerd op de Antitankgracht. Wel beschikken we over summiere visstandgegevens die in 2000 verzameld werden in het kader van het Vlaams palingpolluëntenmeetnet.

Drie locaties gelegen aan het Fort te Stabroek, ter hoogte van Brasschaat en het Fort te Oelegem werden elektrisch bemonsterd. In totaal werden er acht soorten gevangen, namelijk : paling, blankvoorn, rietvoorn, snoek, baars, zonnebaars, pos en de beschermde soort kleine modderkruiper.

Paling en baars bleken de meest gevangen soorten te zijn. Te Oelegem werden de meeste soorten gevangen, hier werd ook het meeste vis gevangen.

	paling	blankvoorn	rietvoorn	snoek	baars	zonnebaars	pos	kleine modderkruiper	N
Fort Stabroek	X	X	X	X	X				5
Brasschaat	X	X		X	X				4
Oelegem	X	X		X	X	X	X	X	7

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
 “ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 665 van 20 september 2007 } .

3. ANTWERPSE DOKKEN EN HET SCHELDE-RIJNVERBINDINGSKANAAL

In het noordwesten van de provincie Antwerpen liggen de “Antwerpse Dokken” (ten noorden van de stad Antwerpen) en aansluitend het Schelde-Rijnkanaal (gemeenten Berendrecht en Zandvliet) dat via Nederland naar de Oosterschelde vloeit .

De Antwerpse Dokken en het Schelde-Rijnkanaal zijn niet opgenomen in het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters die in 2001 is van start gegaan en wordt uitgevoerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW). De Antwerpse Dokken werden wel bemonsterd in het kader van het polluentenmeetnet in 2000.

De dokken werden op twee locaties bemonsterd namelijk aan de Van Cauwelaertsluis, ter hoogte van de Kruisschransbrug en aan Kanaaldok B2. Op elke locatie werden er twee schietfuiken geplaatst op 3 oktober 2000 en deze werden gelicht op 4 oktober 2000.

In totaal werden er in de dokken 8 vissoorten gevangen.

Ter hoogte van de Kruisschransbrug werden 7 vissoorten gevangen namelijk : paling, baars, snoekbaars, blankvoorn, schol, zeebaars en koornaarvis.

Op de locatie gelegen in het Kanaaldok B2, werden paling, baars, snoekbaars, schol, zeebaars en dunlipharder gevangen .

Al deze soorten komen ook voor op de Zeeschelde (Maes *et al.*, 2004). Paling werd het meest gevangen en vertegenwoordigde ook de grootste biomassa, op de voet gevolgd door blankvoorn.

De dokken zijn dus watersystemen die naast zoetwatervissoorten ook heel wat brakwater- en zeevissoorten herbergen. Deze soorten kunnen via de Zeeschelde de dokken bereiken. Deze watersystemen zijn niet makkelijk te bemonsteren en vormen mede daarom ook geen meetpunten in het meetnet. Wel zijn de dokken tijdens de maanden juli en augustus 2001 bemonsterd door de KU Leuven (Laboratorium voor Aquatische Ecologie) in opdracht van het Antwerpse Havenbedrijf. Via kieuwnetten werd door de betrokken onderzoekers vis bemonsterd op een vijftal verschillende plaatsen, verspreid over de dokken van rechteroever. Brasem, kolblei en snoekbaars waren de voornaamste soorten in de netten, maar ook enkele mariene vissoorten, zoals haring en zeebaars, kunnen het licht brakke water verdragen. Algemeen werd geconcludeerd dat het visbestand beter ontwikkeld was op plaatsen waar de twee kanalen toekomen in de dokken (Schelde-Rijnverbinding en Albertkanaal), dan op staalnamestations gesitueerd in doodlopende dokken, zoals het Vierde Havendok. Een rapport (Ercken *et al.*, 2001) over de resultaten van dit onderzoek, kan bij de opdrachtgever worden opgevraagd.

Het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer of een andere instelling beschikken niet over visstandgegevens van het Schelde-Rijnkanaal.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 228 van 18 januari 2006 } .

---

4. BERWIJN EN VOER

In het zuidoosten van de provincie Limburg , in de Voerstreek , liggen de riviertjes de Berwijn (Moelingen) en de Voer ('s Graven-Voeren en Sint-Martens-Voeren) .

De laatste afvissingen van de Berwijn en de Voer dateren van april 2005. De Berwijn werd toen op één locatie bemonsterd, de Voer op vier locaties door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

a) Afvissing in 2005 op de Berwijn

De Berwijn werd te Voeren stroomafwaarts de stuw van Moelingen bevist. Deze locatie werd in 1994 en 1998 ook bemonsterd.

Het aantal soorten in 2005 bedroeg twaalf namelijk : driedoornige stekelbaars, beekforel, berrmpje, elrits, gestippelde alver, kopvoorn, paling, riviergrondel, roofblei, serpeling, sneep en zeeforel. Er werden meer exemplaren maar een kleinere biomassa gevangen dan in voorbije campagnes . De stroming op deze locatie tijdens de afvissing was hoog en het water was relatief diep wat het afvissen niet bevorderde en waardoor waarschijnlijk minder efficiënt gevist werd. De visindex is iets gedaald ten opzichte van 1998 maar is nog relatief hoog met een waarde die net niet “goed”

wordt geëvalueerd. Waarschijnlijk hebben we hier een te strenge evaluatie, mede door het feit dat hier moeilijk zeer efficiënt kan gevist worden.

Roofblei werd in 2005 voor het eerst gevangen in de Berwijn. Deze soort is zich de jongste jaren aan het uitbreiden in de Grensmaas. In 1994 werd barbeel nog aangetroffen op deze locatie, een soort die nu niet terug werd gevangen. Sneep en zeeforel werden reeds in 2001 gevangen.

b) Afvissing in 2001 op de Berwijn

De Berwijn werd in het kader van het project “Habitat-evaluatie en biotoop herstel van de visfauna in de zones van de Habitatrichtlijn” in 2001 uitvoerig bemonsterd.

Dertien trajecten werden bemonsterd en in totaal werden er 22 vissoorten gevangen. Paling, driedoornige stekelbaars, riviergrondel, kopvoorn, bierpje, elrits en beekforel werden in bijna alle trajecten gevangen. Gestippelde alver, barbeel, sneep, serpeling, baars, blankvoorn en zeeforel worden in 3 tot 6 trajecten aangetroffen. Brasem, rivierdonderpad, winde, regenboogforel, blauwbandgrondel, rietvoorn, snoekbaars en vlagzalm werden in één of twee trajecten gevonden (Van Gils, *et al.*, 2001).

Gezien de intensiteit waarmee gevist werd is het normaal dat er meer soorten gevangen werden. Immers, de soorten waarvan slechts enkele exemplaren in de Berwijn aanwezig zijn, hebben een grotere kans om gevangen te worden. De meest abundanten soorten waren blankvoorn, riviergrondel, elrits en vooral bierpje. De verdeling van de gewichten toonde een duidelijke dominantie van kopvoorn.

c) Afvissing in 2005 op de Voer

Op de Voer werden in 2005 vier locaties bevestigd en werden in totaal acht verschillende soorten gevangen: driedoornige stekelbaars, beekprik, beekforel, bierpje, rivierdonderpad, blankvoorn, paling en regenboogforel. Het aantal soorten per locatie bedroeg drie of vier. Beekforel kwam op alle vier de locaties voor en was ook de meest gevangen soort op de Voer in 2005. Bierpje, beekprik, rivierdonderpad en driedoornige stekelbaars kwamen op twee van de locaties voor.

d) Afvissing in 2000 op de Voer

In 2000 werd de Voer op twee overeenkomende locaties bevestigd en werden er vijf vissoorten gevangen namelijk : driedoornige stekelbaars, paling, rietvoorn, beekprik en rivierdonderpad. Rivierdonderpad was in 2000 de meest gevangen soort. In 2005 werden slechts enkele exemplaren van deze soort gevangen. Opvallend is de sterke afname van de visdensiteit op de locatie te 's Gravenvoeren, Ketten. Hier werden in 2000 niet minder dan 1119 rivierdonderpaden gevangen, in 2005 slechts 1 exemplaar. Beekprik werd in 2005 niet langer gevangen op deze locatie. Dit kan het gevolg zijn van een vervuiling op de Voer (zie verder).

e) Index voor biotische integriteit voor de Voer

De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend en deze varieert van “ontoereikend” naar “goed”. Op twee locaties bleef de IBI appreciatie onveranderd maar overall nam de indexwaarde toe. Dat is ook zo voor de locatie te 's Gravenvoeren, Ketten daar waar men zou veronderstellen dat de index zou achteruitgaan, gezien beekprik niet langer wordt gevangen en gezien de sterke achteruitgang van de rivierdonderpad. In 2005 was de visdiversiteit hoger en werd naast rivierdonderpad ook beekforel en bempje gevangen, vandaar de iets hogere score. De locatie te 's Gravenvoeren (Ketten) waar de Voer overstroomt, heeft een “goede status” en dit door de aanwezigheid van intolerante en beschermde soorten zoals beekprik, bempje en rivierdonderpad. Deze soorten zijn ook typisch voor snelstromende waters. Blankvoorn is een niet-typische soort en brengt weinig bij tot een verhoging van de IBI waarde.

f) Verontreiniging van de Voer in 2004

In april 2004 werd de Voer verontreinigd door een zwaar giftig insecticide.

Naar aanleiding van deze vervuiling werd de Voer, door de Afdeling Bos en Groen, op vier locaties tussen 's Gravenvoeren, Ketten en de oude molen bemonsterd. Stroomafwaarts de vervuiling werd geen enkele levende vis gevangen, wel werden zeer veel dode vissen ingezameld waaronder beekforel, rivierdonderpad, driedoornige stekelbaars, beekprik, bempje en blankvoorn (gegevens: Thomas Bogataj).

Drie van deze vier locaties werden in deze campagne herbemonsterd en we stellen vast dat er terug vis is. Dat het aantal gevangen exemplaren en de gevangen biomassa lager was dan wat in vorige campagnes werd gevangen, kan nog steeds het gevolg zijn van deze vervuiling. Vooral voor de locatie te 's Gravenvoeren, Ketten, waar nagenoeg alle rivierdonderpadden en beekprik volledig verdwenen zijn ten opzichte van 2000, doet vermoeden dat hier iets aan de hand geweest is. Het zijn ook deze soorten die zeer gevoelig zijn aan vervuiling.

Toekomstige bemonsteringen zullen moeten uitwijzen of de populaties van de beekprik en de rivierdonderpad zich weten te herstellen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 666 van 20 september 2007 } .

---

5. BLANKENBERGSE VAART

De Blankenbergse Vaart ligt in de provincie West-Vlaanderen .

Te Blankenberge mondt de vaart uit in de Noordzee en in de omgeving van Brugge mondt de vaart uit in het Kanaal Brugge-Oostende .

Op de Blankenbergse Vaart werden 3 locaties geselecteerd. De laatste afvissing dateert van 2003 en werd afgevisst door de Provinciale Visserijcommissie van West-Vlaanderen in samenwerking met het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW).

a) Afvissing in 2003

De Blankenbergse Vaart werd in deze campagne op 3 plaatsen, namelijk Brugge (Twee Speien), Zuienkerke (Zielebrug) en Blankenberge (Scharebrug) , bemonsterd met fuiken, sleep en/of elektrovisserij. Er werden volgende 12 vissoorten aangetroffen : driedoornige stekelbaars, baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, paling, rietvoorn, riviergrondel, vetje en bot. In totaal werden 1253 exemplaren gevangen met een totaal van 48,5 kg.

Qua aantallen is blankvoorn dominant (36,3%), gevolgd door bot (30,5%) en kolblei (20,0%). Naar biomassa toe domineert karper (36,7%) gevolgd door gibel (18,8%).

Echte roofvissen worden op de Blankenbergse Vaart niet aangetroffen en het is de paling die hier de taak van predator heeft overgenomen. Van driedoornige stekelbaars, baars en vetje kon de aanwezigheid op de vaart worden vastgesteld maar hiervan werden slechts een zeer klein aantal individuen gevangen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

Te Brugge, aan de Twee Speien werden 8 soorten aangetroffen, te Zuienkerke, 9 soorten en te Blankenberge aan de Scharebrug, 6 soorten. Driedoornige stekelbaars, baars en vetje werden enkel op de meest stroomopwaartse locatie in dit geval de Twee Speien gevangen. Dit kan ook te wijten zijn aan de vangsttechniek, immers enkel op deze locatie werd er elektrisch gevisst. De twee meer stroomafwaarts gelegen locaties konden niet elektrisch bemonsterd worden vanwege de hoge geleidbaarheid . Bot werd enkel gevangen op deze twee meest stroomafwaartse locaties, niet minder dan 382 exemplaren werden hier gevangen.

Op de locaties gelegen te Brugge en te Zuienkerke werden slepen uitgevoerd. Er werd een vangstdensiteit van respectievelijk 70,7 kg/ha en 33,5 kg/ha gevisst. Gezien te Blankenberge geen sleep werd uitgevoerd kunnen we deze locatie niet vergelijken met de overige locaties. De vangstdensiteiten voor de sleepnetvisserij zijn laag.

Te Brugge waar met de sleep de hoogste vangstdensiteit werd gehaald is het vooral kolblei die hiervoor verantwoordelijk is.

Te Zuienkerke en te Blankenberge werd een fuik gezet. In de fuik geplaatst te Zuienkerke werd het meest gevangen namelijk ongeveer 16 kg tegenover bijna 2 kg in de fuik te Blankenberge.

b) Afvissing in 1998

De Blankenbergse Vaart werd ook in 1998 op deze 3 locaties bemonsterd. Er werden toen 9 vissoorten gevangen namelijk : brasem, kolblei, gibel, karper, blankvoorn, rietvoorn, driedoornige

stekelbaars en de brakwatersoorten bot en brakwatergrondel. Karper en gibel waren toen de dominante soorten en dit zowel qua aantallen als biomassa. In 2003 domineren deze soorten nog enkel qua biomassa.

Opvallend is dat er in 1998 slechts één bot werd gevangen en dit op de locatie te Blankenberge, het is ook hier dat er in 1998, één brakwatergrondel werd gevangen, een soort die in 2003 niet wordt gevangen.

Het is wel opvallend dat de brakwatersoort bot zich zo sterk heeft weten uit te breiden op de twee meest stroomafwaarts gelegen locaties. Er werden ook talrijke kleine individuen gevangen wat er op wijst dat deze polderwaterloop een kinderkamerfunctie voor deze soort gekregen heeft.

In 1998 werd te Brugge een vangstdensiteit van 20,0 kg/ha gevonden, in 2003 werd dus bijna driemaal zoveel bovengehaald. Te Zuienkerke werd 60,3 kg/ha gevangen, in 2003 werd hier slechts de helft bovengehaald. Het waren de vangsten van enkele grote karpers die hiervoor verantwoordelijk waren.

Opvallend is ook dat er in 1998 geen enkele paling werd gevangen. In 2003 werden er 50 stuks bovengehaald, 47 van deze palingen werden dan ook met fuiken gevangen, een techniek die in 1998 niet werd gebruikt. Het is immers geweten dat paling zich niet snel laat vangen met het zegennet. Het is dus aan te nemen dat het eerder aan de gebruikte techniek lag dat er in 1998 geen paling werd gevangen.

c) Besluit

We kunnen besluiten dat de Blankenbergse Vaart een water is dat resistente soorten herbergt in relatief lage concentraties. Ten opzichte van 1998 zijn er naar vissoorten toe slechts enkele kleine verschuivingen vast te stellen. De aanwezigheid van de talrijke kleine botjes wijst op het belang dat een dergelijk water met brak karakter kan hebben als kinderkamer voor brakwatersoorten. Ook van andere soorten zoals driedoornige stekelbaars, baars, blankvoorn, kolblei, rietvoorn en riviergrondel werden kleine exemplaren gevangen die wijzen op rekrutering op de Blankenbergse Vaart.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 229 van 18 januari 2006 } .

---

6. BOUDEWIJNKANAAL

Het Boudewijnkanaal (voorheen het Kanaal Brugge-Zeebrugge genoemd) is een zeekanaal in West-Vlaanderen , dat de binnenhaven van Brugge verbindt met de Noordzee te Zeebrugge .

Het kanaal is ongeveer 12 km lang. Het staat in verbinding met de kanalen Brugge-Oostende en Brugge-Gent .

Op het Boudewijnkanaal werden 5 locaties (Nijverheidsdok,Brugge—Aan de RWZI—Zwaaikom,Dudzele—Lissewege, net voor de aansluiting van het kanaal met het verbindingsdok—Zuidelijk insteedok,Zeebrugge) geselecteerd, deze locaties werden pas (van 11-15 september 2006) bemonsterd. De eerste resultaten zijn hieronder beknopt weergegeven. De vorige afvissingen dateren van 1994, toen een uitgebreide bemonstering van het kanaal werd uitgevoerd. Het Boudewijnkanaal is qua visbestand helemaal anders dan andere Vlaamse kanalen, gezien het water in het Boudewijnkanaal voor 60 tot 90% bestaat uit zeewater. Gezien het zoute karakter van het kanaal kan hier niet elektrisch gevist worden en werden de gegevens verzameld door middel van kieuwnetvisserij en fuikvisserij.

a) Afvissing in 2006

Er werden 10 fuiken en 10 kieuwnetten geplaatst. In totaal werden er 1127 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 143 kg, verdeeld over 12 soorten namelijk : baars, paling, bot, dunlipharder, griet, haring, koornaarvis, steenbolk, tong, wijting, zeebaars en zwarte grondel. De meest verspreide soorten zijn zeebaars en paling. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa dan zien we dat paling, met een gewichtspercentage van 88,3% het kanaal domineert, zeebaars volgt hier op met 10,3% . De overige vissoorten maken elk minder dan 1% van de biomassa uit. Naar aantallen toe is zeebaars met zijn aantalpercentage van 48,4% de meest gevangen soort en wordt op de voet gevolgd door paling (45,3%). Koornaarvis heeft een aantalpercentage van 3,6%, de overige soorten maken elk minder dan 1% van de gevangen aantallen uit.

De soortendiversiteit per locatie is laag en varieert van 3 tot 6 soorten met een gemiddelde van 4,8 soorten/locatie .

Op alle 5 locaties werd met fuiken gevist. De fuikvangsten/fuikdag variëren tussen 434 g/fuikdag en 27062 g/fuikdag. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere fuikbemonsteringen op kanalen variëren deze waarden tussen “kleine” en “zeer goede vangsten”. Met de fuiken werd het meeste vis gevangen op de locatie gelegen in het Nijverheidsdok te Brugge, hier werd 27062 g/fuikdag gehaald. Gezien de uitgesproken dominantie van paling, is deze soort dan ook verantwoordelijk voor het feit dat dergelijke zeer hoge waarden gehaald worden. Op de 3 locaties gelegen op het Boudewijnkanaal, werden waarden tussen de 1500 en 2500 g/fuikdag gehaald, dit zijn “middelmatige tot goede vangsten”. Op de locatie gelegen in de haven van Zeebrugge werd het minst gevangen en worden “kleine vangsten” gehaald.

b) Afvissing in 1994-1995

In 1994-1995 werd het kanaal op dezelfde 5 locaties, in vier seizoenen en met nog meer vangsttechnieken bemonsterd. Toen werden er niet minder dan 26 vis- en rondbeksoorten geïnventariseerd. Toen werd de visstand beschreven als een gediversifieerde brakwatergemeenschap met paling, bot, harder, steenbolk en zwarte grondel als dominante soorten. Op het eerste gezicht zou men kunnen besluiten dat de visstand op het Boudewijnkanaal er sterk is op achteruitgegaan. Toch moeten we voorzichtig zijn met de interpretatie van deze gegevens. Immers een uitbreiding van technieken en vangstseizoenen maken dat er meer en andere soorten kunnen gevangen worden. Sommige soorten laten zich immers beter vangen met de ene techniek,

andere dan weer met een andere. Hoe meer technieken hoe meer kansen dat er ook andere soorten worden gevangen. Ook het seizoen speelt een grote rol, sommige soorten gebruiken immers het kanaal tijdelijk als paaigebied of opgroeigebied en zijn na een tijd weer naar zee. Deze temporele variaties worden opgevangen door in verschillende seizoenen te vissen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de zeebaarsvangsten. Van deze soort werden verschillende honderden juvenielen aangetroffen (vooral ter hoogte van de RWZI). Van deze soort weten we dat ze in het najaar eerder de kanalen of andere brakwatersystemen intrekken om op te groeien.

c) Vergelijking tussen beide afvissingen

Rekening houdend met deze factoren stellen we het volgende vast :

1. De dominantie van paling in onderhavige campagne is toch wel opvallend, in 1994 werden over de 4 campagnes 321 palingen, gevangen, nu 510 en dat enkel in de fuiken .
2. In 1994 werden er 54 zeebaarzen gevangen, nu 546, daarbij moeten we opmerken dat er toen 47 van die 54 tijdens de tweede campagne werden gevangen. Deze campagne vond plaats eind augustus en is qua timing vergelijkbaar met deze van onderhavige campagne. Dit bevestigt de tijdelijke aanwezigheid van deze soort in het kanaal. Toch wel opmerkelijk dat nu het tienvoud werd gevangen .
3. Koornaarvis werd in 1994, 6 keer gevangen, in onderhavige campagne 41 keer.
4. In 1994 werden van grote zeenaald, grauwe poon, rode poon, pitvis, rivierprik, schol, brakwatergondel, pollak, puitaal en dikkopje slechts 1 tot 3 exemplaren gevangen. Lozano's grondel werd in 1994 dan weer enkel in juni gevangen. Het is dus niet abnormaal dat deze soorten in de campagne van 2006 niet werden gevangen.
5. Pos, één keer gevangen in 1994, was toen de enige zoetwatervis, in 2006 is baars de enige gevangen zoetwatervis.
6. Van bot en tong werden in onderhavige campagne respectievelijk 6 en 3 exemplaren gevangen, dit is vergelijkbaar met de aantallen gevangen in de overeenkomstige campagne in 1994, toen werden er respectievelijk 10 en 2 exemplaren gevist.
7. In onderhavige campagne werd slechts één harder gevangen, in 1994 in de overeenkomstige periode een vijftigtal, nog meer uitgesproken zijn de haringvangsten, van deze soort werden in 2006, 4 exemplaren gevist, in 1994-1995, 774 stuks. Als we gaan kijken hoe deze soorten werden bemonsterd dan zien we dat zowel harder als haring praktisch allemaal met het kruisnet gevist werden, deze techniek werd in onderhavige campagne niet gebruikt. Ook van zwarte grondel werd slechts één exemplaar gevangen, in 1994 werden de 133 zwarte grondels praktisch allemaal tijdens een viswedstrijd in juni bovengehaald .
8. Van steenbolk werden in deze campagne 7 exemplaren gevangen, in 1994 in totaal 170 maar opvallend en overeenkomstig met wat we nu vinden werd er in 1994 in de overeenkomstige tweede campagne slechts 4 exemplaren gevist. Ook voor wijting (nu 4 stuks) en griet (nu 1 exemplaar) vinden we iets gelijkaardigs hiervan werden in 1994 respectievelijk 34 en 27 stuks gevangen, maar respectievelijk slechts 1 en 3 exemplaren in campagne 2.

9. Sprot en kleurige grondel werd in 2006 niet gevangen, in 1994 werd in de overeenkomstige periode slechts 1 sprot met het kruisnet boven gehaald en geen enkele kleurige grondel.

d) Besluit

Dit alles in acht genomen kunnen we besluiten dat de visstand niet zoveel veranderd is als op eerste zicht lijkt. Het kanaal is en blijft een belangrijk palingwater waar ook zeebaars sterk vertegenwoordigd is. Het lijkt er op dat de oorzaken waarom soorten die in 1994 werden gevangen nu niet of nauwelijks worden gevangen eerder te zoeken zijn in het feit dat er toen ook werd gevist met het kruisnet en er over verschillende seizoenen werd bemonsterd. Opvallend voor 2006 was wel de overvloedige kwallengangsten in de fuiken. Dit fenomeen werd niet vastgesteld in 1994.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 582 van 13 september 2006 } .

---

7. COUPURE-BRUGSE VAART TE GENT

In de provincie Oost-Vlaanderen , te Gent , vloeit de Coupure-Brugse Vaart .

De Coupure-Brugse Vaart mondt uit in het Kanaal Gent-Brugge-Oostende .

De Coupure-Brugse Vaart is geen water dat wordt bemonsterd in het reguliere visbemonsteringsmeetnet van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) . Wel zijn er gegevens beschikbaar verzameld door de Provinciale Visserij Commissie van Oost-Vlaanderen (PVC), in samenwerking met het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) en de Afdeling Bos en Groen. Het visstandonderzoek werd uitgevoerd in functie van het visstandbeheer van de hengelwateren. De recentste gegevens dateren van 2000 en zijn hieronder weergegeven.

Het bemonsterde deel is het gedeelte dat gelegen is buiten de binnenstad Gent. Dit gedeelte wordt Brugse Vaart genoemd. Het gedeelte, gelegen in de binnenstad wordt Coupure genoemd. Dit deel werd bemonsterd omdat door de aanleg van collectoren het vaartwater van de Brugse Vaart geleidelijk beter werd. Dit was de jongste jaren ook opgevallen bij een aantal vissers, die stelselmatig verschoven zijn van de Coupure naar de Brugse Vaart.

Op 17 mei 2000 werd de visstand van deze vaart nagegaan aan de hand van zes schietfuiken in een periode van twee dagen. Dichtbij de Coupure werd nog het meeste vis gevonden . Hoe verder ervan af, hoe dunner de visstand en hoe meer sterfte (tot 50 %) bij het lichten van de fuiken twee dagen later. Het vervuild slib leidde nog tot ongunstige waterkwaliteit, vooral in de diepere waterlagen.

Twaalf vissoorten werden reeds aangetroffen in de Brugse Vaart. De blankvoorn werd het meest aangetroffen en varieerde tussen 7,5 en 28 cm. Iets minder nadrukkelijk, maar toch nog frequent gevonden waren de eerder kleine brasems, de mooie kolbleis en rietvoorns, palingen van diverse lengte, baarzen en possen. De snoekbaars was er nog marginaal aanwezig en voornamelijk dicht bij de Coupure. Enkel de paling vervulde de rol van roofvis, daar hij overal waar vis gevonden werd ook aanwezig was, en van redelijke grootte was .

Momenteel is de Coupure in verbinding gesteld met de Leie en wordt de visstand hier ook door beïnvloed. Er is momenteel een trend naar een toename van visdensiteiten in alle binnenwateren van de stad Gent (persoonlijke mededeling van de heer Luc Samsoen, PVC en PCM).

Momenteel is er in de nabije toekomst geen nieuwe bemonstering gepland.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 88 van 24 november 2006 } .

---

8. DEMER

De rivier de Demer is ongeveer 95 km lang en is onbevaarbaar . De Demer vloeit door de provincies Limburg en Vlaams-Brabant . Zij ontspringt te Tongeren (Genoelselder) , stroomt noordwaarts tot Bilzen en mondt te Werchter in de Dijle uit . De belangrijkste zijrivieren zijn de Herk , de Gete en de Zwartwaterbeek .

a) Afvissing in 2006

De laatste bemonsteringen dateren van april 2006. Toen werd de Demer op 13 locaties van Bilzen tot de monding in de Dijle in Werchter bemonsterd met behulp van elektrovisserij.

Tijdens deze campagne werden 21 vissoorten aangetroffen namelijk tiendoornige stekelbaars, driedoornige stekelbaars, baars, bierpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, gibel, karper, kolblei, kopvoorn, paling, pos, regenboogforel, rietvoorn, riviergrondel, snoek, winde, zeelt en zonnebaars.

Op een totale lengte van 6800 m beviste oever werden 3095 vissen gevangen met een totale biomassa van ongeveer 63 kg. De meest verspreide soorten op de Demer in 2006 zijn riviergrondel (op alle 13 locaties gevangen), gevolgd door driedoornige stekelbaars (12 locaties) en blauwbandgrondel (12 locaties). Deze drie soorten worden ook het frequentst gevangen (met een aantalpercentage van respectievelijk 21%, 20% en 19%) . Blankvoorn wordt ook goed gevangen, op 11 locaties met een aantalpercentage van 17%. De overige soorten worden in veel mindere mate gevangen (minder dan 5%, behalve bierpje met een aantalpercentage van 8%).

Wat betreft de biomassa zijn baars en snoek dominant (gewichtpercentage van respectievelijk 25% en 24%). Deze worden gevolgd door karper (15%) en riviergrondel (11%). De overige soorten vertegenwoordigen elk minder dan 5% van de totale biomassa .

In de campagne van 2006 werden de grootste vangstaantallen gehaald op de meest stroomopwaarts gelegen locaties. De grootste vangstendensiteit (biomassa) werd gevonden te Aarschot, aan 's Hertogensmolen.

b) Afvissing in 2003

In 2003 werd de Demer op de 9 meest stroomafwaartse locaties bemonsterd van de monding in de Dijle tot Diest (Van Thuyne en Breine, 2003).

Er werden 22 vissoorten aangetroffen. Soorten die in 2003 werden gevangen maar niet in 2006 zijn: alver, bruine Amerikaanse dwergmeerval en vetje. Soorten die in 2006 werden gevangen maar niet in 2003 zijn karper en regenboogforel. Van regenboogforel (een exoot) werd slechts één exemplaar gevangen. Karper en regenboogforel werden wel al in eerdere campagnes op de Demer aangetroffen.

c) Vergelijking afvissingen in 2003 en in 2006

Indien we de totaalvangsten in 2003 vergelijken met de vangsten in 2006 zien we dat de vangsten aanzienlijk zijn gestegen namelijk van 130 stuks/1000 m bevestigde oever in 2003 naar 455 stuks/1000 m in 2006. Het zijn de soorten blankvoorn, blauwbandgrondel en riviergrondel die hiervoor verantwoordelijk zijn. Ook al in 2003 behoorden deze soorten bij de meest gevangen. Hun aantallen zijn in 2006 echter sterk toegenomen en van deze soorten worden in 2006 ongeveer vijfmaal zoveel exemplaren gevangen. Opmerkelijk is ook de sterke toename van driedoornige stekelbaars. In 2003 behoorden ook baars en bittervoorn tot de meest gevangen soorten. Hun vangstaantallen in 2006 zijn echter ongeveer gelijk gebleven en deze soorten zijn op die manier hun status van meest gevangen soorten op de Demer verloren.

Naar biomassa toe scoort baars nog wel goed, dit komt omdat er een vrij behoorlijk aantal grote baarzen werden gevestigd.

Als we op dezelfde manier de biomassa gaan bekijken zien we deze aanzienlijke stijging niet. Van 8 kg/1000 m in 2003, naar 9,3 kg/1000 m in 2006. In 2003 werd dus veel minder vis gevangen dan in 2006 maar de gevangen vis was groter.

d) Afvissingen in 1995 , 1999 en 2001

De Demer werd in 1995 en 1999 uitvoeriger (op meer locaties) bemonsterd. De belangrijkste trends in de vergelijking 1995-1999 waren dat op bijna alle locaties het aantal soorten (sterk) was toegenomen en dat de soorten zich meer verspreiden over de Demer. Wel was er een kleiner biomassa aanwezig dan in 1995.

Het visbestand van de Demer in de bovenloop werd in 2001 opgemeten (8 locaties) en vergeleken met vroegere gegevens. Het belangrijkste besluit van dit onderzoek was dat de trend, waarbij de Demer een algemene positieve evolutie van het visbestand kende in de jaren '90, in het onderzoek van 2001 niet kon worden bevestigd. Dit ondanks het verhoopte ecologisch herstel als gevolg van

het opstarten van enkele nieuwe waterzuiveringstations op het bovenstrooms gedeelte van de Demer.

e) Vergelijking tussen de verschillende afvissingen

1. Het aandeel van giebel is door de jaren heen verminderd. In 1999 en 2001 was deze soort nog vrij goed vertegenwoordigd, maar haalde niet meer de aantallen zoals in 1995. In 2003 en 2006 maakte giebel minder dan 2% uit van de vangstaantallen en is daarmee uit de lijst van meest gevangen soorten verdwenen. Blauwbandgrondel, blankvoorn en riviergrondel blijven doorheen de tijd goed vertegenwoordigd in de Demer. Opmerkelijk is dat driedoornige stekelbaars, in 1995 de meest gevangen soort, weer opduikt in 2006 als één van de meest gevangen soorten (werd voor de stroomopwaarts gelegen locaties al vastgesteld in 2001). Dit is een pioniersoort omdat deze weinig eisen stelt aan zijn habitat. Dikwijls zien we deze soort het eerst verschijnen na een sanering. De vangstaantallen dalen echter drastisch naarmate andere soorten het habitat innemen. Dat deze soort weer massaal wordt gevangen is geen goed teken voor de waterkwaliteit van de Demer.

2. Wanneer we kijken naar de soortendiversiteit doorheen de jaren heen, dan zien we dat 1999 enkele uitschieters naar soortenaantallen vertoont. Men sprak in 1999 van een trend, immers op de meeste locaties was deze (sterke) toename waar te nemen. In de tijd heeft deze trend niet aangehouden, na 1999 is de soortendiversiteit op de meeste locaties terug lichtjes beginnen dalen en in 2006 is deze terug eerder op het niveau van 1995 gekomen. Wat we ook vaststellen is dat de grootste soortendiversiteiten over de jaren heen voorkomen op de locaties te Aarschot, 's Hertogensmolen en te Lummen, Linkhout, stuw Schulensmeer.

3. Naar vangstdensiteiten toe werd in 2003 besloten dat de in 1999 vastgestelde trend van vermindering van vangstdensiteiten ten opzichte van 1995 zich had verder gezet, immers op alle locaties waren de vangstdensiteiten (drastisch) lager. De gemiddelde vangstdensiteiten in de campagne van 2006 zijn vergelijkbaar met deze gevonden in 2003 en dus lager dan die van de campagnes in 1995 en 1999.

De vangstaantallen zijn voor de meeste locaties (lichtjes) toegenomen ten opzichte van de campagne in 2001-2003. Enkel op de meest stroomopwaarts gelegen locatie werd in 2001 veel meer vis gevangen. Toch worden vangstaantallen zoals in 1995 en 1999 niet gehaald.

4. De visstandgegevens lieten ons toe de visindex te bepalen. Op basis van de samenstelling van de vispopulatie wordt de kwaliteit van dit visbestand gekwantificeerd, en dit is een maat voor de ecologische kwaliteit van de waterloop op die meetplaats. We stellen vast dat deze overwegend de waardebeoordeling “ontoereikend” scoren (op 8 van de 13 locaties). De overige locaties scoren een “matige kwaliteit”.

Wanneer we de indexgegevens 2001-2003 met 2006 vergelijken zien we dat op 8 locaties de visindex gelijk is gebleven, op 2 locaties deze met een klasse gedaald is en op 2 locaties met een klasse gestegen .

De resultaten voor 2006 zijn dus vrij vergelijkbaar met deze gevonden in 2001-2003. Toen werd er al besloten dat de toestand er in 2003 ten opzichte van 1999 op achteruitgegaan was en dat de positieve trend ten opzichte van 1995 zich niet had kunnen handhaven.

Het tij is hier zeker niet opnieuw ten gunste gekeerd en de resultaten wijzen op een status quo van de waterkwaliteit van de Demer.

5. Opnieuw moeten we besluiten dat het van groot belang blijft dat er verdere inspanningen geleverd worden om de waterkwaliteit verder te optimaliseren. De Demer scoort tot op dit moment overwegend nog steeds slechts een “matige” kwaliteit (<http://www.vmm.be>). Daarnaast dienen inspanningen worden geleverd om ook de ecologische kwaliteit te optimaliseren waarbij men zeker niet het waterkwantiteitsbeheer uit het oog mag verliezen.

Immers, bij een eerste bemonstering in 2003 werd een uitzonderlijk lage visstand vastgesteld. Om te kijken of dit slechts een tijdelijke situatie was of een trend werden de bemonsteringen in 2003 een maand later herhaald. Bij de tweede afvissing werden inderdaad significant meer soorten en meer vissen gevangen. Dit toont aan dat er tijdelijk iets aan de hand was zodat de vissen tijdens de eerste staalname vermoedelijk gevlucht waren.

Het toch wel opmerkelijke verschil tussen de eerste en tweede bevissing een maand later toont aan hoe fragiel het visbestand is zodat een tijdelijke vervuiling/waterkwantiteitsverandering en andere voldoende is om de vis uit de Demer te verjagen. De echte oorzaak van het ontbreken van de vis heeft het INBO niet kunnen aantonen. Bij navraag van de waterkwaliteitsgegevens aan de Vlaamse Milieumaatschappij kon niets uitzonderlijks worden vastgesteld. Een andere waarneming was dat tijdens het moment van de eerste afvissing het water zeer laag stond. Echter in de week ervoor was er een zware regenval geweest, de verstelbare stuwen werden volledig naar beneden gezet met als gevolg dat het debiet van zeer groot terugviel naar zeer laag. Zo zou het dan ook mogelijk zijn dat de vis gewoon was weggespoeld. Positief dan weer is dat het onderzoek ook kon aantonen dat de vis snel kon terugkomen (Van Thuyne en Breine, 2003).

6. Ook de migratiebarrières blijven hun tol eisen, nog steeds zijn de bestanden aan trekvisseren ondermaats en sommige soorten die een migratie tijdens hun levenscyclus uitvoeren, zijn zelfs volledig verdwenen in vergelijking met de situatie ongeveer 100 jaar terug (Vrielynck *et al.* 2003).

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Johan SAUWENS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2008-2009 , vraag nr. 278 van 18 januari 2008 } .

---

9. DENDER

De Dender is een traagstromende rivier met een vrij laag verval.
Zij vloeit door de provincies Henegouwen en Oost-Vlaanderen en is ongeveer 65 km lang.

De Dender ontstaat te Aat door samenvloeiing van de Oostelijke Dender en de Westelijke of Kleine Dender en mondt te Dendermonde van rechts in de Schelde uit .

De laatste afvissing van de Dender dateert van 2005 en er zal opnieuw worden bemonsterd in het voorjaar 2008.

a) Afvissing in 2005

Op de Dender werden 9 locaties (te Geraardsbergen, Ninove, Denderleeuw, Aalst en Dendermonde) bemonsterd door middel van elektrovisserij, fuiken of een combinatie van de twee.

In totaal werden er 18 vissoorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, baars, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, gibel, karper, kolblei, paling, rietvoorn, riviergrondel, snoek, snoekbaars, vetje, winde, zeelt en zonnebaars. Op alle bemonsteringsplaatsen werd vis gevangen. In totaal werden er 1580 stuks gevangen met een totale biomassa van ongeveer 149 kg.

De meest verspreide soorten zijn baars, blankvoorn en rietvoorn. Deze soorten werden op alle locaties aangetroffen. Blankvoorn is met zijn aantalpercentage van 58% de meest gevangen soort gevolgd door baars (15%) en paling (10%). Qua biomassa domineert paling met 19% , gevolgd door karper (16%), snoekbaars (15,7%), baars (14,5%) en snoek (14,4%).

b) Afvissing in 2002

De Dender werd ook nog in 2002 op deze locaties bemonsterd. Toen werden er 19 soorten gevangen.

c) Vergelijking afvissingen in 2002 en in 2005

1. In 2002 werden meer dan het dubbele van de vissen gevangen dan in 2005 maar wel met een kleinere totale biomassa wat impliceert dat de gevangen vissen in 2002 gemiddeld kleiner waren.

2. Blankvoorn was in 2002 dominant en dit zowel qua aantallen als qua biomassa (een aantalpercentage van 51% en gewichtpercentage van 21%), gevolgd door baars (aantalpercentage van 20% en gewichtpercentage van 18%).

In 2005 domineert blankvoorn nog wel qua aantallen maar niet meer qua biomassa, de dominantie is dus minder uitgesproken. In 2005 is baars ook nog één van de meest voorkomende soorten. Het aandeel van paling, snoek en snoekbaars is in 2005 toegenomen en komt de diversiteit ten goede.

d) Afvissing in 1996 in vergelijking met afvissingen in 2002 en in 2005

In 1996 werden op deze plaatsen 18 vissoorten gevangen. Een uitvoerige vergelijking 1996-2002 is weergegeven in het rapport “*Visbestanden op de Dender (maart 2002)*”, (Van Thuyne en Breine, 2003).

1. In 2002 varieert de soortendiversiteit tussen 6 en 18 met een gemiddelde van 11,1 soorten per plaats. In 2005 tussen 4 en 13 met een gemiddelde van 10,1 soorten per locatie. In 1996 was dit nog maar 5,4 soorten per locatie.

2. Vooral het traject Aalst-Dendermonde was bij vergelijking van het aantal soorten tussen 1996 en 2002, spectaculair verbeterd. Net zoals in 1996 en 2002 werd de grootste visdiversiteit teruggevonden op het staalnamepunt gelegen aan het Sas van Idegem. De grootste visdensiteit wordt net zoals in 2002 gevonden op de locatie gelegen aan de sluis te Denderleeuw. Maar ook aan het Sas van Idegem, werden goede visdensiteiten vastgesteld.

3. De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend. Van Geraardsbergen tot Denderleeuw scoort deze een “matige kwaliteit”, van Aalst tot Dendermonde scoort de Dender nog steeds een “ontoereikende kwaliteit”.

4. In 2002 konden we stellen dat de Dender zich, in vergelijking met de resultaten van 1996, voorzichtig verder aan het herstellen was. We zagen een gevarieerder visbestand vooral op het traject Aalst-Dendermonde (Van Thuyne en Breine, 2003). In 2005 zijn er in het algemeen geen spectaculaire veranderingen waar te nemen op de bemonsterde locaties en spreken we eerder van een status quo van het visbestand.

e) Besluit

1. We kunnen het visbestand op de Dender, ondanks zijn 18 soorten, nog steeds beschrijven als eenzijdig waarbij vooral enkele soorten domineren.

Plaatselijk komen er goede visdensiteiten voor.

2. De status van de Dender is “matig” tot in Aalst. Vanaf daar vermindert de kwaliteit van de Dender.

3. De ecologische kwaliteit van zijn bemonsterde zijbeken is “slecht” of “ontoereikend” (Van Thuyne en Breine, 2005). Deze zijbeken wateren af naar de hoofdstroom en leggen zo ook een hypotheek op zijn kwaliteit. Sanering en het voorkomen van verdere vervuiling van deze zijbeken lijkt het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) noodzakelijk.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 409 van 20 februari 2008 } .

---

10. DIJLE

De rivier de Dijle is ongeveer 100 km lang en is slechts bevaarbaar over 6,4 km stroomafwaarts Mechelen . Zij ontspringt nabij Nijvel op het Brabants plateau en mondt te Walem – Heindonk in de Rupel uit . De belangrijkste zijrivieren zijn de Demer en de Zenne .

a) Afvissing in 2003

De Dijle werd in mei 2003 vanaf de Vlaams-Waalse grens tot Mechelen op 11 plaatsen elektrisch afgevisst.

Op deze 11 locaties werden in totaal 25 vissoorten gevangen, namelijk paling, brasem, alver, kolblei, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, vetje, kopvoorn, winde, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bierpje, snoek, regenboogforel, beekforel, driedoornige en tiendoornige stekelbaars, pos, zonnebaars, baars en gestippelde alver.

Op een totale lengte van 5.500 m afgevlote oever werden 538 vissen gevangen, met een totale biomassa van ongeveer 41 kg. De meest verspreide soorten op de Dije in 2003 zijn driedoornige stekelbaars (8 meetplaatsen), bierpje (7 meetplaatsen) en winde (7 meetplaatsen).

Bierpje is de frequentst gevangen soort (21,6 %), gevolgd door blankvoorn (19,7 %) en riviergrondel (18,2 %).

Wat biomassa betreft, is karper dominant (36,2 %), gevolgd door blankvoorn (13,6 %) en winde (12,3 %). Brasem, alver, kolblei, vetje, kopvoorn, snoek, regenboogforel, beekforel, tiendoornige stekelbaars, pos, zonnebaars en gestippelde alver werden slechts sporadisch gevangen (minder dan 5 stuks).

Het visbestand is het grootst in Florival, in Leuven aan de Arenbergmolen en in Werchter aan de samenvloeiing met de Demer. Op één locatie, namelijk in Mechelen, aan het Mechels Broek, kon geen visleven worden vastgesteld.

b) Afvissingen in 1994 en in 1999

De Dije werd reeds in 1994 (12 staalnameplaatsen) en 1999 (23 staalnameplaatsen) bevlst.

In 1994 werden 18 vissoorten aangetroffen, in 1999 werden 24 soorten gevangen.

c) Vergelijking afvissingen in 1994, 1999 en 2003

1. In 1994 werd het visbestand in de Dije wat aantallen betreft, gedomineerd door bittervoorn, gibel en blankvoorn en qua biomassa door gibel en karper. In 1999 zien we een verschuiving optreden en worden de hoogste aantalspercentages gevonden voor riviergrondel, bierpje en blankvoorn en de hoogste gewichtspercentages voor karper en blankvoorn. In 2003 zijn het dezelfde vissoorten die domineren als in 1999 zowel voor de aantallen als de biomassa's.

2. Reeds in 1999 werd vastgesteld dat op bijna alle staalnameplaatsen die zowel in 1994 als in 1999 werden bemonsterd de vangstdensiteiten waren afgenomen. Deze trend zet zich in 2003 verder, want ook dan zien we dat op 10 van de 11 bemonsterde plaatsen de vangstdensiteiten ten opzichte van die van 1999 zijn afgenomen.

3. Ook de soortendiversiteiten per staalnameplaats zijn, in vergelijking met die van 1999, op bijna alle staalnameplaatsen afgenomen. Voor de 11 staalnameplaatsen die zowel in 1999 als in 2003 werden bevlst, hebben we een gemiddelde soortendiversiteit van 10,4 met een minimum van 2 en een maximum van 18 in 1999. In 2003 is dit gemiddeld 7,6 met een minimum van 0 en een maximum van 17. Ten opzichte van de soortendiversiteiten in 1994 zijn deze echter voor de meeste staalnameplaatsen wel gestegen of gelijk gebleven.

4. Opmerkelijk is ook dat riviergrondel niet langer over het gehele verloop van de Dijle wordt gevangen zoals in 1999. Riviergrondel wordt nu gevangen van Florival tot Leuven en ontbreekt stroomafwaarts, en volgt hierdoor meer het patroon van de grondelverspreiding in 1994, t o e n riviergrondel werd gevangen van Florival tot Wijgmaal en verder stroomafwaarts niet. D a t het riviergrondelbestand, wat aantallen in 2003 betreft ,toch nog één van de dominante soorten i s, is vooral te wijten aan de vangsten op de staalnameplaats gelegen in Heverlee aan de Arenbergmolen .Hier werden immers 69 exemplaren gevangen, dit is 70 % van de totale grondelvangst op de Dijle. Ook in 1999 werd op deze staalnameplaatsen het grootste aantal grondels g e v a n g e n .Ook stellen we vast dat in de campagne van 2003 het aantal riviergrondels slechts een fractie is van wat er in 1999 aan riviergrondels werd g e v i s t , en dit is eigen aan het feit dat van vooral de dominerende soorten slechts een fractie werd gevangen van wat in 1999 werd gevangen.

5. Ook het bittervoornbestand blijft achteruitgaan. Terwijl deze soort in 1994 nog qua aantallen de Dijle domineerde, werd in 1999 nog slechts een fractie van deze soort aangetroffen. In 2003 is deze soort nog minder aanwezig in de Dijle.

6. Wat de visindexgegevens voor de Dijle betreft, stellen we vast dat enkel het meest stroomopwaartse bemonsteringspunt (in Florival) de waardebeoordeling "goed" krijgt. V e r d e r stroomafwaarts tot Leuven scoort de Dijle overwegend "matig". Stroomafwaarts Leuven krijgt de Dijle overwegend de score "ontoereikend" tot "slecht" in Mechelen, ter hoogte van het Mechels Broek, waar zelfs geen vis werd gevangen .

Ook in 1999 waren de visindexwaarden in het stroomopwaartse gedeelte in het algemeen beter.

Vergelijken we de visindexgegevens van 1999 met die van 2003 voor deze 11 staalnameplaatsen , dan zien we dat de waardebeoordeling op 5 staalnameplaatsen dezelfde is gebleven en op 5 staalnameplaatsen met één klasse is g e d a l d . Enkel op de staalnameplaats in Bonheiden is deze met één klasse van "ontoereikend" naar "matig" gestegen .

7. Algemeen kunnen we dus van een achteruitgang van het visbestand in de Dijle spreken.

Hoewel het visbestand vrij divers is en er verschillende beschermden soorten voorkomen (zeker ten opzichte van 1994 waar gibel de Dijle nog domineerde), leiden we uit de achteruitgaande resultaten af dat het visbestand nog ver van goed en stabiel is.

Op basis van de waterkwaliteitsgegevens op het moment van de visbestandsopname kan niet worden gesteld dat het de achteruitgang van de waterkwaliteit is die de lagere vangstdensiteiten en soortendiversiteiten en dus ook de lagere visindexwaarden verklaart . De waterkwaliteitsgegevens zijn immers vergelijkbaar in 1999 en 2003, namelijk aanvaardbaar tot voor de monding van de Grote Laakbeek ; vanaf daar dalen de zuurstofconcentraties en neemt de conductiviteit toe.

Aangezien het visbestand echter nog heel fragiel is, is een tijdelijke vervuiling of zuurstoftekort voldoende om al een groot effect te hebben op de visstand. Het is dus van het grootste belang dat een minimale waterkwaliteit te allen tijde wordt bewaard of verbeterd. Vooral vanaf de monding van de Grote Laakbeek laat de waterkwaliteit nog te wensen over en is het visbestand navenant. Een minimale verbetering van de waterkwaliteit van de Dijle stroomafwaarts de Grote Laakbeek kan reeds een aanzienlijke verbetering in het visbestand brengen.

8. Voor het eerst wordt ook de zeer vervuilingsgevoelige en beschermde gestippelde alver gevangen (in Florival). Ook al werd er maar één exemplaar gevangen, geeft dit indicaties dat deze soort vanuit Wallonië ook de Dijle in Vlaanderen kan koloniseren.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Ludo SANNEN :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2003-2004 , vraag nr. 64 van 12 december 2003 } .

---

11. DOMMEL

De Dommel is een riviertje in Nederland en België , 146 km lang , waarvan 120 km in Nederland . De Dommel ontspringt in Belgisch Limburg en is in België ongeveer 26 km lang.

Op de Dommel werden 4 locaties geselecteerd :Peer,Overpelt(Kleine molen),Overpelt (Slagmolen) en Neerpelt (Lommels Goor) . De laatste afvissing dateert van april 2004.

Op de Dommel werden tijdens deze campagne 15 vissoorten gevangen , namelijk : paling, brasem, kolblei, gibel, riviergrondel, blankvoorn, rietvoorn, kopvoorn, berrmpje, Amerikaanse hondsvij, beekforel, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, zonnebaars en baars. Deze locaties werden reeds in een vroegere campagne in 1998 bemonsterd (Breine *et al.*, 1998b). Dit laat toe een vergelijking 1998-2004 te maken.

In 1998 werden op deze zelfde locaties 13 soorten gevangen , namelijk voornoemde soorten zonder brasem, kolblei, kopvoorn, berrmpje en beekforel maar aangevuld met karper, winde en bruine Amerikaanse dwergmeerval.

In 1998 werd de Dommel echter uitvoeriger bevestigd (8 locaties) en werden er in totaal 15 soorten gevangen , namelijk voornoemde soorten aangevuld met beekforel en baars.

Qua aantallen was in 1998 riviergrondel dominant, gevolgd door driedoornige stekelbaars. Naar biomassa toe, eveneens riviergrondel, gevolgd door karper en paling.

In 2004 werd er heel wat minder driedoornige stekelbaars gevangen en zijn het riviergrondel gevolgd door blankvoorn die qua aantallen domineren. Qua biomassa is het kopvoorn, gevolgd door blankvoorn en riviergrondel die domineren .Van brasem en kolblei werden slechts 1 of 2 exemplaren op de Dommel gevangen.

Net zoals in 1998 wordt de meeste vis gevangen te Overpelt aan de Slagmolen gevolgd door de locatie gelegen aan de Kleine molen. Aan de Kleine molen werd dan, ook net als in 1998, weer de grootste soortendiversiteit gevangen.

Op 3 locaties is de soortendiversiteit in 2004 ten opzichte van 1998 toegenomen .Enkel op de meest stroomafwaartse locatie te Neerpelt (Lommels Goor) is de diversiteit (lichtjes) gedaald van 7 soorten naar 5. De vangstdensiteiten zijn op de twee meest stroomopwaarts gelegen locaties toegenomen, op de twee meest stroomafwaarts gelegen locaties zijn deze afgenomen . De visindex

(IBI) is op 2 locaties (Peer en Neerpelt) “ontoereikend”, op 1 locatie “matig”. Enkel op de locatie aan de Slagmolen scoort de Dommel een “goede” kwaliteit. In vergelijking met de resultaten van 1998 is op deze locatie de index met één klasse toegenomen namelijk van een “matige” naar een “goede” kwaliteit. Op de overige locaties is de visindex dezelfde gebleven.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 5 van 4 oktober 2005 } .

---

12. DURME

De Durme is ongeveer 23,6 km lang en is bevaarbaar stroomopwaarts tot Hamme voor schepen tot 300 ton. Door menselijke ingreep, de Dam in Lokeren, kent zij fysiek twee afgescheiden delen: de Boven- en Benedendurme.

De Bovendurme vloeit noordwaarts, dus omgekeerd af naar de samenvloeiing van Moervaart en Zuidlede in Daknam. Ter hoogte van de Dam aan de RWZI Lokeren (rioolwaterzuiveringsinstallatie) sluit de Zuidlede aan op de bovenstroom van de Benedendurme. Deze vloeit oostwaarts naar haar monding in de Schelde in Tielrode. De talrijke meanders tussen Waasmunster en de monding zijn afgesneden.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) voerde in april 2007 visbestandopnames uit op de Durme.

Op elke locatie werden twee (of één) dubbele schietfuiken geplaatst tijdens laagtij. De volgende dag, bij laag tij, werden deze fuiken geledigd en uit het water genomen. De fuiken worden parallel met de stroming geplaatst.

1. In 2007 ving het INBO 14 soorten op de Durme: alver, kopvoorn, baars, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, karper, kolblei, paling, pos, brakwater grondel, driedoornige stekelbaars en winde.

2. In 2006 ving men 12 soorten: baars, blankvoorn, giebel, bittervoorn, brakwatergrondel, kolblei, driedoornige stekelbaars, paling, rietvoorn, spiering, blauwbandgrondel en brasem.

3. In 2005 ving men 15 soorten: baars, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, bot, brasem, giebel, karper, kolblei, kroeskarper, paling, pos, rietvoorn, driedoornige en tiendoornige stekelbaars.

4. In 2004 werden in totaal 13 soorten gevangen: baars, blankvoorn, giebel, bittervoorn, brakwatergrondel, kolblei, bot, driedoornige stekelbaars, paling, pos, rietvoorn, vetje en blauwbandgrondel.

5. Besluiten :

Nieuwkomers zijn alver en kopvoorn. Deze soorten worden sporadisch in de Schelde gevangen. In de meest stroomopwaarts gelegen locatie ving men het hoogste aantal exemplaren. Deze locatie kende nochtans een drastische ruiming waarbij grote stukken schor vernietigd werden. In 2007 was de Durme onderhevig aan baggerwerken waarbij de baggerspecie op de oevers (schor) werd gedeponeed. Dat is geen milieuvriendelijke ingreep en heeft negatieve effecten op de vissamenstelling en andere fauna.

Op de andere locaties werd er minder goed gevangen door de aanwezigheid van grote hoeveelheden zand of slib. In het algemeen zien we een redelijk stabiele vissamenstelling.

Tot slot is het zo dat de Durme mooi meandert tussen de meersen en zeker een ecologisch potentieel heeft.

Voor de Durme is er nog geen index voor biotische integriteit ontwikkeld. Het INBO kan dus geen indexcijfer geven.

We verwachten een verbetering in de visstand vooral nu de waterzuivering Brussel-Noord operationeel is. De Durme is een zijrivier van de Schelde. De Schelde heeft jarenlang het onbehandelde water van de Zenne te verwerken gekregen wat ook een effect had op de waterkwaliteit van de Durme. Puntlozingen en diffuse lozingen stroomopwaarts in de Durme moeten wel vermeden worden.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 405 van 20 februari 2008 } .

---

13. GETE

De rivier de Gete is ongeveer 15 km lang en is onbevaarbaar . Ze ontstaat te Budingen in het oosten van de provincie Vlaams-Brabant door samenvloeiing van de Grote Gete en de Kleine Gete en mondt te Halen in de Demer uit .

In de campagne van 2006 werd de Grote Gete op 4 locaties bemonsterd en de Gete, ontstaan uit de samenvloeiing van de Grote Gete en de Kleine Gete, op 1 locatie. Deze locaties werden al in vroegere campagnes in 2001 en 1992 bemonsterd (Louette *et al.*, 2002 en De Charleroy en Beyens, 1998). Dit laat toe een vergelijking te maken.

a) Afvissing in 2006

Op de Grote Gete en Gete werden in deze campagne slechts 5 soorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, biermpje, gibel, riviergrondel en winde.

In totaal werden er 342 exemplaren gevangen met een biomassa van 2 kg. Biermpje domineert met een aantalpercentage van 96,2% en een gewichtpercentage van 68,3% het visbestand. De grootste densiteit vinden we terug op de Grote Gete te Tienen aan de oude molen. Hier werden dan ook 95 biermpjes gevangen.

Op de Grote Gete te Tienen, Utsenaken werd geen visleven gevonden. Als er vis wordt gevangen is de soortendiversiteit en densiteit zeer laag (1 tot 3 soorten met densiteiten tussen 0.1 en 17.8 kg/ha).

b) Afvissing in 2001

In 2001 werden op 7 locaties gelegen op de Grote Gete en 2 locaties op de Gete bemonsteringen uitgevoerd. Om beter te kunnen vergelijken werden enkel de locaties beschouwd die ook in 2006 werden bemonsterd.

Er werden in 2001 op deze locaties in totaal 11 soorten gevangen namelijk tiendoornige stekelbaars, driedoornige stekelbaars, beekforel, biermpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, dikkopelrits, gibel, kopvoorn, regenboogforel en zeelt.

Geen enkele locatie was visloos en de gevangen soortendiversiteit varieerde tussen 2 en 7 soorten. Er werden 140 exemplaren gevangen voor iets meer dan 6 kg. Naar aantallen toe waren driedoornige (39%) en tiendoornige stekelbaars (18%) de meest gevangen soorten. Naar biomassa toe kopvoorn (35%), gevolgd door beekforel (29%) en regenboogforel (26%). Blankvoorn, kopvoorn en beekforel zijn soorten die werden uitgezet op de Grote Gete. Regenboogforel was mogelijk afkomstig van uitzettingen in het Waalse Gewest.

We zien hier dus duidelijk een soortenverschuiving. We moeten wel melden dat praktisch alle biermpjes in 2006 werden gevangen te Tienen aan de oude molen, een locatie die in 2001 niet werd bemonsterd. Ook indien we alle 9 locaties beschouwen die in 2001 werden bemonsterd komt men op een vangst van 11 soorten met de voornoemde soorten als dominante soorten.

c) Afvissing in 1992

In 1992 ten slotte werden op deze 5 locaties die ook in 2006 werden bemonsterd 6 soorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, baars, beekforel, biermpje, blankvoorn en riviergrondel. Alle vissen werden gevangen op de locatie te Hoegaarden achter de molen, de overige 4 locaties waren visloos.

In totaal werden er 65 vissen gevangen voor een biomassa van ongeveer 2,5 kg.

In 1992 werd de Grote Gete echter ook op 7 locaties bemonsterd en de Gete op 2 locaties. Op 3 locaties werd toen vis gevangen met een totaal van de 6voornoemde soorten. Op geen enkele locatie stroomafwaarts Tienen werd vis gevangen. Opvallend waren de belangrijke populaties van het bierpje en van maatse baars op de Grote Gete. Het voorkomen van de beekforel werd ook toegeschreven aan de bepotingen (De Charleroy en Beyens, 1998).

Bierpje en driedoornige stekelbaars domineerden naar aantallen toe het visbestand, baars naar gewicht toe. De soortendiversiteit op de locaties met vis varieerden tussen 2 en 6 soorten.

d) Vergelijking afvissingen

1. In 2001 kon er in vergelijking met 1992 een duidelijke vooruitgang op deze locaties vastgesteld worden. Immers het aantal soorten nam toe van 6 soorten naar 11 en het aantal visloze locaties was van 6 (van 9) naar 1 (van 9) locatie gegaan. Op praktisch alle locaties was de diversiteit en densiteit gestegen. De visindexen waren op 6 locaties met 1 klasse gestegen, op 1 locatie gelijk gebleven en op 2 locaties met 1 klasse gedaald.

2. Deze positieve trend kon in 2006 niet echt verder gezet worden. 5 van de 9 locaties werden opnieuw bemonsterd. De soortendiversiteit is teruggevallen van 6 soorten in 1992 en 11 soorten in 2001 op 5 soorten in 2006 (zelfs als we enkel de 5 locaties beschouwen die in de 3 campagnes werden bemonsterd). De soortendiversiteit is op de meeste locaties weer lager en de densiteit is op 3 locaties gedaald ten opzichte van 2001. Positief is wel de vangsten van ongeveer 300 bierpjes op de locatie gelegen te Tienen stroomafwaarts de oude molen.

De visindex is voor de 5 locaties ten opzichte van 2001 op 3 locaties dezelfde gebleven en op 2 locaties is de waardebeoordeling met 1 klasse gedaald.

Ten opzichte van de campagne in 1992 is de situatie in 2006 nog steeds beter dan toen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2008-2009 , vraag nr. 612 van 17 april 2008 } .

---

14. HERK

De rivier de Herk ligt in de provincie Limburg .

Langs de Herk liggen onder meer de gemeenten Hoepertingen , Wellen , Alken , Sint-Lambrechts-Herk , Stevoort en Herk-de-Stad .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan 550 op stromende waters. In het Demerbekken werden er een 75-tal bemonsteringsplaatsen geselecteerd, drie van deze locaties bevinden zich op de Herk, één op de Herkebeek, een zijbeek van de Herk. De laatste gegevens over visbestanden in de Herk dateren van het voorjaar 2005.

b) Afvissing in 2005

Op de Herk werden 8 vissoorten gevangen namelijk : driedoornige stekelbaars, blankvoorn, gibel, riviergrondel, karper, blauwbandgrondel, biermpje en kopvoorn. De soortendiversiteit per locatie is laag en varieert van 4 tot 6 soorten met een gemiddelde van 5. Riviergrondel en in tweede instantie biermpje domineren de Herk.

De hoogste densiteit werd gevangen aan de Dorpsmolen Stevoort te Hasselt, hier werd 62 kg/ha gevestig. Op de meest stroomafwaarts gelegen locatie, in Herk-de-Stad aan de molen werd het minst gevangen, namelijk 8 kg/ha. Hier worden ook slechts enkele riviergrondels en geen biermpje gevestig, het is driedoornige stekelbaars die op deze locatie de visstand domineert. In Borgloon, aan de nieuwe molen werd er 18 kg/ha gevestig.

c) Vergelijking afvissingen 1995 , 2000 en 2005

Ten opzichte van vroeger verzamelde gegevens zijn er wel wat verschuivingen vast te stellen.

1. Daar waar in de campagne van 2005 aan de Dorpsmolen Stevoort, de hoogste soortendiversiteit en densiteit werd gevangen, werd in 1995 geen vis gevangen en in 2000 enkel blauwbandgrondel gevangen. De visindex op deze locatie is dan ook verschoven van een “slechte”, naar een “ontoereikende” en tenslotte naar een “matige” status .

De meest stroomopwaartse locatie te Borgloon krijgt de status “ontoereikend” in de jaren 1995 en 2005. Enkel in 2000 scoorde deze locatie een “matige” kwaliteit. In 2000 werd dan ook op deze locatie het meeste vis gevangen (47 kg/ha).

2. In 2005 werd aan de molen in Herk-de-stad het minst gevangen, in 1995 echter werden hier maar liefst 14 soorten gevangen met een totale biomassa van 146 kg/ha waaronder de beschermde en zeldzame grote modderkruiper. Hier werd dan ook de grootste soortendiversiteit en densiteit gevangen. In 2000 werden hier al maar 7 soorten meer gevangen maar was hiermee nog steeds de locatie met het meest aantal soorten met een vangst van 7 kg/ha. De visindex evolueerde dan ook van een “matige kwaliteit” in 1995 naar een “ontoereikende kwaliteit” in 2000 en 2005.

3. In de locatie op de Herkebeek, een zijbeek van de Herk, werden slechts drie soorten aangetroffen: drie- en tiendoornige stekelbaars en het biermpje. In totaal werden er 456 exemplaren gevangen voor een biomassa (vooral driedoornige stekelbaars) van 37 kg/ha. In 2000 ving men op

deze locatie acht soorten; de reeds vermelde en blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, riviergrondel en winde met 667 individuen voor een biomassa van maar liefst 332 kg/ha (vooral gibel en blankvoorn waren hier verantwoordelijk voor de gevangen biomassa). In 1995 werden drie soorten bovengehaald: blankvoorn, gibel en riviergrondel met een biomassa van 3 kg/ha. In 1995 en in 2005 is de status “ontoereikend” in 2000 was die “matig”.

d) Besluit

Op de Herk bevinden zich nog steeds een 24-tal migratieknelpunten waaronder heel wat molens (www.vismigratie.be). Deze vormen ernstige migratieknelpunten die de vissen beletten van uit de Gete en de Demer stroomopwaarts op te trekken.

De Herk is dus een water met een overwegende “ontoereikende kwaliteit”. De soortendiversiteit is laag alsook de vangstdensiteiten. Er zijn enkele locaties waar al eens wat hogere densiteiten gevangen worden. Een trend is niet echt vast te stellen, het is niet dat locaties waar vandaag de hoogste densiteiten worden gevangen, noodzakelijk dezelfde zijn als die van tien jaar geleden. Dit geldt ook voor de soortendiversiteiten. De aanwezigheid van de talrijke ernstige migratieknelpunten maken ook de aanwezigheid van een stabiel visbestand onmogelijk.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 4 van 25 september 2006 } .

---

15. IJSE

De rivier de IJse ligt in de provincie Vlaams-Brabant , namelijk ten zuidoosten van Brussel .

De oorsprong van de IJse is gelegen in het Zoniënwoud, in de gemeente Sint-Genesius-Rode , ten westen van de gemeente Hoeilaart . Via de gemeenten Overijse , Huldenberg en Loonbeek stroomt de IJse verder noordoostwaarts , om te Neerijse in de Dijle uit te monden . De IJse is dus een bijrivier van de Dijle .

a) Onderzoek in 2005

In totaal werden er 13 vissoorten gevangen op 5 locaties , namelijk : driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, baars, beekforel, bermpje, bittervoorn, blankvoorn, kopvoorn, paling, regenboogforel, rietvoorn, riviergrondel en zeelt. In totaal werden 666 exemplaren gevangen met een totaal gewicht van 11,8 kg.

Driedoornige stekelbaars is met zijn aantalpercentage van 67,4 % de meest gevangen soort op de IJse gevolgd door bierpje (10%) en riviergrondel (7,6%). Qua gewicht domineert beekforel (41%) gevolgd door baars (13%). Van tiendoornige stekelbaars, paling, regenboogforel, rietvoorn en zeelt werden slechts enkele (minder dan 5) exemplaren gevangen.

Driedoornige stekelbaars is de meest verspreide soort en wordt op alle locaties (Hoeilaart, Overijse, Huldenberg, Loonbeek, Neerijse) gevangen, maar ook riviergrondel wordt in 4 van de 5 locaties in redelijke aantallen gevangen. De soortendiversiteit per locatie varieert tussen 2 en 8 soorten. Op de meest stroomopwaartse locatie worden het minst aantal soorten gevangen. De grootste densiteiten worden gevangen in Huldenberg aan de molen en in Loonbeek, het Margijsbos. Het is vooral beekforel, een soort die op de IJse wordt uitgezet, die hier voor deze hoogste densiteiten verantwoordelijk is. De vangstgegevens werden gebruikt voor het berekenen van de index voor biotische integriteit (IBI) of de visindex. Dit cijfer is een kwantitatieve beoordeling van de ecologische toestand van de waterloop op dat meetpunt. Wanneer we de visindexgegevens bekijken voor de IJse dan zien we dat de IJse een “ontoereikende kwaliteit” heeft op de twee meest stroomopwaartse locaties en een “matige kwaliteit” op de drie meest stroomafwaartse locaties.

b) Onderzoek in 1998

In 1998 werd de IJse uitvoeriger (op 9 locaties) bemonsterd en werden er in totaal 18 vissoorten gevangen, namelijk voornoemde soorten zonder kopvoorn, rietvoorn en regenboogforel maar aangevuld met brasem, gibel, blauwbandgrondel, vetje, winde, snoek, zonnebaars en pos. Dat er meer soorten werden gevangen kan verklaard worden doordat de IJse meer uitvoerig werd bemonsterd, immers hoe groter de vangstinspanning hoe groter de kans dat soorten die slechts sporadisch voorkomen op de IJse worden gevangen. Indien we de 5 overeenkomstige locaties vergelijken komen we ook aan 13 soorten.

c) Vergelijking tussen de vangsten onderzoek in 1998 en onderzoek in 2005

Indien we de vangsten van 1998 vergelijken met die van 2005 dan stellen we vast dat :

1. Net als in 1998 wordt op de meest stroomopwaartse locatie, gelegen in het dorp van Hoeilaart het minst aantal soorten gevangen.
2. Driedoornige stekelbaars was ook in 1998 de meest verspreide en meest gevangen soort in de IJse maar ook riviergrondel was goed verspreid en kwam op praktisch alle locaties in meerdere aantallen voor.
3. In 1998 werd de exoot blauwbandgrondel gevangen op de IJse en rees de vraag of deze soort de komende jaren zou weten uit te breiden op de IJse. Gezien deze soort niet meer wordt gevangen lijkt dit niet het geval te zijn.
4. Op de meeste locaties is de soortendiversiteit in 2005 gelijk gebleven of met 1 of 2 soorten achteruitgegaan. Enkel op de meest stroomafwaartse locatie is de soortendiversiteit van 5 naar 7

soorten gegaan en is ook de densiteit toegenomen. Net als in 1998 worden de grootste densiteiten gevangen in Huldenberg aan de molen en in Loonbeek, het Margijsbos. De gevangen densiteiten in 2005 zijn op deze locaties wel iets lager dan in 1998.

5. Bermpje werd in 1998 enkel gevangen op de meest stroomafwaartse locatie te Neerijse, hier werden toen 64 exemplaren gevangen. Het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) had toen het vermoeden dat de bempjes vanuit de Dijle de IJse opzwoomen en niet verder geraakten door de meest stroomafwaartse migratiebarrière (Molen van Overschie te Neerijse). In 2005 worden op deze locatie opnieuw 64 bempjes gevangen, de populatie blijft hier dus stabiel. Nu werd deze soort ook op de 2 locaties meer stroomopwaarts (Loonbeek en Huldenberg) aangetroffen, zij het dan slechts één exemplaar per locatie. De vernoemde migratiebarrière werd dan ook recentelijk opgelost (www.vismigratie.be).

Het verval aan de molen van Overschie te Neerijse werd weggewerkt zodat deze vissoort verder stroomopwaarts kan migreren. Nu wordt bempje teruggevangen tot stroomafwaarts het eerstvolgende migratieknelpunt (molen van Huldenberg). Hieruit blijkt het belang van het oplossen van deze migratiebarrières. Indien ook deze barrière opgelost wordt, maakt het de vrije migratie vanuit de Dijle mogelijk zodat soorten uit de Dijle de IJse kunnen herkoloniseren. Van een echte rekolonisatie van bempje op de IJse is dus nog geen sprake maar het feit dat we ze al meer stroomopwaarts vangen is een stap in de goede richting. Nog steeds zijn er, over het ganse verloop van de IJse, 16 migratiebarrières aanwezig (www.vismigratie.be).

d) Besluiten uit de vergelijkingen onderzoeken 1998 en 2005 :

Wanneer we locatie per locatie een vergelijking maken tussen de laatste twee meetcampagnes (1998-2005) komen we tot volgende vaststellingen :

1. In Hoeilaart dorp werd geen paling en blankvoorn in 2005 gevangen en in 1998 ging het respectievelijk om 1 en 2 exemplaren. Wel worden er nu 50% meer driedoornige stekelbaars gevangen dan in 1998 en exact hetzelfde aantal riviergrondels.
2. Aan de molen te Overijse zien we een soortenverschuiving. Er werden in 2005 geen baars, giebel, paling, zeelt en riviergrondel gevangen terwijl die wel gevangen werden in 1998. Soorten die we nu voor het eerst aantreffen zijn beekforel, bittervoorn, kopvoorn en regenboogforel. Opnieuw vinden we driedoornige stekelbaars en blankvoorn terug. In 1998 ving het IBW van deze laatste soorten telkens drie exemplaren ; in 2005 respectievelijk 273 en 1 exemplaar. Driedoornige stekelbaars domineert hier duidelijk ten nadele van de overige soorten .
3. Meer stroomafwaarts noteren we een licht positieve evolutie. Zo treffen we voor het eerst bempjes aan op de locaties gelegen aan de molen van Huldenberg en te Loonbeek, aan het Margijsbos (slechts één exemplaar per locatie) en stellen we vast dat het bempje goed aanwezig is op de meest stroomafwaartse locatie dicht bij de monding in de Dijle .

Op de locatie nabij het Margijsbos werden acht soorten gevangen . Winde, giebel en tiendoornige stekelbaars, aangetroffen in 1998, werden niet teruggevangen. Nieuw was de aanwezigheid van rietvoorn, zeelt en bempje.

4. In 1998 werden op de meest stroomafwaartse locatie te Neerijse, vijf soorten gevangen : driedoornige stekelbaars, baars, bempje, paling en één beekforel. In 2005 ving het IBW de volgende soorten : tiendoornige en driedoornige stekelbaars, beekforel, bempje, paling, riviergrondel en zeelt. Er blijken dus wel verschuivingen in de visgemeenschap te gebeuren .

5. De IJse werd ook nog in 1993 bemonsterd.

Op 5 van de 9 bemonsterde locaties werden toen vis gevangen en de soortendiversiteit beperkte zich tot de aanwezigheid van paling, blankvoorn, rietvoorn, riviergrondel en baars (Vanden Auweele, 1995). In vergelijking met de visbestandgegevens van 1993 was de situatie in 1998 sterk verbeterd. Niet alleen qua diversiteit maar ook qua densiteiten. Indien we de situatie 1998-2005 vergelijken zien we dat deze sterk positieve trend zich niet in die mate verder zet en dat de situatie eerder status quo blijft. De kwaliteit van de IJse blijft stroomopwaarts minder goed dan in de benedenloop. Nog steeds wordt geen goede kwaliteit bekomen hoewel deze rivier toch locaties bezit met een potentieel om deze kwaliteit te behalen. Een blijvende investering in waterzuivering en het opheffen van de talrijke migratiebarrières blijft een absolute noodzaak om deze goede kwaliteit ooit te bekomen.

Tabel : Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties. Resultaten van de campagne in 1998 zijn weergegeven in het rood.

[zie : volgende bladzijde]

	10 D	3 D	Baars	Beekforel	Bempje	Bittervoorn	Blankvoorn	Giebel	Kopvoorn	Paling	Regenboogf	Rietvoorn	Riviergrond	Snoek	Winde	Zeelt	N	IBI	beoordeling
2005																			
1998																			
Hoeilaart, dorp		X					X			X			X				2	1,67	ontoereikend
1998		X					X			X			X				4	1,89	ontoereikend
Overijse, molen		X		X		X	X	X	X	X	X		X				6	3,22	ontoereikend
1998		X	X			X	X	X	X	X			X			X	7	2,33	matig
Huldenberg, molen	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			8	2,56	matig
1998	X	X	X			X	X			X		X	X	X	X	X	9	3,00	matig

1998																				
Loonbeek, Margijsbos 1998	X	X	X	X	X		X	X				X	X		X		8	2,33	matig ontoereike nd	
Neerijse, Eigenstraat 1998	X	X	X	(X	X					X		X			X		7	2,67	matig matig	

(X): specimen waargenomen, maar ontsnapt

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 10 van 4 oktober 2005 } .

16. IJZER

De IJzer ontspringt in Frankrijk en stroomt België binnen ten westen van Roesbrugge in West-Vlaanderen. De stroom heeft een totale lengte van ongeveer 78 km waarvan 41 km op Belgisch grondgebied.

Beleidsmatig is het verder saneren van de waterkwaliteit van primair belang.

De laatste afvissing van de IJzer dateert van juni 2005 en zal opnieuw worden bemonsterd in het voorjaar 2008.

a) Afvissing in 2005

De IJzer werd in 2005 op 9 locaties bemonsterd . De afvissingen werden uitgevoerd door middel van elektrovisserij en fuikvisserij.

In totaal werden er 24 vissoorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, alver, baars, biermpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, gibel, karper, kolblei, kroeskarper, paling, pos, rietvoorn, riviergrondel, snoek, snoekbaars, vetje, winde, zeelt, de zeldzame en beschermde soort kleine modderkruiper en de brakwatersoort bot.

In totaal werden 3074 stuks bovengedaald met een totaal gewicht van 220 kg. Blankvoorn, kolblei en karper zijn de meest verspreide soorten op de IJzer en werden op alle locaties gevangen. Kolblei

is met zijn aantalpercentage van 44% de meest gevangen soort op de IJzer gevolgd door blankvoorn (21%) en paling (17%). Samen maken zij meer dan 80% uit van het totaal aantal gevangen exemplaren. Qua biomassa domineert eveneens kolblei (23%) gevolgd door paling (17%) en brasem (17%). Van tiendoornige stekelbaars, alver, bermpje, karper, kroeskarper, vetje en bot werden slechts enkele exemplaren gevangen (minder dan 5). Als roofvis is baars qua aantallen het best vertegenwoordigd, qua gewicht is dat snoek en snoekbaars.

De soortendiversiteit per locatie varieert van 7 tot 19 soorten met een gemiddelde van 11,9 soorten per locatie. De meeste soorten (19) werden gevangen te Stavele ter hoogte van de Neerloopbeek. Elektrisch werd er het meest gevangen op de meest stroomopwaartse locatie op de grens met Frankrijk. Met de fuiken werd er het meeste vis gevangen op de locatie gelegen te Vleteren ter hoogte van de Elzendammebrug.

b) Afvissing in 2001

Bij afvissingen in 2001 werden op deze 9 locaties, 18 vissoorten gevangen. Blankvoorn was in 2001 de frequentst gevangen soort, gevolgd door paling en riviergrondel. Qua biomassa was gibel dominant, gevolgd door paling en blankvoorn.

c) Vergelijking afvissingen in 2001 en in 2005

1. Riviergrondel was in 2001 nog de derde meest gevangen vissoort, in 2005 werden nog slechts 7 exemplaren gevangen en we kunnen dus wel stellen dat het riviergrondelbestand sterk is achteruit gegaan. Hiervoor is niet direct een verklaring.

2. In 2001 werd al opgemerkt dat er in het traject Diksmuide, ter hoogte Handzamevaart-Nieuwpoort het minste vis werd gevangen. Ook in 2005 is dit opnieuw het geval. Naast de minder goede structuurkwaliteit op dit traject is er ongetwijfeld ook de beïnvloeding van de Handzamevaart. Op deze vaart zijn er nog regelmatig vissterftes door overstortwerking waardoor het vaak zuurstofloze water in de IJzer terecht komt. Het terugdringen van de overstortfrequentie en/of het verbeteren van de overstorten (opvangen van de first flush) lijkt een prioritaire actie te zijn.

3. Op de drie meest stroomopwaarts gelegen locaties zijn niet alleen de soortendiversiteiten sterk gestegen maar ook de densiteiten. Daar waar de vangstdensiteiten in 2001 eerder gelijkaardig waren als op het traject stroomafwaarts Diksmuide, zijn deze in 2005 vrij spectaculair gestegen. In 2001 werden de beste vangsten gedaan op het traject Vleteren-Diksmuide, Engelandelft. Dit heeft zich in 2005 uitgebreid tot het traject Franse grens-Diksmuide, Engelandelft.

In het rapport van 2001 werden de vangstaantallen en de vangstdensiteiten vergeleken met die van 1996. Een vergelijkbaar resultaat werd gevonden voor beide campagnes. In 2005 zijn, rekening houdend met een gelijke vangstinspanning, de vangstaantallen en vangstdensiteiten verdubbeld. Het is vooral de toename van visdensiteiten in het meest stroomopwaartse traject die verantwoordelijk is voor deze positieve evolutie.

4. Van de soorten die op de IJzer het meest werden gevangen zoals kolblei, blankvoorn en baars worden ook kleinere exemplaren gevangen, dit wijst op een natuurlijke rekrutering van deze soorten op de IJzer .

5. De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend en de resultaten tonen aan dat vanaf de locatie nabij de grens met Frankrijk tot aan Vleteren de ecologische kwaliteit beter is dan het stroomafwaarts gedeelte. De meest stroomopwaartse locaties scoren een “matige kwaliteit”. De meest stroomafwaarts gelegen locaties scoorden ontoereikend in 1996, 2001 en 2005. Diegenen gelegen tussen de grens met Frankrijk en Vleteren tonen een positieve trend, in dit traject zijn de indexen gestegen.

d) Besluit

Samenvattend kunnen we stellen dat de IJzer een rivier is die niet minder dan 24 vissoorten herbergt en waarin kolblei, blankvoorn, paling, brasem en baars de dominerende vissoorten zijn. De overige soorten komen in veel mindere mate voor.

Ten opzichte van 2001 zijn de belangrijkste verschillen de sterke afname van het riviergrondelbestand, de toename van de soortendiversiteit en visdensiteit in de meest stroomopwaartse gebieden en de toename van het kolbleibestand. Ook wordt de verontreinigingsgevoelige en in Vlaanderen zeldzame kleine modderkruiper nu al op de drie meest stroomopwaartse locaties op de IJzer gevangen en wijzen hier nog eens op het belang van het behoud of een verdere verbetering van de waterkwaliteit.

De grotere visdensiteit en diversiteit in de meer natuurlijke zone versus de genormaliseerde trajecten met verstevigde oevers wijzen dan weer op het belang van het behoud van deze grotere structurele diversiteit.

Vissers meldden in 2005 de vangst van één kopvoorn in het spaarbekken te Nieuwpoort. Enkele alvers werden op het stroomopwaarts gelegen traject (Stavele tot de grens met Frankrijk) door vissers gevangen. Dit is het vermelden waard, vermits de alver in het verleden namelijk een trouwe gast was in het IJzerbekken. De sporadische vangst van de alver wijst op een voorzichtig herstel van deze soort.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 404 van 20 februari 2008 } .

---

17. JEKER

De Jeker is een onbevaarbare rivier in België en Nederland , ongeveer 50 km lang , waarvan 45 km in België. Ze ontspringt op het grondgebied van Lens-Saint-Servais , stroomt door Borgworm en Tongeren en mondt van links uit in de Maas bij het stadspark van Maastricht.

Op het grondgebied van Riemst (Kanne) kruist het Albertkanaal de Jeker .

De laatste afvising van de Jeker en zijbeken dateert van maart-april 2006 .Andere afvisingen dateren van 2002 en 1996 .

1. Op de Jeker zelf (4 locaties) werden in 2006 driedoornige stekelbaars, blauwbandgrondel, gibel, karper, rietvoorn en winde gevangen. In een campagne van 2002 werden op de Jeker eveneens 6 vissoorten (driedoornige stekelbaars, blankvoorn, karper, paling, rietvoorn en winde)gevangen. In de campagne van 1996, werden 7 soorten gevangen (driedoornige stekelbaars, blankvoorn, brasem, kolblei, paling, riviergrondel en winde) .

2. Karper is in 2006 de meest aangetroffen soort (11 exemplaren) gevolgd door driedoornige stekelbaars (10 exemplaren). De andere soorten werden slechts sporadisch gevangen (≤ 3 exemplaren per soort).

Driedoornige stekelbaars was in 2002 de meest aangetroffen soort. Toen werden er wel meer dan 500 exemplaren gevangen. Ook in 1996 werd deze soort het meest gevangen. Riviergrondel was in 1996 de tweede meest gevangen soort, het was dan ook opmerkelijk dat het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) deze in 2002 niet meer terug ving. Ook in 2006 wordt deze soort niet gevangen.

De overige soorten die in de campagnes van 2002 en 1996 werden gevangen kwamen ook slechts sporadisch voor. Ook opmerkelijk is dat karper, in 1996 nog niet op de Jeker gevangen, op 2 locaties in 2002 (8 exemplaren) en in 2006 op 3 van de 4 locaties werd aangetroffen. In 2006 is karper, hoewel er slechts 11 exemplaren werden gevestigd, de meest gevangen soort.

3. Op de meest stroomopwaarts gelegen locatie op de Jeker, gelegen te Lauw aan de oude molen, werd er in 1996 en 2002 geen visleven vastgesteld terwijl nu driedoornige stekelbaars werd aangetroffen. De visindex is hier gestegen van een “slechte kwaliteit” in 1996 en 2002 naar een “ontoereikende kwaliteit” in 2006.

4. Op de locatie gelegen te Tongeren in het bos aan de bodemval werd slechts riviergrondel gevangen in 1996. In 2002 ving het INBO vijf soorten namelijk driedoornige stekelbaars, blankvoorn, karper, rietvoorn en winde. In 2006 troffen we er vier soorten aan: driedoornige stekelbaars karper, rietvoorn en winde. De visindex of IBI (Index voor Biotische Integriteit) is gestegen van een “ontoereikende kwaliteit” in 1996 naar een “matige kwaliteit” in 2002 en 2006. De vangstdensiteit is in 2006 afgenomen ten opzichte van 2002.

5. Op de locatie te Tongeren, Sluizen, werd in 2006 het minst gevangen. Slechts één driedoornige stekelbaars werd hier gevangen, de visindex scoort dan ook “ontoereikend”. In 2002 werd hier echter geen vis gevangen en hadden we hier een “slechte kwaliteit”. In 1996 werd eveneens slechts driedoornige stekelbaars gevangen wat duidt op een “ontoereikende kwaliteit”.

6. Op de locatie gelegen te Kanne, stroomopwaarts het Albertkanaal, daalt de soortendiversiteit doorheen de jaren. Daar waar er in 1996 op deze locatie nog 7 soorten werden gevangen is dit gedaald naar 5 soorten in 2002 en 3 soorten in 2006. Toch wordt op deze locatie de grootste vangstdensiteit gehaald. Dit komt door de 9 karpers goed voor een gewicht van 16 kg, die hier werden gevangen. De visindex krijgt hier de score “ontoereikend”. In 1996 en 2002 scoorde deze locatie respectievelijk een “matige kwaliteit” en een “ontoereikende kwaliteit”.

7. Op de twee bemonsterde zijbeken, de Oude Jeker en de Beek, werd er net zoals in 2002 respectievelijk driedoornige stekelbaars (“ontoereikende kwaliteit”) en geen vis (“slechte kwaliteit”) gevangen. In de campagne van 1996 werd op de Oude Jeker naast driedoornige stekelbaars ook gibel en biermpje aangetroffen, hoewel de waarde van de visindex iets hoger lag was de waardebeoordeling ook “ontoereikend”. Op de Beek werd er in 1996 ook geen vis gevangen (“slechte kwaliteit”).

8. Besluit :

Voor de Jeker en zijbeken kunnen we besluiten dat het nog steeds niet goed gaat. Op alle locaties gelegen op de Jeker wordt nu wel vislevens aangetroffen maar we hebben te maken met een marginaal visbestand. De soortendiversiteit is laag en het aantal gevangen exemplaren des te meer. De Jeker en zijlopen scoren dan ook een overwegende “ontoereikende kwaliteit”. Ten opzichte van de campagne in 1996 is de verdwijning van het biermpje en riviergrondel een slechte zaak.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 407 van 20 februari 2008 } .

---

18. KANAAL VAN BEVERLO

Op de grens van de provincies Antwerpen en Limburg ligt het Kanaal van/naar Beverlo dat in het noorden uitmondt in het Kanaal Bocholt-Herentals .

a) Afvissingen in 2005

Op het Kanaal van Beverlo werden 8 locaties (in de gemeenten Leopoldsburg, Balen en Lommel) geselecteerd. De recentste bemonsteringen dateren van oktober 2005.

De locaties werden elektrisch afgevist, met fuiken of door een combinatie van deze twee technieken. Over een afstand van 14,8 km werd er in totaal 3740 m elektrisch afgevist en werden er elf fuiken geplaatst. Er werden 1595 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 109 kg, verdeeld over 13 soorten namelijk : baars, blankvoorn, brasem, kopvoorn, paling, pos, rietvoorn, riviergrondel, snoek, snoekbaars, winde, zeelt en zonnebaars. De meest verspreide soorten zijn baars en blankvoorn, die we op elke plaats terugvinden, gevolgd door paling die op 7 van de 8 plaatsen voorkomt. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa zien we dat paling, met een gewichtspercentage van 54% het grootste aandeel vertegenwoordigt, baars volgt

hier met 15%. Baars is naar aantallen toe de meest gevangen soort (40%), gevolgd door pos (16%) en rietvoorn (15,5%).

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (>20 cm), snoek en snoekbaars. Samen maken zij ongeveer 15% uit van de gevangen biomassa.

Het voorkomen van juveniele exemplaren van de meest voorkomende soorten wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

Van brasem, riviergrondel, winde en zeelt kon de aanwezigheid op het kanaal worden vastgesteld maar hiervan werd telkens slechts één exemplaar gevangen. De winde die werd gevangen betrof een goudwinde.

De soortendiversiteit varieert van 2 tot 10 soorten met een gemiddelde van 6,5 soorten/locatie.

De elektrovisserijvangsten variëren tussen 55 g/100 m afgeviste oever en 2869 g/100 m met een gemiddelde van 767 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “kleine tot zeer goede vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “goede vangst”. Elektrisch werd de meeste vis gevangen te Lommel aan de Blauwe Kei, waar het Kanaal van Beverlo aansluit op het Kanaal van Bocholt naar Herentals. Het minst werd gevangen te Balen aan de Vieille Montagne, aan de oude haven, de oevers zijn hier dan ook praktisch volledig verstevigd (aanlegkade) met beton zodat elektrisch vissen praktisch onmogelijk was.

Tijdens deze campagne waren de omstandigheden voor het elektrisch vissen niet optimaal daar er vooral op de locaties gelegen tussen Balen, Kilometerpaal 13 en Lommel veel bladeren op het wateroppervlak lagen waardoor de zichtbaarheid beperkt was.

In de jachthaven te Leopoldsburg lagen dan weer veel boten aangemeerd en bijgevolg was het ook daar moeilijk vissen. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) ving er, ten opzichte van 1999, minder soorten en ongeveer de helft van de aantallen blankvoorn en baars.

De vangsten met de fuiken zijn minder afhankelijk van oeverstructuren en van de zichtbaarheid. De fuikvangsten/fuikdag variëren tussen 860 g/fuikdag en 5388 g/fuikdag met een gemiddelde van 3430 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen wijzen deze waarden op “middelmatische tot goede vangsten”, het gemiddelde wijst op een “goede vangst”. Met de fuiken werd het meeste vis gevangen op de locatie gelegen te Balen aan kilometerpaal 13. Het was hier vooral paling die verantwoordelijk was voor deze grootste vangst. Ook bij de andere locaties met vrij hoge fuikvangsten zien we dat het vooral paling is die verantwoordelijk is voor deze vangstgewichten. De fuikvangst aan de Vieille Montagne is één van de hoogste aangetroffen op het kanaal (4849 g/fuikdag) en wijst er op dat het feit dat er zeer weinig elektrisch kon gevangen worden, eerder te wijten was aan de oeverstructuur dan aan het feit dat er weinig vis zou zitten.

Bij de vangstwaarden bekijkt men enkel de visdensiteiten en niet naar de samenstelling van de vispopulatie. De visindex of Index voor Biotische Integriteit (IBI) houdt hier wel rekening mee.

De IBI werd dan ook uitgerekend voor de elektrische vangsten en fuikvangsten (2005). De status van het kanaal blijkt “ontoereikend”.

Niet onbelangrijk is het feit dat op het Kanaal van Beverlo er door de Provinciale Visserijcommissie van Limburg, regelmatig vis wordt uitgezet.

b) Vergelijking met de afvissing in 1999

In 1999 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 10 locaties bemonsterd.

Vergelijken we de visstand van 1999 met die van 2005 dan stellen we vast dat:

1. In 1999, werden 15 soorten gevangen. Soorten die in 1999 werden gevangen maar niet in 2005 zijn: bruine Amerikaanse dwergmeerval en karper. Wel is het zo dat van elk van deze soorten in 1999 slechts één exemplaar werd gevangen. Tijdens de 2005 campagne ving het INBO wel geen karper maar zag het wel een grote dode karper drijven in het kanaal wat er op wijst dat hij er wel zit.
2. In 1999 ving men één kopvoorn. Van deze soort werden nu, op dezelfde locatie (Lommel, aan de Blauwe Kei), 13 exemplaren gevangen waaronder enkele juvenielen wat wijst op een natuurlijke rekrutering. Gezien deze soort enkel hier voorkomt, op de kruising met het Kanaal van Bocholt-Herentals en gezien deze soort op twee nabij gelegen locaties werden gevangen in een campagne van 2002 op dit laatst genoemde kanaal, zijn deze individuen dan ook vermoedelijk afkomstig van het Kanaal Bocholt-Herentals. De exemplaren die voorkomen op dit kanaal zijn vermoedelijk afkomstig van de Grensmaas, waar kopvoorn een veel voorkomende soort is.
3. Zowel in 1999 als in 2005 is baars qua aantallen dominant op het kanaal. In 1999 was qua biomassa, blankvoorn dominant, gevolgd door paling en baars (respectievelijk 30%, 23,5% en 23%). In 2005 zien we dat paling qua biomassa het grootste aandeel vertegenwoordigt (54%), gevolgd door baars (15%) en blankvoorn (9%). Er zijn dus wel enkele kleine verschuivingen maar grosso modo zijn het dezelfde vissoorten die het kanaal domineren.
4. Indien we de vangstdensiteiten vergelijken voor de locaties die zowel in 1999 als in 2005 elektrisch werden afgevist, zien we een afname op 6 locaties en een toename op 2 locaties.
5. De gemiddelde vangstwaarden voor de elektrovisserij waren in 1999 iets hoger dan in 2005. Maar zoals eerder vermeld waren de afvisomstandigheden in 2005 niet altijd ideaal. Zoals in 1999 is nu de maximumwaarde opnieuw aan de Blauwe Kei te vinden.
6. De fuikvangsten zijn in 2005 gemiddeld iets hoger dan in 1999.
7. Ook de IBI appreciatie blijft stabiel tussen 1999 en 2005 en is “ontoereikend”.

c) Besluit

Er kan worden besloten dat er sinds 1999 weinig veranderingen waargenomen worden. Het zijn nog steeds dezelfde soorten die het Kanaal van Beverlo domineren en de grootte orde van de vangsten zijn min of meer gelijk gebleven. Naar visdensiteiten toe worden er gemiddeld “goede vangsten” gehaald. De IBI wijst dan weer voornamelijk op een “ontoereikende kwaliteit”. De visstand is dan ook vrij eenzijdig, 13 vissoorten waarbij enkele soorten domineren.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 87 van 24 november 2006 } .

---

19. KANAAL BOCHOLT-HERENTALS

Het Kanaal Bocholt-Herentals is één van de Kempische Kanalen en ligt gedeeltelijk in de provincie Antwerpen en gedeeltelijk in de provincie Limburg .

a) Onderzoek in 2002 :

Op het Kanaal Bocholt-Herentals werden 13 locaties (onder meer te Bocholt , Kaulille , Neerpelt , Overpelt , Lommel , Mol , Geel en Herentals) geselecteerd, de recentste gegevens dateren van 2002.

Het kanaal werd bemonsterd met fuiken/elektrovisserij of een combinatie van de twee. In totaal werden volgende 14 vissoorten gevangen : paling, alver, kolblei, riviergrondel, kopvoorn, winde, blankvoorn, rietvoorn, bruine Amerikaanse dwergmeerval, snoek, pos, zonnebaars, baars en snoekbaars. Over de ganse lengte van het kanaal werden met de verschillende technieken 1138 vissen gevangen met een totaal gewicht van 114,3 kg. Baars is de meest verspreide soort (werd op alle staalnameplaatsen gevangen) gevolgd door paling (12 staalnameplaatsen) en blankvoorn (11 staalnameplaatsen).

Van de meest courant gevangen soorten werden ook juvenielen gevangen wat wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal. Opmerkelijk is ook de vangst van een juveniele kopvoorn.

Baars en paling zijn niet alleen de meest verspreide soorten, paling is qua gewichtspercentage (45,7% van het totale gewichtspercentage) dominant. Baars is met zijn aantalpercentage van 39,6% dominant wat de aantallen betreft.

Het roofvisbestand bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (>20 cm) en enkele snoekbaarzen (22 op 7 lokaliteiten). Alleen te Mol werden 2 snoeken aangetroffen. De grootste soortendiversiteit vinden we terug te Mol, aan het Natuurreservaat “De Maat”.

Als we de elektrovisserijvangsten/100m bekijken zien we dat deze variëren van 138-10085 g/100m met een gemiddelde van 1509 g/100m. Op het traject Bocholt-Neerpelt zijn deze waarden aan de lage kant en in vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen kunnen zij als “kleine tot middelmatige vangstwaarden” worden beschouwd. Op het traject Overpelt-Mol, hebben we, met uitzondering van de staalnameplaats gelegen in de haven te Lommel, te maken met vrij hoge waarden voor de elektrovisserijvangsten/ 100m en kunnen worden beschouwd als “grote tot zeer grote vangstwaarden”. Op de locatie gelegen te Mol, aan het Natuurreservaat “De Maat” werd de

hoogste vangstwaarde gevonden, de oever heeft hier dan ook een vrij natuurlijke structuur. Op het traject Geel-Herentals variëren de elektrovisserijvangsten van “kleine vangstwaarden” tot “zeer grote vangsten”.

De fuikvangsten variëren tussen 989-3601 g/fuikdag met een gemiddelde van 1857 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen kunnen de fuikvangsten op het traject Bocholt-Lommel beschouwd worden als “middelmatige vangstwaarden”. Op het traject tussen Mol en Geel wijzen ze op “grote vangstwaarden”. Te Herentals wijst deze waarde dan weer op een “middelmatige vangst”.

Indien we zowel de elektrovisserij als de fuikvisserij beschouwen, vinden we de hoogste visdensiteiten terug op de locaties gelegen in de gemeente Mol.

Van riviergrondel, kopvoorn, winde en snoek kon de aanwezigheid op het kanaal vastgesteld worden maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

b) Onderzoek in 1996-1997 :

In 1996-1997 werd het kanaal op 26 plaatsen bemonsterd. Er werden toen 17 vissoorten gevangen, namelijk de voornoemde soorten uitgenomen snoek, aangevuld met brasem, karper, zeelt en giebel. Brasem en karper werden toen wel enkel met het kieuwnet gevangen, een methode die in de huidige campagne niet werd gebruikt. Net zoals nu werd het visbestand gedomineerd door baars, blankvoorn en paling. In 1996 werd bruine Amerikaanse dwergmeerval slechts op één staalnameplaats te Mol gevangen. Opmerkelijk is dat ook nu deze soort enkel op deze plaats gevangen werd. Zonnebaars werd in vorige campagne voor het eerst gevangen en wel op het ganse traject van het kanaal (op 17 van de 26 plaatsen). In deze campagne werd zonnebaars op 5 van de 13 plaatsen gevangen, deze staalnameplaatsen zijn allen gelegen in het traject Mol-Herentals. Alver, werd in de vorige campagne slechts op twee staalnameplaatsen aangetroffen. In onderhavige campagne werd alver op alle bemonsterde plaatsen in het traject Mol-Herentals aangetroffen (dit wil zeggen op 6 staalnameplaatsen).

Net zoals in de vorige campagne zijn ook nu de grootste soortendiversiteiten terug te vinden op het traject Mol-Herentals.

c) Besluit :

Op het kanaal worden er regelmatig bepotingen uitgevoerd . Zo worden er van Kaulille tot Lommel regelmatig rietvoorn, blankvoorn, winde, riviergrondel, zeelt, en snoek uitgezet (herbepotingsplannen van de Provinciale Visserijcommissie van Limburg).

Op het kanaal hebben we, ondanks de in 2002 14 gevangen vissoorten te maken met een vrij eenzijdig visbestand vooral bestaande uit baars/paling/blankvoorn in plaatselijk vrij hoge densiteiten.

De IBI (Index voor Biotische Integriteit) die de ecologische kwaliteit van de meetplaats aangeeft scoort op alle locaties “ontoereikend”, met uitzondering van het meetpunt te Bocholt (zwaaiikom) dat een “matige” score heeft .

In vergelijking met het visbestand in 1996 is de situatie vrij vergelijkbaar gebleven.

{ **BRON** : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 8 van 4 oktober 2005 } .

---

20. KANAAL BOSSUIT-KORTRIJK

Het Kanaal Bossuit-Kortrijk , gelegen in de provincie West-Vlaanderen , verbindt de Schelde te Bossuit met de Leie te Kortrijk . Het kanaal is ongeveer 15,4 km lang .

Op het Kanaal Bossuit-Kortrijk werden 10 locaties geselecteerd. De recentste bemonsteringen dateren van oktober 2003.

a) Afvissing in 2003

De locaties werden elektrisch afgevist, met fuiken of door een combinatie van deze twee technieken. In totaal werd er 5070 m oever elektrisch afgevist en werden er veertien fuiken geplaatst. Er werden 1330 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 135 kg, verdeeld over 13 soorten namelijk : blankvoorn, rietvoorn, gibel, brasem, baars, paling, driedoornige stekelbaars, kroeskarper, karper, pos, winde, snoekbaars, snoek en zeelt. De meest verspreide soorten zijn blankvoorn, baars en paling. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa dan zien we dat zeelt, met een gewichtspercentage van 41% het grootste aandeel vertegenwoordigt, paling en karper volgen hierop met een gewichtspercentage van respectievelijk 18,5% en 11,4%. Baars is naar aantallen toe de meest gevangen soort (43,9%), gevolgd door blankvoorn (37%).

Naar aantalpercentage toe vertegenwoordigt zeelt slechts 5,6%. Het grootste deel van de gevangen zeelten zijn dan ook grote volwassen exemplaren. Dit is vrij uniek voor een kanaal. De gevangen blankvoorns en baarzen waren dan weer vooral kleine, jonge exemplaren en scoren naar biomassa toe slechts een gewichtspercentage van respectievelijk 6,6% en 8,5%.

De soortendiversiteit varieert van 0 tot 11 soorten met een gemiddelde van 4,8 soorten/locatie. Op de meeste plaatsen is er een geringe soortenverscheidenheid. De soortendiversiteit is groter op plaatsen met rietkragen, overhangende bomen dan op plaatsen met een kunstmatige overversteving, bijvoorbeeld met betonnen wanden. De grootste soortendiversiteit vinden we te Moen, in de oude arm (11) en ten zuiden van de sluis van Moen (9).

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we deze sterk variëren tussen 0 en 7953 g/100 m afgeviste oever en met een gemiddelde van 1429 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrisch bemonsteringen op kanalen, wijzen deze waarden op “geen” tot “zeer goede vangsten”. De “zeer goede vangsten” vinden we terug te Moen in de oude arm (hier werd vooral paling gevangen) en ten zuiden van de sluis te Moen (vooral zeelt en karper die deze hoge vangsten bepalen). Op de locaties 1 (tussen Bossuit en Moen, ten noorden van de kademuur), 4 (Zwevegem, halverwege Smalspoorbrug en Knokkebrug) en 5 (Zwevegem, halverwege Knokkebrug en La Flandrebrug) werd elektrisch niets gevangen. De

oeveren op de locaties 4 en 5 zijn dan ook betonnen oeveren en daarvan weten we dat deze zich niet echt lenen tot de techniek van de elektrovisserij. De vangsten op de overige locaties zijn eerder “tot klein middelmatig”.

Minder afhankelijk van de oeverstructuren is de fuikvisserij. De fuikvangsten/fuikdag variëren hier tussen 0 en 8753 g/fuikdag met een gemiddelde van 1491 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen variëren deze waarden tussen “geen en zeer goede vangsten”, met een gemiddelde dat wijst op een “middelmatige fuikvangst”. Met de fuiken werd ook hier het meeste vis gevangen op de locatie te Moen ten zuiden van de sluis te Moen. Het zijn hier vooral de zeeltvangsten die deze grote vangstdensiteiten op deze locatie bepalen. Met de fuiken werd er enkel op locatie 1 geen vis gevangen. Op de overige locaties zijn de vangsten eerder van dezelfde grootte-orde en wijzen deze eerder op “kleine tot middelmatige vangsten”

b) Afvissing in 1997 en vergelijking met afvissing in 2003

In 1997 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 13 locaties bemonsterd. Vergelijken we de visstand van 1997 met die van 2003 dan stellen we vast dat :

1. In 1997 werden 13 soorten gevangen, al deze soorten worden in 2003 opnieuw gevangen aangevuld met kroeskarper.
2. Op 4 locaties is de soortendiversiteit gestegen, op 4 is deze gedaald en op 2 locaties gelijk gebleven. In 1997 werd er op 13 locaties bemonsterd en vond men een gemiddelde diversiteit van 4,5 soorten/locatie, vergelijkbaar met wat we vinden in 2003 (4,8).
3. Net als in 2003 waren blankvoorn en baars in 1997 de meest gevangen soorten. In 1997 waren blankvoorn en paling qua biomassa dominant, in 2003 is dit zeelt en karper.
4. Net als in deze campagne werd in Moen, in de oude arm veel vis gevangen en is de soortendiversiteit er het grootst.
5. In 1997 werd er geen vislevens aangetroffen op het pand gelegen tussen de Schelde en de sluis te Moen en dit vanwege het vervuilde Scheldewater. In 2003 werd hier wel vis gevangen en daar waar op de locatie gelegen ten zuiden van de sluis te Moen geen vis werd gevangen, worden nu 9 soorten gevangen en wordt hier zelfs één van de hoogste vangstdensiteiten vastgesteld.
6. In 1997 lagen de fuikvangsten vanaf de sluis te Zwevegem tot Kortrijk heel wat lager dan het oostelijk deel van het kanaal. In 2003 merken we dit verschil niet en zijn de vangsten met uitzondering van die van de locatie te Moen, ten zuiden van de sluis, van dezelfde grootte orde.

c) Besluit

Er kan worden besloten dat er sinds 1997 slechts enkele veranderingen waargenomen worden. Dezelfde soorten worden nog steeds gevangen. Blankvoorn en baars domineren qua aantallen nog steeds het kanaal. De vangstdiversiteit is nog steeds laag en de vangstdensiteiten zijn met uitzondering van de twee locaties in Moen aan de lage kant. Opmerkelijk hier is de aanwezigheid

van de grote zeelten op de twee locaties te Moen ; deze vangsten maken dat zeelt qua biomassa het kanaal domineert. Indien we kijken naar de biomassaverdeling per locatie zien we voor de overige plaatsen dat het steeds paling, baars en blankvoorn zijn die het kanaal domineren. Nieuw is wel dat het pand tussen de Schelde en de sluis te Moen niet meer visloos is. Toch worden nog steeds regelmatig vissterftes vastgesteld. Metingen van de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) moeten uitsluitsel geven over deze problematiek.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 585 van 13 september 2006 } .

---

21. KANAAL BRIEGDEN-NEERHAREN

Het Kanaal Briegden – Neerharen , gelegen in de provincie Limburg , ligt tussen het Albertkanaal en de Zuid-Willemsvaart .

Langs het Kanaal liggen de gemeenten Lanaken en Neerharen .

Voor het Kanaal Briegden-Neerharen zijn er geen meetgegevens in verband met het visbestand beschikbaar.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 84 van 24 november 2006 } .

---

22. KANAAL BRUGGE-SLUIS

Het kanaal Brugge-Sluis , beter bekend onder de naam “ Damse Vaart “ , ligt in de provincie West-Vlaanderen en is ongeveer 13,5 km lang .

Het kanaal bestaat eigenlijk uit twee trajecten die via een sifon onder het Leopoldkanaal en het Schipdonkkanaal met elkaar in verbinding staan .

De laatste afvissing van het Kanaal Brugge-Sluis dateert van 2000. Het kanaal werd bevestigd door de Provinciale Visserijcommissie van West-Vlaanderen en de Afdeling Bos en Groen van Aministratie. Vier locaties gelegen in 2 sectoren (sector Brugge-Sifon en sector Sifon-Hoeke) werden geselecteerd en in het voorjaar en najaar bemonsterd door middel van een zegennet en elektrovisserij.

Op het Kanaal Brugge-Sluis werden 16 vissoorten gevangen ,namelijk : paling, brasem, kolblei, gibel, zeelt, winde, blankvoorn, rietvoorn, snoek, baars, snoekbaars, pos, blauwbandgrondel, karper, graskarper en kroeskarper.

a) Op de sector Brugge-Sifon (locaties Apertje en Breugel) werden 13 soorten gevangen ,namelijk voornoemde soorten zonder karper, kroeskarper en snoek. Blankvoorn is de meest voorkomende soort gevolgd door brasem en paling en dit zowel voor het voorjaar als het najaar. In het voorjaar werd de gemiddelde densiteit op deze sector berekend op 97.9 kg/ha, voor het najaar 121.5 kg/ha. In het voorjaar werd hier voor de elektrovisserij een gemiddelde van 4.392 g/100 m gevangen en voor het najaar 3.328 g/100 m. De cijfers voor het voorjaar en het najaar liggen dus dicht tegen elkaar. In deze sector werden ter hoogte van Breugel de grootste visdensiteiten aangetroffen .

Op basis van de vangstgegevens wordt het visbestand op deze sector getypeerd als een overgangswater tussen het brasem/snoekbaars type en het blankvoorn/baars type met een goed uitgebouwd palingbestand.

De roofvis/prooivis benadert voor deze sector de ideale verhouding. Wel is er een groot percentage aan kleine blankvoorn. De doorgroei naar grotere lengteklassen wordt waarschijnlijk bemoeilijkt door een voedseltekort. De visserijkundige evenwichten zijn over het algemeen goed met een diversiteit van 13 soorten. De aanwezigheid van kleine paling wijst op een natuurlijke recrutering. De belangrijkste predator in deze sector is de snoekbaars.

b) Op de sector Sifon-Hoeke (locaties Oostkerkebrug en Hoekebrug) werden eveneens 13 soorten gevangen. In vergelijking met de sector Brugge-Sifon werden hier wel karper, kroeskarper en snoek gevangen ; echter geen winde, graskarper en blauwbandgrondel. Ook in deze sector is blankvoorn de meest voorkomende soort, maar ook paling, snoek en brasem maken ook een groot deel uit van het visbestand en dit zowel voor het voorjaar als het najaar.

In het voorjaar werd de gemiddelde densiteit op deze sector berekend op 175 kg/ha ; voor het najaar kon geen gemiddelde berekend worden gezien de afvissing ter hoogte van Oostkerkebrug in het najaar mislukte. In het voorjaar werd hier voor de elektrovisserij een gemiddelde van 8.002 g/100 m gevangen en voor het najaar 8.273 g/100 m.

Op basis van de vangstgegevens wordt de visstand in de sector Sifon-Hoeke getypeerd als een blankvoorn/baars type met elementen van de snoek/zeelt/rietvoorn associatie. De brasemstand neemt hier een te grote fractie in zodat er gevaar ontstaat voor “verbraseming”. De visbezetting is in deze sector hoger dan de sector Brugge-Sifon (vooral door de goede vangsten aan Hoekebrug). De roofvis/prooivis benadert ook voor deze sector de ideale verhouding. De belangrijkste predator

in deze sector is snoek. De blankvoornstand vertoont ook op deze sector slechts één jaarklasse met een zeer slechte doorgroei naar grotere lengteklassen. De zone ter hoogte van Oostkerke blijkt de minst attractieve voor vissen gezien de lage diversiteit. De zone ter hoogte van Hoeke is dan weer de beste zone van het ganse kanaal, zowel naar de diversiteit als naar densiteit, als naar type visbestand.

c) In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten, waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van ongeveer 5 jaar bemonsterd. In het kader van dit meetnet zal het Kanaal Brugge-Sluis opnieuw bemonsterd worden in 2006 of 2007.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , nr. 1 , vraag nr. 732 van 7 september 2005 } .

---

23 . KANAAL BRUSSEL-CHARLEROI

Sinds de federalisering van België loopt het Kanaal van Brussel naar Charleroi door de drie gewesten . Van noord naar zuid zijn dit het Brussels Hoofdstedelijke Gewest , het Vlaamse Gewest en het Waalse Gewest .

Het gedeelte op het Vlaamse Gewest gelegen tussen Klein Bijgaarden en Lembeek is ongeveer 10 km lang .

a) Afvissing in 2007

De laatste campagne op het Kanaal Brussel-Charleroi dateert van het najaar 2007.

Het kanaal werd toen op 4 locaties van Lembeek tot Sint-Pieters-Leeuw bemonsterd met fuiken en elektrovisserij . In totaal werden de volgende 15 vissoorten aangetroffen: baars, bittervoorn, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, serpeling, snoekbaars, winde, zeelt en zonnebaars .

In totaal werden er met beide technieken 1069 vissen gevangen met een totaal gewicht van 75,6 kg. Baars en blankvoorn domineren qua aantallen (een respectievelijk aantalpercentage van 39% en 38,5%), paling en blankvoorn qua biomassa (gewichtpercentage van respectievelijk 24% en 20%).

Van gibel, brasem, karper, pos, serpeling, winde, zeelt en zonnebaars werden slechts 1 tot 5 exemplaren aangetroffen.

De soortendiversiteit varieert van 8 tot 10 soorten met een gemiddelde van 9, 2 per locatie. De vangstwaarden voor de elektrovisserij variëren van 772 g/100 m tot 1633 g/100 m met een gemiddelde van 1146 g/100m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze vangstwaarden op “goede vangsten” voor de locaties gelegen te Lembeek, Beersel en Sint-Pieters-Leeuw. De meeste vis werd gevangen op de locatie gelegen te Halle stroomafwaarts de sluis, de vangst was hier “zeer goed”. Het minst werd gevangen te Sint-Pieters-Leeuw.

De vangstwaarden voor de fuiken variëren tussen 2700 g/fuikdag en 3923 g/fuikdag met een gemiddelde van 3293 g/fuikdag. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van resultaten van eerdere fuik bemonsteringen op kanalen wijzen deze vangstwaarden op “goede vangsten”. Opnieuw werd de grootste vangst gedaan op de locatie te Halle stroomafwaarts de sluis en de laagste vangst op de locatie te Sint-Pieters-Leeuw .

b) Afvissing in 2002

In 2002 werd het kanaal ook op deze 4 locaties bemonsterd en werden er eveneens 15 vissoorten gevangen. Bittervoorn en serpeling werden toen niet gevangen, driedoornige stekelbaars en riviergrondel werden gevangen in 2002 maar niet in 2007. Karper en blankvoorn domineerden toen qua biomassa, qua aantallen was blankvoorn de absolute dominante soort.

c) Vergelijking tussen beide afvissingen

1. Er werd dus een verschuiving vastgesteld van het visbestand waarin baars nu naast blankvoorn naar aantallen toe een dominante positie is gaan innemen.
2. Karper is naar biomassa toe zijn positie van dominante soort verloren.
3. De uitgesproken dominantie van blankvoorn zoals ze werd vastgesteld in 2002 (74%) is minder uitgesproken wat leidt tot een gevarieerdere visstand in 2007.
4. De vangstdensiteiten voor zowel de elektrovisserij als de fuikvisserij in 2007 liggen heel wat lager dan die gevonden in 2002. Toen waren deze zeer hoog (een gemiddelde vangstdensiteit van respectievelijk 4464 g/100 m en 8103 g/fuik/dag) en wezen op de hoge visdensiteiten op het kanaal. Het lijkt er op dat deze densiteiten op het kanaal in 2007 lager zijn dan vroeger.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2008-2009 , vraag nr. 614 van 17 april 2008 } .

---

24. KANAAL DESSEL-KWAADMECHELEN

Het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen ligt grotendeels in de provincie Antwerpen en gedeeltelijk in de provincie Limburg (Kwaadmechelen) .

Te Dessel mondt het kanaal uit in het Kanaal Bocholt-Herentals en te Kwaadmechelen in het Albertkanaal .

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft geen meetpunt op het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen en kan bijgevolg geen gegevens in verband met het visbestand verstrekken .

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 140 van 15 november 2007 } .

---

25. KANAAL VAN DESSEL-TURNHOUT-SCHOTEN

Het Kanaal van Dessel-Turnhout-Schoten ligt in de provincie Antwerpen .

Langs het kanaal liggen onder meer de gemeenten/steden Dessel , Arendonk , Turnhout , Beerse , Sint-Lenaarts , Sint-Job-in-‘tGoor en Schoten .

Op het Kanaal van Dessel naar Schoten werden 13 locaties geselecteerd.

a) Afvissing in 2003

De recentste bemonsteringen dateren van september 2003. De locaties werden elektrisch of met fuiken afgevist, of door een combinatie van deze twee methodes.

In totaal werden over de ganse lengte van het kanaal met verschillende technieken 2628 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 98 kg verdeeld over 12 vissoorten namelijk : paling, alver, blankvoorn, rietvoorn, pos, snoek, snoekbaars, baars, zonnebaars, brasem, bruine Amerikaanse dwergmeerval en kolblei.

Paling, blankvoorn en baars werden op alle locaties gevangen. Pos op 12 van de 13 locaties. Qua aantallen domineert baars, met zijn aantalpercentage van ongeveer 66% op het kanaal. Qua biomassa is paling met zijn gewichtspercentage van ongeveer 37% dominant en wordt gevolgd door baars (24%) en blankvoorn (22%).

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (meer dan 20 cm) en enkele snoekbaarzen (12) en snoeken (5).

Het voorkomen van juveniele exemplaren van de meest voorkomende soorten wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

Van alver, brasem en bruine Amerikaanse dwergmeerval kon de aanwezigheid op het kanaal worden vastgesteld maar hiervan werden slechts een zeer klein aantal individuen gevangen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

De soortendiversiteit is vrij gering en varieert van 4 tot 8 soorten met een gemiddelde van 6 soorten.

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we dat deze variëren tussen 121 g/100 m afgevisste oever en 2241 g/100 m met een gemiddelde van 1294 g/100 m.

Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “goede vangsten”. Enkel op de locatie gelegen te Rijkevorsel wijst de waarde op een “kleine vangst”. Dit wil echter niet noodzakelijk zeggen dat op deze locatie minder vis aanwezig is. De rechteroever bestaat er immers uit metalen damwanden waar het heel moeilijk vissen is, langs deze oever werden dan ook slechts vier vissen gevangen.

Minder afhankelijk van oeverstructuren zijn de vangsten met de fuiken. De fuikvangsten/fuikdag variëren tussen 232 g/fuikdag en 2005 g/fuikdag met een gemiddelde van 1273 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen wijzen deze waarden eerder op “middelmatige vangsten”.

b) Afvissing in 1998-1999

In 1998-1999 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 32 locaties bemonsterd. Er werden toen 17 vissoorten gevangen namelijk voornoemde vissoorten zonder de bruine Amerikaanse dwergmeerval maar aangevuld met gibel, karper, riviergrondel, winde, zeelt en driedoornige stekelbaars. Van al deze extra soorten (behalve winde) werden in 1998-1999 slechts 1 tot 3 exemplaren gevangen, dus ze waren ook zeer beperkt aanwezig op het kanaal. Gezien er toen uitgebreider werd bemonsterd was de kans om deze sporadisch aanwezige soorten te vangen groter. Van winde werden in de vorige campagne enkele exemplaren op 7 locaties gevangen en nu niet meer. Winde was toen wel uitgezet en in 2003 niet.

c) Vergelijking visbestanden 1998-1999 en 2003

Vergelijken we het visbestand 1998-1999 met dat in 2003 dan stellen we vast dat :

1. qua aantallen baars nog steeds de dominante soort is op het kanaal;
2. blankvoorn (31,4%), gevolgd door paling (21,8%) en baars (18,7%) maakten in 1998-1999 het grootste deel van de biomassa uit, in 2003 zijn het dezelfde soorten maar in een andere volgorde namelijk paling (37%), gevolgd door baars (24%) en blankvoorn (22%);
3. de gemiddelde soortendiversiteit ongeveer gelijk is gebleven namelijk een gemiddelde van 5,5 soorten in de campagne van 1998-1999 en een gemiddelde van 6 soorten in 2003;

4. blankvoorn, pos en baars waren in de campagne van 1998-1999 de meest verspreide soorten, in 2003 zijn dit eveneens dezelfde soorten aangevuld met paling;

5. de gemiddelde vangsten in 2003 liggen iets hoger dan die in 1998-1999.

d) Besluit

We kunnen besluiten dat er geen noemenswaardige verschuivingen in het visbestand worden vastgesteld en de situatie 1998-1999 versus 2003 nagenoeg gelijk is gebleven. Over de ganse lengte van het kanaal worden nog regelmatig visuitzettingen uitgevoerd.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 3 van 25 september 2006 } .

---

26 . KANAAL GENT-BRUGGE-OOSTENDE

Het Kanaal Gent-Oostende is een bevaarbare waterloop die de verbinding vormt tussen Oostende en Gent , over Brugge . Te Brugge staat het in verbinding met de Kanalen Brugge-Sluis en met het Boudewijnkanaal .

Te Gent staat het kanaal via de Ringvaart in verbinding met de Leie en de Schelde . Te Merendree bevindt zich de kruising met het Afleidingskanaal van de Leie (vanaf hier Schipdonkkanaal genoemd) . In de regio van Gent is het kanaal bekend als de "Brugse Vaart" , in de regio van Brugge als de “Gentse Vaart” (traject Brugge-Gent ; ongeveer 46 km lang) of de “Oostendse Vaart” (traject Brugge-Oostende ; ongeveer 21 km lang) .

Op het Kanaal van Gent naar Oostende werden door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) 17 locaties geselecteerd, de recentste gegevens dateren van 2004.

a) Onderzoek in 2004 :

Het kanaal werd in september 2004 bemonsterd met fuiken, elektrovisserij of een combinatie van de twee. In totaal werden er over de ganse lengte van het kanaal 2679 vissen gevangen met een totaal gewicht van 254 kg. Er werden in totaal 18 soorten gevangen ,namelijk : paling, brasem, kolblei, giebel, karper, blauwbandgrondel, vetje, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bempje, snoek, pos, driedoornige stekelbaars, baars, snoekbaars en de brakwatersoorten bot en dunlipharder.

Qua aantallen en biomassa domineert blankvoorn (met een aantalpercentage van 51,6% en een gewichtpercentage van 32,5%) gevolgd door paling (met een aantalpercentage van 16,4% en een gewichtpercentage van 22,9%) en kolblei (met een aantalpercentage van 13,5% en een gewichtpercentage van 17,6%). Samen maken deze soorten ongeveer 80% uit van de gevangen biomassa en 70% van het totaal aantal gevangen vissen .

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (groter dan 20 cm), snoek en snoekbaars. Samen maken zij ongeveer 7% uit van de gevangen biomassa.

Het voorkomen van juveniele exemplaren van de meest voorkomende soorten wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

Van vetje, berrpje, bot en dunlipharder kon de aanwezigheid op het kanaal worden vastgesteld maar hiervan werden slechts een zeer klein aantal individuen gevangen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal). De berrpjes zijn vermoedelijk afkomstig van beken die afwateren in het kanaal. In zandige beken zoals de Bornebeek en de Merlebeek in West-Vlaanderen en in de Driesbeek in Oost-Vlaanderen komen kleine populaties berrpjes voor . Een terugmigratie naar deze waterlopen is dikwijls uitgesloten door verval, stuwen en/of kleppen aan de afwatering in het kanaal.

De soortendiversiteit varieert van 3 tot 12 soorten met een gemiddelde van 7,5 soorten .

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we dat deze tussen de meetplaatsen variëren tussen 13,8 en 4607,9 g/100 m afgeviste oever met een gemiddelde van 1021,2 g/100 m . Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “kleine tot zeer goede vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “goede vangst”. Elektrisch werd de meeste vis gevangen in de oude kanaalarm “Gevaerts”, hier zijn de oevers dan ook vrij natuurlijk met riet en waterplanten en lenen zich ook beter tot elektrovisserij. Bovendien vinden de vissen beschutting in de rietgordels en in de overhangende braamstruiken.

De vangsten met de fuiken zijn minder afhankelijk van oeverstructuren. De fuikvangsten/fuikdag variëren tussen 616,3 en 12437,6 g/fuikdag met een gemiddelde van 3904,4 g/fuikdag . In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen variëren deze waarden tussen “kleine en zeer goede vangsten”, het gemiddelde wijst eerder op een “goede vangst”.

Van Vinderhoute tot Beernem zijn de vangsten voor zowel de elektrovisserij als de fuikvisserij in het algemeen lager dan die in het traject Beernem “Miseriebocht” en Oostende. Ook de soortendiversiteit per locatie (beide methodes gecombineerd) ligt in het eerste traject in het algemeen lager met een gemiddelde van 6,3 soorten/locatie; voor het tweede traject vinden we een gemiddelde waarde van 8,6 soorten/locatie.

Op het IBW werd , volledig in overeenkomst met de Kaderrichtlijn Water, een evaluatiesysteem (de Index voor Biotische Integriteit) voor de ecologische kwaliteit van onze waters ontwikkeld (Belpaire *et al.*, 2000).

De Index voor Biotische Integriteit werd uitgerekend voor de fuikvangsten (2004) . Fuikvangsten zijn hier, gezien de structuur van het kanaal, meer aangewezen. Vier locaties scoren “matig”. De overige locaties scoren “ontoereikend” en één locatie “slecht”.

b) Onderzoek in 1998 :

In 1998 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 34 locaties bemonsterd. Er werden toen 18 soorten gevangen. Pos werd in 1998 niet gevangen. Tiendoornige stekelbaars werd dan weer wel gevangen in 1998 maar niet in de campagne van 2004.

c) Vergelijking visbestanden 1998 en 2004 :

Vergelijken we het visbestand 1998 met dat in 2004 dan stellen we vast dat :

1. Zowel in 1998 als in 2004 werden er 18 vissoorten aangetroffen.
2. Zowel in 1998 als in 2004 zijn de vangsten op het traject Vinderhoutem-Beernem lager dan die op het traject Beernem “Miseriebocht” en Oostende.
3. Indien we de vangstdensiteiten vergelijken voor de locaties die zowel in 1998 en in 2004 met dezelfde methode werden afgevist dan zien we een afname op 6 locaties en een toename op 11 locaties . De grootste fuikvangst vinden we zowel in 1998 als in 2004 op de locatie te Oostkamp aan de “Moerbruggebrug”.
4. Zowel in 1998 als in 2004 zijn de gevangen soortendiversiteiten lager in het traject Vinderhoutem-Beernem dan die in het traject Beernem “Miseriebocht” en Oostende.
5. In het traject Oude Vaart te Aalter en Sint-Joris te Beernem kon in 1998 geen visleven worden aangetroffen. In 2004 wordt er hier paling, blauwbandgrondel, blankvoorn en rietvoorn gevangen, zij het nog wel in lage densiteiten.
6. In 2004 zijn blankvoorn, paling en kolblei zowel qua aantallen als qua biomassa de dominante soorten op het kanaal ; in 1998 domineerden qua biomassa karper, gibel en paling en qua aantallen, driedoornige stekelbaars, rietvoorn en blankvoorn. Vooral blankvoorn en kolblei hebben zich in 2004 sterk weten uit te breiden. De rietvoorn doet het in vergelijking met 1998 minder goed.
7. Van de in de begin jaren '90 in Vlaanderen geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel werden in 1998 slechts 4 exemplaren gevangen, in 2004 reeds 25 exemplaren.
8. De twee brakwatersoorten bot en dunlipharder komen nog steeds voor in het meest westelijke gedeelte van het kanaal. Hengelaars melden de aanwezigheid van harders aan de verbinding met het Boudewijnkanaal.
9. De ecologische kwaliteit, berekend op basis van fuikvangsten, was “matig” op slechts twee locaties en “ontoereikend” op de andere locaties in 1998. De locaties met een matige kwaliteit in 1998 scoren slechter in 2004. Eén locatie die een ontoereikende kwaliteit had in 1998, scoort matig in 2004.

d) Besluit :

Er kan worden besloten dat ondanks de cultuurtechnische oevers er toch nog vrij goede vangstdensiteiten worden gehaald. In vergelijking met 1998 valt op dat vooral het aandeel van blankvoorn in de vissamenstelling sterk toegenomen is, maar ook kolblei maakt een groter aandeel uit ten opzichte van de totale visstand. Het visbestand is enigszins verschoven maar blijft net zoals in 1998, ondanks de 18 soorten, vrij eenzijdig. De meeste vis en de grootste densiteiten worden nog steeds gevangen in het meest westelijk gelegen traject.

Dat we van heel wat soorten ook juveniele exemplaren aantreffen wijst op de mogelijkheid van natuurlijke rekrutering op het kanaal. Hier spelen de oude armen met hun vegetatierijke oeverstructuren, alsook de aangelegde plasbermen met oevervegetatie een grote rol.

De beschermde soort biermpje, een vis die we niet direct verwachten op een kanaal, werd ook in 2004 met enkele exemplaren gevangen in het traject Beernem-Brugge. Deze soort is bekend van een aantal zijwateren van het kanaal (Bornebeek en Merlebeek in West-Vlaanderen en Driesbeek in Oost-Vlaanderen) en werd in een campagne van 2002 in het bekken van de Brugse polders onder andere gevangen op de Moordenaarsbeek en de Geuzenbeek, beiden zijbeken van de Zuiddambeek die uitmondten in het Kanaal van Gent naar Oostende in voornoemd traject (Van Thuyne *et al.*, 2003).

Tenslotte moeten we ook nog vermelden dat er op het kanaal ook enkele Chinese wolhandkrabben gevangen werden.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 75 van 21 oktober 2005 } .

---

27. KANAAL GENT-TERNEUZEN

Het Kanaal van Gent-Terneuzen is een kanaal gelegen in België (provincie Oost-Vlaanderen) en Nederland dat de haven van Gent rechtstreeks verbindt met de Westerschelde te Terneuzen. Het kanaal is 32,6 km lang , waarvan 17,1 km op Belgisch en 15,5 km op Nederlands gebied . Het kanaal staat ook in verbinding met het Kanaal Brugge-Gent , de Leie en de Schelde .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van ongeveer vijf jaar bemonsterd. Op dit moment maakt het kanaal nog geen deel uit van het reguliere monitoringmeetnet. Het kanaal is echter één van de geselecteerde waterlichamen die in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water zal moeten bemonsterd worden. In de toekomst zal het visbestand dan ook op een viertal locaties regelmatig opgevolgd worden.

b) Onderzoek in 2006

In het kader van een Nederlands onderzoek naar de aanwezigheid van dioxines in paling van de Westerschelde werd het kanaal recentelijk op twee locaties met fuiken bemonsterd (te Zelzate en te Gent-Evergem, 9-11 oktober 2006). Omwille van zijn structuur is het kanaal moeilijk experimenteel bevisbaar. Vanwege het brakke karakter van het kanaal kan het niet door middel van elektrovisserij bemonsterd worden.

Er werden 272 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 21 kg, verdeeld over 9 soorten namelijk : baars, blankvoorn, brasem, karper, kolblei, paling, pos, snoekbaars en bot. Blankvoorn is met zijn aantalspercentage van 46% en gewichtpercentage van 45,5% de dominante soort op het kanaal. Naar aantallen toe is baars de tweede meest gevangen soort (aantalspercentage van 28%) en paling qua biomassa (gewichtpercentage van 23,4%). De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (meer dan 20 cm) en snoekbaars. Snoek werd niet gevangen. De vangsten van juvenielen van de meest gevangen soorten op het kanaal wijzen op de mogelijkheid van rekrutering op het kanaal.

In Zelzate werden 6 soorten (baars, blankvoorn, kolblei, paling ,snoekbaars en bot) gevangen, in Gent-Evergem 8 (baars, blankvoorn, brasem, karper, paling, pos, snoekbaars en bot) . Deze soortendiversiteit per locatie ligt in de lijn van de verwachtingen voor een kanaal. Het totaal vangstaantal van 9 soorten ligt dan weer aan de lage kant maar kan ook te wijten zijn aan het feit dat er slechts 2 locaties werden bemonsterd en de methodiek zich beperkte tot fuikvisserij.

In Zelzate werd een fuikvangst van 15 stuks voor 908 g/fuikdag gevestigd. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere fuikbemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “middelmattige vangsten”. Te Gent-Evergem werden 35 stuks voor 2825 g/fuikdag gevestigd. Deze waarden wijzen op een “goede vangst”. Op deze locatie zijn het vooral de blankvoornvangsten die deze goede vangst bepalen.

c) Besluit

Op dit moment beschikken we over te weinig gegevens om uitspraken te doen over de toestand van het kanaal. De vangsten wijzen momenteel op “middelmattige” tot “goede” vangsten. Het aantal soorten dat dan weer op het kanaal voorkomt zijn eerder laag te noemen. Gezien het brakke karakter van het kanaal was het in de lijn van de verwachtingen dat bot zou gevangen worden. Blankvoorn gedijt ook goed in het water, en als roofvis doet snoekbaars het vrij goed. Van deze soort werden zowel enkele grote exemplaren gevangen als een aantal eerstejaarsvissen van rond de 10 cm.

Gelet op de verplichtingen van de Europese Kaderrichtlijn Water zal dit kanaal in de toekomst op een regelmatigere en intensere wijze onderzocht en opgevolgd moeten worden, zodat ook over de visstand van het kanaal meer onderbouwde uitspraken mogelijk zullen worden.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 584 van 13 september 2006 } .

---

28 . KANAAL IEPER-IJZER

Het kanaal van Ieper naar de IJzer is in de volksmond en bij de vissers nog steeds bekend als “de Ieperlee “ . Twee sassen verdelen het kanaal in een boven- , midden- en onderpand . Vanaf de kaai in Ieper tot aan de Knokkebrug , waar het onderpand uitmondt in de IJzer , meet het 15 kilometer lang .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van 5 à 7 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2002

De recentste bemonsteringen op het Kanaal Ieper-IJzer dateren van september/oktober 2002. Er werden toen 7 locaties (op 4 plaatsen te Ieper en op 3 plaatsen te Lo-Reninge) bemonsterd met fuiken/elektrovissers of een combinatie van de twee.

In totaal werden volgende 20 vissoorten gevangen: paling, brasem, alver, kolblei, gibel, kroeskarper, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, winde, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, snoek, driedoornige stekelbaars, pos, baars, snoekbaars en graskaper.

Over de ganse lengte van het kanaal werden met de verschillende technieken 7086 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 257 kg. Paling, brasem, kolblei, gibel, blankvoorn, baars en snoekbaars werden op alle locaties gevangen. Brasem was met een aantalpercentage van 30% van het totale aantalpercentage en een gewichtpercentage van 34% één van de dominante soorten op

het kanaal. Qua aantallen was het vooral (met zijn aantalpercentage van 49%), blankvoorn die dominant was. Qua gewichtpercentage was, naast brasem, ook paling goed vertegenwoordigd (gewichtpercentage van 22%).

De aantal verhouding voornachtigen/brasemachtigen bedroeg 1,5/1, de biomassaverhouding voornachtigen/brasemachtigen was 1/3,5. Gelet op deze verhoudingen kan men wel stellen dat het kanaal verbrasemd is.

Op alle locaties was er een grote soortendiversiteit, ze varieert van 11 tot 16 met een gemiddelde soortendiversiteit van 13,4.

De elektrische vangsten varieerden tussen 98 g/100 m en 8388 g/100m.

Op het traject Ieper-Watermolenberg en Boezingebrug waren de vangsten het laagst, maar in vergelijking met vroeger bemonsterde kanalen scoorden deze waarden goed. Op het traject Ieper, Steenstratebrug en Lo-Reninge aan de monding in de IJzer, waren de vangsten zeer hoog en in vergelijking met eerder bemonsterde kanalen behoren zij tot de hoogste aangetroffen waarden voor elektrovisserij.

De fuikvangsten schommelden tussen 4851 g/fuikdag en 11394 g/fuikdag met een gemiddelde van 8182 g/fuikdag. In vergelijking met vroeger bemonsterde kanalen zijn dit zeer hoge waarden en wijzen ze op “zeer grote vangsten”.

De zeer hoge vangstwaarden op de meeste plaatsen zowel voor de fuikvisserij als voor de elektrovisserij wijzen op zeer hoge visdensiteiten.

Van alver, kroeskarper, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars en graskarper kon de aanwezigheid op het kanaal vastgesteld worden maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

c) Besluit

Op het kanaal werden 20 vissoorten aangetroffen, wat voor een kanaal vrij veel is.

Ook waren de soortendiversiteiten per locatie groot. Toch hebben we te maken met een vrij eenzijdig visbestand. Brasem, blankvoorn en paling maakten samen 67% van de totale gevangen biomassa uit, de overige 17 soorten maakten samen 33% uit van de totale gevangen biomassa.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 668 van 20 september 2007 } .

---

29. KANAAL LEUVEN-DIJLE

Het Kanaal Leuven-Dijle , ook de “Leuvense Vaart” genoemd , is ongeveer 30 km lang en loopt van in de stad Leuven via Mechelen tot aan de samenvloeiing van de Dijle en de Zenne . Ruim driekwart van het kanaal bevindt zich op grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant. Tussen Hofstade en het Zennegat vloeit de vaart enkele kilometers over het grondgebied van de provincie Antwerpen .

a) Afvissing in 2006

Het Dijlekanaal Leuven-Mechelen werd in 2006 over zijn gehele lengte op 8 plaatsen bemonsterd. De locaties werden afgevisd door middel van fuikvisserij en elektrovisserij.

In totaal werd er 4000m oever elektrisch afgevisd en werden er 16 fuiken op 8 locaties geplaatst.

Er werden 5262 vissen gevangen met een totaalgewicht van ongeveer 204 kg, verdeeld over 14 vissoorten: bruine Amerikaanse dwergmeerval, baars, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoek, snoekbaars, zeelt en zonnebaars.

De meest verspreide soorten zijn baars, blankvoorn, paling, pos en zeelt die op alle locaties werden gevangen. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa dan zien we dat paling, met een gewichtsperscentage van 61,2% het grootste aandeel vertegenwoordigt, blankvoorn volgt hierop met een gewichtsperscentage van respectievelijk 24,3%. Baars is naar aantallen toe de meest gevangen soort (64,9%) gevolgd door blankvoorn (24,3%).

Paling vertegenwoordigt nog 7,2%, pos 1,2% van de vangstaantallen, de overige soorten maken minder dan 1% uit.

De soortendiversiteit varieert van 6 tot 10 soorten met een gemiddelde van 7,9 soorten per locatie. Naast vissen werden er ook nog Amerikaanse rivierkreeftjes en Chinese wolhandkrabben gevangen.

De roofvisstand op het kanaal bestaat uit snoekbaars, enkele grotere baarzen (>20cm) en in mindere mate snoek. Snoekbaars wordt regelmatig gevangen op het kanaal, ook door vissers. Gezien deze soort niet wordt uitgezet kunnen we besluiten dat deze soort zich goed kan voortplanten op het kanaal. De aanwezigheid van grotere baarzen is vrij beperkt .

Dit kan enerzijds te wijten zijn aan de vangstechniek, immers kleinere baarzen bevinden zich in de ondiepere oeverzone, de grotere vissen in het open water. Anderzijds is geweten dat indien de baarsdensiteiten hoog zijn, er voedselconcurrentie is en dat er sprake is van dwerggroei. Dit verschijnsel kan nog extra versterkt worden door hoge blankvoordensiteiten, gezien deze beroep doen op hetzelfde voedselaanbod. Vele baarzen bereiken niet eens de lengte waarop ze overschakelen op een visdieet. Dergelijke “dwergbaarzen” kunnen paairijp zijn op 10 cm.

Grotere blankvoorns worden sporadisch gevangen. De goede vertegenwoordiging van de gevangen jaarklasse doen vermoeden dat er inderdaad voedselconcurrentie optreedt tussen de blankvoorn- en de baarspopulatie op het kanaal.

Op het Kanaal worden regelmatig bepotingen uitgevoerd. Zo werd in 2000 op het kanaal nog blankvoorn, rietvoorn, winde, riviergrondel, zeelt, kroeskarper en paling uitgezet. In 2001, blankvoorn, rietvoorn, winde, riviergrondel en snoek. In 2002 en 2004, rietvoorn, snoek, winde en

zeelt. In 2003 idem als in 2002 en 2004 maar dan aangevuld met blankvoorn. In 2005, zeelt en snoek. In het voorjaar 2006, 30 snoeken, lengte 30-40 cm en in het najaar, na de bemonsteringscampagne werd er nog snoek, blankvoorn en rietvoorn uitgezet (Bepotingsgegevens van de Provinciale Visserijcommissie van Vlaams-Brabant).

b) Afvissing in 1996

In 1996 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 14 locaties bemonsterd (Van Thuyne *et al.*, 1997).

Toen werden er in totaal 18 vissoorten gevangen. Soorten die in 1996 werden gevangen maar niet in 2006 zijn: brasem, karper, riviergrondel, winde en driedoornige stekelbaars. Bruine Amerikaanse dwergmeerval werd wel in 2006 gevangen maar niet in 1996. Van brasem en karper weten we dat ze nochtans goed vertegenwoordigd zijn op het kanaal. Vissers vangen deze soorten regelmatig en in de zomerperiode kan je de grote karpers vlak onder de waterspiegel zien zwemmen. Riviergrondel werd in het verleden meerdere jaren uitgezet op het kanaal maar aangezien deze soort hier niet kon gedijen werd met de bepotingen van deze soort sinds 2002 gestopt.

Ook in 1996 werd het kanaal gedomineerd door de soorten, baars, blankvoorn en paling. In 1996 werd er 6300 m afgevist en werden er 3 fuiken geplaatst. In totaal werden er 1527 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 143 kg. In 1996 werd er dus minder vis gevangen, maar de gevangen vissen waren groter.

Baars maakte met zijn aantalpercentage van 60% eveneens een uitgesproken dominantie van de vangsten uit. Qua aantallen volgde in 1996 paling (17%) net voor blankvoorn (15%). Het aandeel van blankvoorn is dus in 2006 met bijna 10% gestegen (nu 24%).

Qua biomassa domineerde in 1996 ook paling (41%) maar deze dominantie was minder uitgesproken dan in 2006 waar deze 61% haalde. Baars was goed voor 31% en ook voor blankvoorn werd nog 12% gehaald. De gemiddelde lengtes van de gevangen baarzen en blankvoorns in 1996 zijn respectievelijk 15,2 cm en 17,0 cm en dus heel wat hoger dan de gemiddelden van rond de 9 cm in 2006 (nochtans werden de bemonsteringen in dezelfde maand uitgevoerd).

c) Afvissing in 2001-2002

In 2001-2002 werd het kanaal uitgebreid bemonsterd in het kader van een studie in opdracht van de Provinciale Visserijcommissie van Vlaams-Brabant ("*Visstandonderzoek en studie naar vismigratie doorheen de sluizen op het kanaal Leuven-Dijle*").

Er werden 10 locaties (verdeeld over vier sectoren) op het gebied Vlaams-Brabant geselecteerd en uitvoerig bemonsterd door middel van elektrovisserij, fuiken en kieuwnetten. De gevangen vissen werden per sector gemerkt. Over een periode van 10 maanden werden er gedurende 35 dagen bemonsteringen uitgevoerd. De vier sectoren zijn Leuven- Tildonk (sector 1), Tildonk-Kampenhout (sector 2), Kampenhout-Boortmeerbeek (sector 3) en Boortmeerbeek-Hofstade (sector 4).

In totaal werden er 20 vissoorten gevangen, namelijk alver, baars, beekforel, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, brasem, gibel, riviergrondel, karper, bruine Amerikaanse dwergmeerval, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoek, snoekbaars, winde, zeelt en zonnebaars.

Baars maakt met een aantalpercentage van 48% de meest gevangen vis, gevolgd door blankvoorn (18%) en paling (17%). Voorts was pos met 7% nog vrij goed vertegenwoordigd op het kanaal. De overige soorten vertegenwoordigden slechts 1 tot 2% van de totaalvangsten.

In het onderzoek in 2006 vinden we een aantalpercentage van 65% voor baars, 24% voor blankvoorn, 7% voor paling en is het aandeel van pos slechts 1%. De overige soorten maken slechts minder dan 1% van de totaalvangsten uit.

Naar biomassa toe domineerde in 2001-2002 paling met zijn gewichtpercentage van 49%, gevolgd door zeelt (12%) en baars (11%). Snoekbaars maakte 8% uit, blankvoorn 6%.

In 2006 vinden we 60% voor paling, gevolgd door baars (20%), zeelt en blankvoorn (elk 6%) en snoekbaars (4%). De overige soorten maakten slechts 1% of minder uit van de totale gevangen biomassa.

Opgedeeld in sectoren kwam men min of meer tot gelijkaardige resultaten. De soortendiversiteit per sector varieert tussen 13 en 19 soorten. De hoogste soortendiversiteit werd gevangen in sector 1, hier werden 19 soorten gevangen. De beschermde bittervoorn en riviergrondel komen enkel in sector 1 en 2 voor. In sector 2 werden 14 soorten gedetermineerd. In de andere twee sectoren tellen we 13 soorten.

Via de herhaalde merk- en terugvangstmethode in dit onderzoek konden biomassabepalingen worden gedaan per sector. De hoogste biomassa werd berekend voor de sector Kampenhout-Boortmeerbeek met 338 kg/ha. Voor de sector Leuven-Tildonk werd er 256 kg/ha berekend, voor de sector Tildonk- Kampenhout, 231 kg/ha. Het minst werd gevangen in de sector Boortmeerbeek-Hofstade, hier werd 188 kg/ha berekend.

Tijdens deze studie werd ook het temporeel verloop van de vangsten onderzocht.

Gedurende 10 maanden (oktober 2001-juli 2002) werd de evolutie van het aantal soorten en de evolutie van de totale densiteiten gevolgd. In januari werd het kleinste aantal soorten gevangen (10). In april daarentegen werden 16 soorten gevangen. Wat betreft de aantalevolutie merken we een stijgende tendens vanaf maart die uitloopt tot juli.

Het volgende werd besloten:

De visgemeenschap op de Leuvense Vaart wordt gedomineerd door 3 soorten: baars, blankvoorn en paling. Wat betreft hun aantal vertegenwoordigen deze soorten ruim 80% van de vangsten. Het aandeel van baars is zelfs 50%. De schijnbare onderbezetting van brasem en karper, beide nochtans abundante soorten op de Leuvense Vaart (cfr. hengelaars), was te wijten aan de gebruikte vistechnieken.

Het roofvisbestand op het kanaal bestaat uit baars, paling, snoek en snoekbaars. Opvallend, doch niet onverwacht, waren de geringe snoekvangsten (slechts vier exemplaren). Deze soort verkiest een biotoop met een rijke en gevarieerde watervegetatie welke grotendeels ontbreekt in de Leuvense Vaart. Verder blijkt dat soorten als kolblei, pos, winde en zeelt vrij algemeen voorkomen.

d) Algemene besluiten

We kunnen besluiten dat in een periode van 10 jaar er weinig is veranderd op het Dijlekanaal Leuven-Dijle.

1. De samenstelling van de visstand blijft dezelfde.

Het zijn steeds dezelfde soorten die domineren, qua aantallen is dat uitgesproken baars gevolgd door blankvoorn en paling. Vooral het aandeel van baars en blankvoorn is nog verder toegenomen. Dat van paling is iets verminderd alsook dat van pos. Qua biomassa is het aandeel van paling dan weer wel vooruitgegaan, alsook dat van baars. De dominant aanwezige soorten zijn dus nog dominanter geworden. Het aandeel van zeelt en snoekbaars is afgenomen, dat van blankvoorn gelijk gebleven.

2. In 2006 werden wel wat minder soorten gevangen, 14 ten opzichte van 18 in 1996 en 20 in 2001-2002. Echter toen werd het kanaal intensiever bemonsterd, in dit geval meer locaties in 1996 en meerdere dagen met meer technieken in 2001-2002. Hoe intensiever een campagne hoe groter de kans om soorten die slechts sporadisch aanwezig zijn toch te vangen. Naast pos, zeelt en snoekbaars waarvan vangstaantallen en/of biomassa's toch nog meer dan 1% uitmaken vertegenwoordigen de overige soorten minder dan 1%.

3. Het lijkt er op dat ook de blauwbandgrondel zich stilaan weet uit te breiden, daar waar in de intensievere campagnes van 1996 en 2001-2002, respectievelijk, 2 stuks en 11 stuks werden gevangen, worden in 2006 met een veel kleinere vangstinspanning 13 exemplaren gevangen. Al deze exemplaren werden wel gevangen op de meest stroomopwaarts gelegen locatie.

4. Opmerkelijk is ook dat er zowel van baars als blankvoorn één lengteklasse met piek op 9 cm goed vertegenwoordigd is. Gezien deze soorten voedselconcurrenten zijn kunnen we hier te maken hebben met dwerggroei.

5. Ondanks de enigszins eenzijdige visstand is de Leuven Vaart gekend als een uitstekend viswater. Zowel in recreatief als in competitief verband is dit kanaal een druk bevestigd water.

6. Gezien de hoeveelheid blankvoorn dat op het kanaal aanwezig is, lijkt het aangewezen het kanaal niet langer te bepoten met blankvoorn en éénjarige snoek uit te zetten zodat het aandeel van blankvoorn en baars afneemt. Indien de baarspopulatie en blankvoornpopulatie afneemt en minder in voedselconcurrentie zullen gaan met elkaar zullen ook de baarsen kunnen doorgroeien tot een afmeting waarop ze piscivoor worden en zullen op die manier ook de baars- en blankvoornpopulaties kunnen terugdringen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2008-2009 , vraag nr. 611 van 17 april 2008 } .

30. KANAAL PLASSENDALE-NIEUWPOORT

Het Kanaal van Plassendale naar Nieuwpoort, ook kortweg het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort genoemd, gelegen in de provincie West-Vlaanderen, mondt uit in het Kanaal Gent-Brugge-Oostende ter hoogte van Oudenburg en te Nieuwpoort in de IJzer.

a) Afvisning in 2007

1. De laatste campagne op het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort dateert van het najaar 2007. Het kanaal werd op 8 plaatsen (Oudenburg, Gistel en Middelkerke) bemonsterd met fuiken/elektrisch of een combinatie van de twee.
2. Volgende 12 vissoorten werden gevangen: baars, blankvoorn, bot, brasem, gibel, graskarper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoek en snoekbaars.
3. In totaal werden er over de ganse lengte van het kanaal met de verschillende technieken 600 vissen gevangen met een totaal gewicht van 47 kg. Blankvoorn, baars, paling, pos en kolblei zijn de meest verspreide soorten. Kolblei, gevolgd door baars en blankvoorn zijn ook qua aantalpercentages dominante soorten (respectievelijk 27%, 20% en 19% van het totaal aantalpercentage). Qua biomassa zijn het vooral paling (27% van het totaal gewichtpercentage) maar ook kolblei (21%) en snoekbaars (20% van het totaal gewichtpercentage) die dominant zijn. Van de meest courant gevangen soorten werden ook juvenielen gevangen, wat wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten.
4. De soortendiversiteit varieert van 5 tot 9 soorten met een gemiddelde van 6,8.

Van bot, brasem, graskarper, rietvoorn en snoek kon de aanwezigheid op het kanaal vastgesteld worden maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

5. Wanneer we de CPUE-waarden (Catch per Unit Effort) bekijken voor de elektrovisserij zien we dat deze voor de meeste plaatsen aan de lage kant zijn (waarden schommelend tussen 48-372 g/100 m met een gemiddelde waarde van 153 g/100 m). Op basis van een vangstindeling in kwartielen van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze vangsten op “kleine tot middelmatige vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “kleine vangst”. Wanneer we de CPUE-waarden bekijken voor de fuikvangsten zien we dat deze schommelen tussen 1048-3064 g/fuikdag met een gemiddelde van 1642 g/fuikdag. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van eerdere bemonsteringen op kanalen met fuiken variëren deze vangsten van “middelmatige tot grote vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “middelmatige vangst”.

De hoogste vangstdensiteit werd gehaald met de fuiken op de locatie gelegen te Middelkerke, Leffingbrug. De grootste vangstaantallen werden gehaald met de fuiken gelegen op de grens Gistel-Oudenburg, ter hoogte van de Nieuwebrug.

6. De visindex (IBI) houdt niet enkel rekening met densiteiten maar ook met de vissamenstelling en leeftijdsklassen. E werd vastgesteld dat deze over de volledige lengte van het kanaal een “ontoereikende kwaliteit” scoren .

Op het kanaal hebben we, ondanks de 12 gevangen soorten, te maken met een vrij eenzijdige visstand (baars, kolblei, blankvoorn, pos en paling) in lage tot middelmatige densiteiten. Naar Nieuwpoort toe kunnen er brakwatersoorten of mariene soorten gevangen worden. In deze campagne van 2007 werd enkel bot als brakwatersoort gevangen.

7. Op het kanaal worden er regelmatig bepottingen uitgevoerd.

Zo werden er in 2005 nog 550 kg blankvoorns (12-17 cm) uitgezet. In 2006, was dit 100 kg blankvoorn; 2 kg glasaal en 75 kg winde. Winde werd niet teruggevangen tijdens deze campagne.

b) Vergelijking afvissingen in 2007 en in 2001

Het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort werd op deze locaties al in een eerdere campagne in 2001 bemonsterd. Dit laat toe een vergelijking te maken.

1. In 2001 werden er 15 soorten gevangen, namelijk de voornoemde soorten zonder graskarper en snoek maar aangevuld met driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, karper, vetje en winde.
2. Blankvoorn, kolblei en brasem waren in 2001 de dominante soorten, in 2007 zijn dat kolblei, baars, blankvoorn en paling.
3. In 2001 werden er maar liefst 4070 vissen gevangen met een totaal gewicht van 262,5 kg. In 2007 worden, zelfs met een hogere vangstinspanning, slechts 600 stuks voor 47 kg gevangen. Dit is slechts een fractie van wat in 2001 werd bemonsterd. Ook de CPUE-waarden, vooral voor de fuikvisserij illustreren de kleinere densiteiten op het kanaal. In 2001 werden CPUE-waarden gevonden met een gemiddelde van meer dan 10 kg/fuikdag, dat waren toen meteen ook de hoogste waarden gevonden in Vlaamse kanalen. Nu vinden we nog een gemiddelde van 1 kg/fuikdag. Voor de elektrovisserij zijn de vangsten van dezelfde grootte orde, in 2001 waren deze dan ook vrij laag vooral ook doordat de oevers op het kanaal zich niet echt lenen voor deze techniek.
4. Het waren vooral kolblei (1136 stuks) en blankvoorn (1469 stuks) die verantwoordelijk waren voor de grote vangstaantallen, brasem en blankvoorn waren verantwoordelijk voor de hoge vangstdensiteiten. Het waren dan ook deze soorten die het kanaal domineerden in 2001. De vangsten van deze soorten zijn in 2007 verminderd met een factor tien.
5. Opmerkelijk in 2001 waren de vangsten van een groot aantal (350, vooral kleinere) snoekbaarzen, tijdens de huidige campagne werden slechts 14 stuks gevangen.
6. In 2001 kon besloten worden dat de verbraseming van het kanaal was ingezet, brasem werd in 2007 haast niet meer gevangen.

7. Op praktisch alle locaties is de soortendiversiteit ten opzichte van 2001 afgenomen en op de locaties waar dit niet het geval is (Snaaskerkebrug en Leffingebrug) is dit eerder te wijten aan het feit dat we op die locaties in 2001 enkel beschikken over elektrovisserijgegevens, en zoals eerder gemeld leent het kanaal zich niet echt voor elektrovisserij .
8. In 2001 werd op basis van de vangstinformatie besloten dat het viswatertype van dit kanaal kon worden beschreven als een snoekbaars/brasem water, dit is gezien de huidige visstand niet echt het geval meer.

c) Algemene besluiten

1. De fuikvangsten in 2007 liggen heel wat lager dan in 2001.
2. Ook de soortendiversiteiten per locatie liggen lager.
3. Blankvoorn en kolblei behoren ook in 2007 nog tot de meest gevangen soorten maar van de hoeveelheden die in 2001 werden gevangen wordt maar een fractie meer gevangen.
4. Hoewel de absolute vangsten voor paling en baars niet hoger zijn dan die voor 2001 behoren zij, gezien de drastische afname van het blankvoorn en kolblei bestand, in 2007 ook tot de meest gevangen soorten.
5. In 2001 werd gesteld dat de verbraseming was ingezet. Een verdere verbraseming werd in de campagne van 2007 zeker niet vastgesteld.
6. Ook kunnen we het viswatertype van het kanaal bezwaarlijk beschrijven als snoekbaars/brasem water. Van snoekbaarsvangsten is nog nauwelijks sprake.
7. Het is op dit moment nog niet duidelijk waarom de vangsten en dus vermoedelijk ook de visdensiteiten in 2007 zoveel lager zijn dan in 2001.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 139 van 15 november 2007 } .

---

31. KANAAL VAN ROESELARE NAAR DE LEIE

Het Kanaal van Roeselare naar de Leie , gelegen in de provincie West-Vlaanderen , is 16,6 km lang en heeft een oppervlakte van ruim 75 ha .

Het loopt van Roeselare tot de sluis van Ooigem, waarlangs het in verbinding staat met de Leie .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van ongeveer 5 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2004

Op het Kanaal Roeselare-Leie werden 5 locaties (te Roeselare, Kachtem, Emelgem-Izegem, Ingelmunster en Ooigem) geselecteerd. De recentste bemonsteringen dateren van oktober 2004. De locaties werden elektrisch en met fuiken afgevisd.

In totaal werden er over de ganse lengte van het kanaal 859 vissen gevangen met een totaal gewicht van 126 kg. Volgende 16 soorten werden gevangen : paling, brasem, kolblei, gibel, karper, winde, blauwbandgrondel, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, driedoornige stekelbaars, pos, zonnebaars, baars, snoekbaars en zilverkarper.

Baars (38%), gevolgd door blankvoorn (32%), domineren qua aantallen het kanaal en maken samen 70 % van het totaal aantal gevangen vissen uit. Qua biomassa domineert gibel (18%) gevolgd door blankvoorn en paling (beiden goed voor 16% van de totaal gevangen biomassa).

De roofvisstand op het kanaal bestaat uit grotere baarzen (meer dan 20 cm) en enkele snoekbaarzen (27).

Van karper, zilverkarper en driedoornige stekelbaars kon de aanwezigheid op het kanaal worden vastgesteld maar hiervan werden slechts een zeer klein aantal individuen gevangen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

De soortendiversiteit op het kanaal varieert van 10 tot 14 soorten met een gemiddelde van 11,6 soorten.

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we dat deze variëren tussen 671 en 12158 g/100 m afgevisde oever met een gemiddelde van 3872 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrisch bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “goede vangsten” tot “zeer goede vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “zeer goede vangst”. Enkel op de locatie gelegen te Ingelmunster wijst de gevonden waarde op een “middelmatische vangst”. De grootste vangsten vinden we in de Jachthaven te Kachtem en te Ooigem aan de sluis.

De fuikvangsten/fuikdag variëren tussen 1307 g/fuikdag en 8312 g/fuikdag met een gemiddelde van 4145 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen wijzen deze waarden op “middelmatische vangsten” tot “zeer goede vangsten”, met een gemiddelde dat wijst op een “goede vangst”. De grootste vangst vinden we te Ooigem aan de sluis.

Hoewel met de gebruikte technieken geen densiteitschattingen kunnen gemaakt worden wijzen de vangsten op vrij hoge visdensiteiten op het kanaal.

c) Afvissing in 1998

In 1998 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 9 locaties bemonsterd. Er werden toen 17 vissoorten gevangen namelijk voorgenoemde vissoorten zonder de blauwbandgrondel maar aangevuld met bittervoorn en tiendoornige stekelbaars.

d) Vergelijking afvissingen in 1998 en in 2004

Vergelijken we het visbestand 1998 met dat in 2004 dan stellen we vast dat :

1. Qua aantallen blankvoorn niet meer zo uitgesproken dominant is op het kanaal. In 1998 maakte blankvoorn immers 89% van het totaal aantal gevangen individuen uit (vooral heel veel kleine exemplaren), nu nog 32% en is daarmee na baars de meest gevangen soort.
2. In 1998 domineerde blankvoorn qua biomassa (34 %) gevolgd door paling, kolblei en gibel (respectievelijk 18%, 16% en 14%). In 2004 domineert gibel (18%) gevolgd door blankvoorn en paling (beiden goed voor 16% van de totaal gevangen biomassa). Het zijn dus nog steeds dezelfde soorten die domineren maar voor blankvoorn is dit ook qua biomassa minder uitgesproken.
3. Op alle in 1998 en 2004 bemonsterde locaties zijn de soortendiversiteiten (sterk) toegenomen namelijk een gemiddelde van 7,6 soorten per locatie in 1998 naar 11,6 soorten.
4. In vergelijking met de elektrovisserijvangsten van 2004 werd in 1998 meer vis gevangen, de waarden voor de fuikvangsten zijn in dezelfde grootteorde gebleven.
5. De in de begin jaren '90 geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel wordt in 2004 voor het eerst gevangen in het kanaal.

e) Besluit

We kunnen besluiten dat er maar enkele noemenswaardige verschuivingen in het visbestand worden vastgesteld. Dezelfde soorten worden nog steeds gevangen en het zijn dezelfde soorten die nog steeds dominant zijn. De uitgesproken dominantie van blankvoorn is wel heel wat afgenomen in het voordeel van baars, die qua aantallen nu de meest gevangen soort is. We hebben dus ondanks de 16 vissoorten nog steeds te maken met een vrij eenzijdig visbestand, gedomineerd door een viertal soorten in vrij hoge densiteiten.

De oevers van het Kanaal van Roeselare naar de Leie zijn over bijna de gehele lengte kunstmatig verstevigd. De rechteroever is over zijn gehele lengte verstevigd met verticale betonnen wanden. De linkeroever is voornamelijk verstevigd met vooral begroeide breuksteen en steenbestorting.

Hier en daar komen nog min of meer natuurlijke zones voor met riet (zoals in de jachthaven). De aanwezigheid van deze schaarse zones zijn een absolute noodzaak voor een natuurlijke rekrutering op het kanaal.

De in de begin jaren '90 geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel heeft in 2004 het Kanaal van Roeselare naar de Leie ook weten te bereiken.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 2 van 25 september 2006 } .

---

32. KANAAL VAN SCHIPDONK

Het Kanaal van Schipdonk is een waterloop gelegen tussen Deinze (Oost-Vlaanderen) en Zeebrugge-Heist (West-Vlaanderen) .

Op het Kanaal van Schipdonk werden 14 locaties geselecteerd : onlangs (week van 3-7 oktober en week van 10-14 oktober 2005) werden op deze locaties bemonsteringen uitgevoerd en toen waren de gegevens nog niet beschikbaar. De vorige gegevens dateren van 1999, toen werden 27 locaties bemonsterd, de resultaten worden hier besproken.

Door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) werd in samenwerking met de Provinciale Dienst voor het Leefmilieu van Oost-Vlaanderen, de Provinciale Visserij- commissie van Oost-Vlaanderen, de Provinciale Visserijcommissie van West-Vlaanderen en de houtvesterijen Brugge en Gent van de Afdeling Bos en Groen van AMINAL in oktober 1999 visbestandopnames uitgevoerd op het Kanaal van Schipdonk (Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen).

Het kanaal werd over zijn gehele lengte van de grens Zeebrugge-Knokke-Heist tot Deinze op 27 plaatsen bemonsterd. In totaal werden er 18 vissoorten gevangen , namelijk : paling, brasem, kolblei, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, vetje, winde, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, snoek, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, pos, baars en snoekbaars. Rietvoorn, driedoornige stekelbaars en blankvoorn zijn de meest verspreide soorten. Ook qua aantallen zijn deze soorten dominant op het kanaal (met aantalpercentages van respectievelijk 31,1 %, 27,0 % en 20,3 %). Rietvoorn, gevolgd door gibel en blankvoorn maken het grootste deel van de totaal gevangen biomassa uit (met respectievelijk 30,7 %, 30,6 % en 22,3 % van het totaal gewichtspercentage).

De grootste soortendiversiteiten en densiteiten worden aangetroffen tussen de sluis te Balgerhoeke (Adegem) en Oostwinkel. Hier worden immers hoge fuikvangstwaarden geregistreerd. Voor de twee fuiken die in dit traject werden geplaatst vindt men waarden terug van respectievelijk 10,8 kg/fuikdag en 14,8 kg/fuikdag . Elektrisch (4 stroken) worden op dit traject vangsten gevonden van respectievelijk 3,3 kg/100 m; 3,5 kg/100 m, 4,4 kg/100 m en 2 kg/100 m.

Zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts van dit traject is het visbestand soortenarm en weinig dens en worden lage vangstwaarden gevonden (variërend van 0 kg/fuikdag en 3,7 kg/ fuikdag voor de fuiken en variërend van 0 kg/100 m en 0,6 kg/100 m voor de elektrovisserij).

Snoek (te Durmen , aan de verbinding met het Kanaal van Gent naar Oostende, in de linker “dode” arm) en pos (te Damme , ter hoogte van het bemalingsstation) werden slechts één enkele keer aangetroffen. Het voorkomen van jonge individuen van brasem, kolblei, gibel, karper, riviergrondel, vetje, blankvoorn, rietvoorn, snoekbaars en de twee stekelbaarssoorten wijzen op een natuurlijke rekrutering van deze soorten op het kanaal.

Baars werd alleen aangetroffen te Adegem (Balgerhoeke) ,op de grens Maldegem – Sint-Laureins aan de Celiebrug ,te Maldegem (tussen Strobrugge-brug en Rapenbrug) ,te Damme (aan de Damse Vaart) en aan de grens van Ramskapelle-Zeebrugge . Snoekbaars werd alleen aangetroffen te Zomergem ,te Ronsele , te Adegem en te Maldegem .

Algemeen dient gesteld dat de visstand op het Schipdonkkanaal weinig dens is en ze bestaat uit voornamelijk resistente soorten. De plaatselijk zeer hoge vangstwaarden op het traject tussen de sluis te Balgerhoeke (Adegem) en Oostwinkel doen vermoeden dat de visdensiteiten hier hoog zijn. Gibel, blankvoorn en rietvoorn bepalen hier vooral de hoge densiteiten.

De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend voor alle locaties. De indexwaarden werden vertaald naar een waardingsklasse die een appreciatie geven van de ecologische kwaliteit. In het algemeen was de ecologische kwaliteit van het kanaal in 1999 “slecht” of “ontoereikend”. Slechts vier locaties haalden een “matige” kwaliteit. Het verwerken van de recentere gegevens zal aantonen of er enige verbetering is opgetreden ten opzichte van vroeger. Immers in 2015 moet voor elk kanaal in Vlaanderen een goed ecologisch potentieel worden behaald.

{ **BRON** : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2005-2006 , vraag nr. 9 van 4 oktober 2005 } .

---

33. KANAAL VAN STEKENE EN DE STEKENSE VAART

Het Kanaal van Stekene ligt in de provincie Oost-Vlaanderen en mondt ter hoogte van Klein Sinaai uit in de Moervaart .

Aansluitend op het Kanaal van Stekene situeert zich de Stekense Vaart .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van 5 tot 7 jaar bemonsterd.

b) Afvissing op het Kanaal van Stekene in 2003

Op het Kanaal van Stekene werden twee locaties geselecteerd, te Stekene aan het bemalingstation en te Sint-Niklaas.

De recentste bemonsteringen dateren van april 2003. De locaties werden elektrisch bemonsterd.

Op de Stekense Vaart heeft het INBO geen meetplaatsen.

Op de twee locaties op het Kanaal van Stekene werden 10 soorten gevangen namelijk : paling, kolblei, giebel, karper, vetje, blankvoorn, rietvoorn, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars en baars.

c) Afvissing op het Kanaal van Stekene in 1998

Het Kanaal van Stekene werd in 1998 uitvoeriger bemonsterd (op 8 locaties). Toen werden er 15 soorten gevangen namelijk voornoemde soorten aangevuld met brasem, zeelt, winde, snoekbaars en zonnebaars.

d) Vergelijking afvissingen in 1998 en in 2003

Wanneer we de 2 locaties beschouwen die zowel in 1998 als in 2003 werden bemonsterd, dan zien we dat de soortendiversiteit op beide locaties is toegenomen.

Wanneer we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken op beide plaatsen (respectievelijk 3852 g/100 m en 3436 g/100 m) en vergelijken met resultaten van eerdere elektrische vangsten op kanalen, dan wijzen deze op “zeer grote vangsten”. In 1998 varieerden deze waarden tussen “kleine” en plaatselijk “zeer grote vangsten”. De fuikvangsten wezen in 1998 eerder op “middelmatige vangsten”.

In 2003 werd er niet met fuiken bemonsterd. Deze resultaten komen ook tot uiting in de IBI waarden (Index voor Biotische Integriteit) waar we een lichte stijging vaststellen. Toch blijft de ecologische kwaliteit nog “ontoereikend”.

e) Besluit

Hoewel er in de campagne van 2003 slechts 2 locaties bemonsterd werden kan men er wel van uitgaan dat het Kanaal van Stekene dezelfde positieve trend vertoont als wat het INBO vond voor de Moervaart waarin het kanaal uitmondt.

In 1998 werd reeds vastgesteld dat de vissoortensamenstelling voor het Kanaal van Stekene quasi gelijk was als die op de Moervaart.

In 2003 is dit nog steeds zo maar we kunnen er ook van uitgaan dat er net zoals op de Moervaart nu ook op het Kanaal van Stekene meer vis aanwezig is.

Bijlage

Tabel : Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties. In het rood de vissoorten die op deze locaties in de vorige campagnes (1998) werden afgevisst. Met + = fuikvangst, * = elektrovisserij en X= met beide methodes gevangen

Nummer	paling	brasem	kolblei	giebel	karper	vetje	blankvoorn	rietvoorn	zeelt	3D stekelbaars	10D stekelbaars	baars	N
2003 1998													
Stekene, aan bemalingstation	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	9 7
Sint-Niklaas				+	+	X	+	+		*	*	*	8 4

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
 “ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 663 van 20 september 2007 } .

34. KANAAL NIEUWPOORT-DUINKERKE

Het Kanaal Nieuwpoort - Duinkerke ligt in de provincie West-Vlaanderen .

Het Kanaal stroomt van Veurne naar het Franse Duinkerke , via Adinkerke .

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort is het oostelijk deel van het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort, het westelijk deel wordt het Kanaal Veurne-Duinkerke genoemd.

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort is het oostelijk deel van het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort, het westelijk deel wordt het Kanaal Veurne-Duinkerke genoemd. Op het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort werden 8 locaties geselecteerd, 4 van deze locaties zijn gelegen in het deel Veurne-Nieuwpoort.

a) Afvissing in 2005

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort werd de laatste keer bemonsterd in september 2005. De locaties werden elektrisch afgevist, met fuiken of door een combinatie van deze twee technieken. In totaal werd er 2000 m oeverlengte elektrisch afgevist en werden er acht fuiken geplaatst. Er werden 3826 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 131 kg, verdeeld over 14 soorten namelijk : baars, bittervoorn, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoekbaars, driedoornige stekelbaars, bot en zeebaars. De meest verspreide soorten zijn baars, kolblei en paling, die we op elke plaats terugvinden, gevolgd door blankvoorn, brasem en snoekbaars die op zeven van de acht plaatsen voorkomen. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa zien we dat paling, met een gewichtspercentage van 37,4% het grootste aandeel vertegenwoordigt, blankvoorn en brasem volgen hierop met een gewichtspercentage van respectievelijk 17,1% en 15,6%. Zeebaars is naar aantallen toe de meest gevangen soort (33,4%), gevolgd door blankvoorn (27,3%) en kolblei (16,1%).

Naar gewichtspercentage toe vertegenwoordigt zeebaars slechts 3,9%. Het is duidelijk dat het hier jonge zeebaarzen betreft die het kanaal via de sluis zijn binnengekomen en het kanaal gebruiken als opgroeigebied.

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (>20 cm) en snoekbaars. Van snoekbaars werden enkel kleine exemplaren gevangen. Snoek werd niet gevangen. De functie van toppredator wordt ook ingenomen door de paling, die het grootste gewichtspercentage vormt. Het voorkomen van juveniele exemplaren van baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, rietvoorn, snoekbaars en bot wijzen op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

De soortendiversiteit varieert van 5 tot 11 soorten met een gemiddelde van 9,4 soorten/locatie.

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we deze variëren tussen 383 en 1667 g/100 m afgevisste oever met een gemiddelde van 1077 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrisch bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “middelmatige” tot “zeer goede vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “goede vangst”. Enkel de eerste 4 locaties werden elektrisch bemonsterd. De grootste biomassa werd gevangen op de eerste twee locaties gelegen in De Panne.

Op alle 8 locaties werd met fuiken gevestigd. De fuikvangsten/fuikdag liggen erg hoog en variëren tussen 1311 g/fuikdag en 11547 g/fuikdag met een gemiddelde van 6831 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen variëren deze waarden tussen “middelmatige” en “zeer goede vangsten”, met een gemiddelde dat nog wijst op een “zeer goede fuikvangst”. Met de fuiken werd het meeste vis gevangen op de locatie gelegen in Koksijde nabij Oostduinenleed. Hier werd meer dan 11 kg/fuikdag gevangen. Het was hier vooral blankvoorn en paling die deze hoge densiteit bepaalden. Ook op de locatie gelegen in De Panne, aan het eind van de Smeerkaartstraat werd meer

dan 10 kg/fuikdag bovengehaald. Het was hier vooral brasem en kolblei die verantwoordelijk waren voor deze grootste vangst.

Bij bovenstaande waarden bekijkt men enkel de visdensiteiten en niet de samenstelling van de vispopulatie; de visindex of index voor Biotische integriteit (IBI) houdt hier wel rekening mee. De IBI werd dan ook uitgerekend voor de elektrische vangsten en fuikvangsten. Hieruit blijkt dat de status van het kanaal, met uitzondering van twee “matig” scorende locaties, “ontoereikend” is. In 1999 waren er ook twee locaties “matig”. De verschillen tussen de gebruikte methodiek waren in 1999 iets groter dan in 2005. De IBI voor de stilstaande waters, kanalen worden daartoe gerekend, moet echter met de nodige voorzichtigheid worden benaderd.

b) Afvissing in 1999 en vergelijking met afvissing in 2005

In 1999 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 10 locaties bemonsterd.

Vergelijken we de visstand van 1999 met die van 2005 dan stellen we vast dat :

1. In 2005 werden 14 soorten gevangen, in 1999 werden 15 soorten gevangen. Soorten die in 1999 werden gevangen maar niet in 2005 zijn: kroeskarper, snoek, winde en zeelt. Wel is het zo dat van snoek en zeelt in 1999 slechts 1 exemplaar werd gevangen en van winde 2 exemplaren. Bittervoorn, pos en zeebaars zijn dan weer soorten die niet in 1999 werden gevangen maar wel in 2005.
2. Van de beschermde bittervoorn werden in 2005 7 exemplaren gevangen, op twee locaties. Deze locaties situeren zich te Koksijde en zijn het dichtst gelegen bij de uitwatering van het kanaal ter hoogte van de Ganzepoot. Ook op de IJzer, die ook ter hoogte van de Ganzepoot uitwatert, komt bittervoorn voor.
3. Van pos werden 8 exemplaren gevangen, deze soort werd gevangen op de 4 locaties gelegen op het Kanaal Veurne-Nieuwpoort. Ook pos is een soort die op de IJzer wordt gevangen.
4. Opmerkelijk is dat zeebaars, een soort die in 1999 niet werd gevangen, nu in 2005 qua aantallen de meest gevangen soort is. Het betreffen juveniele exemplaren die zoals eerder gesteld het kanaal gebruiken als opgroeigebied. Het is meer dan waarschijnlijk dat deze soort in 1999 niet werd gevangen omdat er toen in juni werd gevist. Immers dan paaien deze vissen op zee, de jonge exemplaren trekken dan later in het seizoen het kanaal op om er op te groeien. In 1999 ving men deze soort dus niet omdat het nog te vroeg was. Hetzelfde ziet men bij bemonsteringen op de Zeeschelde, zeebaars wordt er ook slechts in de maanden september tot november regelmatig gevangen.
5. In 1999 was paling met een aantalspercentage van 35,5% en gewichtpercentage van 24%, de absolute dominante soort op het kanaal. Nu domineert paling nog steeds qua biomassa maar qua aantallen komt ze nog op de vierde plaats. Er werd van paling dan ook slechts eenderde gevangen van wat in 1999 werd gevangen.
6. Net als in 2005 werd bot in 1999 enkel gevangen in het traject Veurne-Nieuwpoort.

7. Indien we de vangstdensiteiten vergelijken voor de locaties die zowel in 1999 als in 2005 elektrisch werden afgevist zien we dat hoewel er in 2005 vrij goede vangstdensiteiten werden gehaald die in 1999 nog een heel stuk hoger lagen. Bij een hogere conductiviteit kan minder efficiënt gevist worden. De vissen springen eerder weg van het net dan dat ze nog worden aangetrokken. Bovendien werd het kanaal in 2004 gebaggerd. Hierdoor zijn heel wat rietvegetaties verdwenen.
8. De efficiëntie van de fuikvisserij is onafhankelijk van de conductiviteit. Voor de plaatsen die zowel in 1999 als in 2005 met fuiken werden bemonsterd zien we voor 3 van de 4 locaties een stijging van vangstdensiteiten in 2005. Deze locaties zijn gelegen in het traject Veurne-Nieuwpoort. In 1999 werd al besloten dat de CPUE-waarden (vangst per eenheid inspanning) voor de fuiken gelegen in dit traject lager waren dan die voor de fuiken gelegen in het traject Veurne-Duinkerke. In 2005 is een dergelijk verschil tussen de twee trajecten niet vast te stellen, de fuikvangsten zijn min of meer van dezelfde orde. Waarden zoals die werden gehaald in het traject Veurne-Duinkerke in 1999 worden in 2005 niet gehaald.

c) Besluit

Er kan worden besloten dat er sinds 1999 slechts enkele kleine veranderingen waargenomen worden. De dominantie van paling is minder uitgesproken. Bittervoorn en pos worden in 2005 voor het eerst gevangen op het kanaal. Dat zeebaars soms aanwezig is op het kanaal was reeds bekend, gezien deze vissoort reeds door onderzoeker Timmermans in 1977 werd gevangen. De vangsten liggen in 2005 wat betreft de elektrovisserij over het algemeen een stuk lager in vergelijking met die van 1999. Het verschil dat in 1999 voor de fuikvisserij werd vastgesteld tussen de twee trajecten is in 2005 niet meer vast te stellen. De fuikvangsten zoals die werden gevonden in het traject Veurne-Duinkerke in 1999 worden in 2005 niet langer gehaald. Het aantal soorten is ongeveer gelijk gebleven, 14 in 2005 ten opzichte van 15 in 1999.

Snoek, winde, kroeskarper en zeelt werden in 2005 niet gevangen, maar in 1999 werden van deze soorten ook slechts één of enkele exemplaren gevangen zodat de kansen dat men deze sporadisch aanwezige soorten op het kanaal vangt, kleiner zijn. Het zijn, naast de dominantie van het aantal zeebaarzen in 2005, nog steeds dezelfde soorten die in het kanaal het meest gevangen worden. In het algemeen zijn de vangsten iets lager dan die van 1999 maar ze wijzen toch nog op “goede” tot “zeer goede vangsten”. Sinds de bemonstering in 1992 is het water er goed op vooruitgegaan. Immers toen konden slechts zes vissoorten worden gevangen in kleine densiteiten waarbij driedoornige stekelbaars domineerde. Het massaal voorkomen van deze soort is typisch voor een water waarvan de waterkwaliteit nog niet toereikend genoeg is om andere soorten te herbergen. In 1990 werd het kanaal dan ook nog beoordeeld als verontreinigd tot zwaar verontreinigd. Indien de kwaliteit verder verbetert en het aandeel van andere soorten toeneemt zien we dat dit steeds ten koste gaat van het aandeel stekelbaarzen. In 1999 was de toestand in vergelijking met die van 1992 er goed op vooruitgegaan. De toestand 1999-2005 is vrij vergelijkbaar gebleven.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
 “ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 137 van 15 november 2007 } .

35. KANAAL VEURNE-NIEUWPOORT

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort ligt in de provincie West-Vlaanderen .

Het Kanaal mondt te Nieuwpoort uit in de IJzer .

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort is het oostelijk deel van het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort, het westelijk deel wordt het Kanaal Veurne-Duinkerke genoemd. Op het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort werden 8 locaties geselecteerd, 4 van deze locaties zijn gelegen in het deel Veurne-Nieuwpoort.

a) Afvissing in 2005

Het Kanaal Veurne-Nieuwpoort werd de laatste keer bemonsterd in september 2005. De locaties werden elektrisch afgevist, met fuiken of door een combinatie van deze twee technieken. In totaal werd er 2000 m oeverlengte elektrisch afgevist en werden er acht fuiken geplaatst. Er werden 3826 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 131 kg, verdeeld over 14 soorten namelijk : baars, bittervoorn, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoekbaars, driedoornige stekelbaars, bot en zeebaars. De meest verspreide soorten zijn baars, kolblei en paling, die we op elke plaats terugvinden, gevolgd door blankvoorn, brasem en snoekbaars die op zeven van de acht plaatsen voorkomen. Kijken we naar de verhouding van de gevangen biomassa zien we dat paling, met een gewichtspercentage van 37,4% het grootste aandeel vertegenwoordigt, blankvoorn en brasem volgen hierop met een gewichtspercentage van respectievelijk 17,1% en 15,6%. Zeebaars is naar aantallen toe de meest gevangen soort (33,4%), gevolgd door blankvoorn (27,3%) en kolblei (16,1%).

Naar gewichtspercentage toe vertegenwoordigt zeebaars slechts 3,9%. Het is duidelijk dat het hier jonge zeebaarzen betreft die het kanaal via de sluis zijn binnengekomen en het kanaal gebruiken als opgroei gebied.

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (>20 cm) en snoekbaars. Van snoekbaars werden enkel kleine exemplaren gevangen. Snoek werd niet gevangen. De functie van toppredator wordt ook ingenomen door de paling, die het grootste gewichtspercentage vormt.

Het voorkomen van juveniele exemplaren van baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, rietvoorn, snoekbaars en bot wijzen op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

De soortendiversiteit varieert van 5 tot 11 soorten met een gemiddelde van 9,4 soorten/locatie.

Als we de elektrovisserijvangsten / 100 m bekijken zien we deze variëren tussen 383 en 1667 g/100 m afgeviste oever met een gemiddelde van 1077 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrisch bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “middelmatige” tot “zeer goede vangsten” met een gemiddelde dat wijst op een “goede vangst”. Enkel de eerste 4 locaties werden elektrisch bemonsterd. De grootste biomassa werd gevangen op de eerste twee locaties gelegen in De Panne.

Op alle 8 locaties werd met fuiken gevist. De fuikvangsten/fuikdag liggen erg hoog en variëren tussen 1311 g/fuikdag en 11547 g/fuikdag met een gemiddelde van 6831 g/fuikdag. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen variëren deze waarden tussen “middelmatige” en “zeer goede

vangst”, met een gemiddelde dat nog wijst op een ” zeer goede fuikvangst”. Met de fuiken werd het meeste vis gevangen op de locatie gelegen in Koksijde nabij Oostduinenleed. Hier werd meer dan 11 kg/fuikdag gevangen. Het was hier vooral blankvoorn en paling die deze hoge densiteit bepaalden. Ook op de locatie gelegen in De Panne, aan het eind van de Smeerkaartstraat werd meer dan 10 kg/fuikdag bovengehaald. Het was hier vooral brasem en kolblei die verantwoordelijk waren voor deze grootste vangst.

Bij bovenstaande waarden bekijkt men enkel de visdensiteiten en niet de samenstelling van de vispopulatie; de visindex of index voor Biotische integriteit (IBI) houdt hier wel rekening mee. De IBI werd dan ook uitgerekend voor de elektrische vangsten en fuikvangsten . Hieruit blijkt dat de status van het kanaal, met uitzondering van twee “matig” scorende locaties,” ontoereikend” is. In 1999 waren er ook twee locaties “matig”. De verschillen tussen de gebruikte methodiek waren in 1999 iets groter dan in 2005. De IBI voor de stilstaande waters, kanalen worden daartoe gerekend, moet echter met de nodige voorzichtigheid worden benaderd.

b) Afvissing in 1999 en vergelijking met afvissing in 2005

In 1999 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 10 locaties bemonsterd.

Vergelijken we de visstand van 1999 met die van 2005 dan stellen we vast dat :

1. In 2005 werden 14 soorten gevangen, in 1999 werden 15 soorten gevangen. Soorten die in 1999 werden gevangen maar niet in 2005 zijn: kroeskarper, snoek, winde en zeelt. Wel is het zo dat van snoek en zeelt in 1999 slechts 1 exemplaar werd gevangen en van winde 2 exemplaren. Bittervoorn, pos en zeebaars zijn dan weer soorten die niet in 1999 werden gevangen maar wel in 2005.
2. Van de beschermde bittervoorn werden in 2005 7 exemplaren gevangen, op twee locaties. Deze locaties situeren zich te Koksijde en zijn het dichtst gelegen bij de uitwatering van het kanaal ter hoogte van de Ganzepoot. Ook op de IJzer, die ook ter hoogte van de Ganzepoot uitwatert, komt bittervoorn voor.
3. Van pos werden 8 exemplaren gevangen, deze soort werd gevangen op de 4 locaties gelegen op het Kanaal Veurne-Nieuwpoort. Ook pos is een soort die op de IJzer wordt gevangen.
4. Opmerkelijk is dat zeebaars, een soort die in 1999 niet werd gevangen, nu in 2005 qua aantallen de meest gevangen soort is. Het betreffen juveniele exemplaren die zoals eerder gesteld het kanaal gebruiken als opgroeigebied. Het is meer dan waarschijnlijk dat deze soort in 1999 niet werd gevangen omdat er toen in juni werd gevist. Immers dan paaien deze vissen op zee, de jonge exemplaren trekken dan later in het seizoen het kanaal op om er op te groeien. In 1999 ving men deze soort dus niet omdat het nog te vroeg was. Hetzelfde ziet men bij bemonsteringen op de Zeeschelde, zeebaars wordt er ook slechts in de maanden september tot november regelmatig gevangen.
5. In 1999 was paling met een aantalspercentage van 35,5% en gewichtpercentage van 24%, de absolute dominante soort op het kanaal. Nu domineert paling nog steeds qua biomassa maar qua aantallen komt ze nog op de vierde plaats. Er werd van paling dan ook slechts eenderde gevangen van wat in 1999 werd gevangen.

6. Net als in 2005 werd bot in 1999 enkel gevangen in het traject Veurne-Nieuwpoort.

7. Indien we de vangstdensiteiten vergelijken voor de locaties die zowel in 1999 als in 2005 elektrisch werden afgevist zien we dat hoewel er in 2005 vrij goede vangstdensiteiten werden gehaald die in 1999 nog een heel stuk hoger lagen. Bij een hogere conductiviteit kan minder efficiënt gevist worden. De vissen springen eerder weg van het net dan dat ze nog worden aangetrokken. Bovendien werd het kanaal in 2004 gebaggerd. Hierdoor zijn heel wat rietvegetaties verdwenen.

8. De efficiëntie van de fuikvisserij is onafhankelijk van de conductiviteit. Voor de plaatsen die zowel in 1999 als in 2005 met fuiken werden bemonsterd zien we voor 3 van de 4 locaties een stijging van vangstdensiteiten in 2005. Deze locaties zijn gelegen in het traject Veurne-Nieuwpoort. In 1999 werd al besloten dat de CPUE-waarden (vangst per eenheid inspanning) voor de fuiken gelegen in dit traject lager waren dan die voor de fuiken gelegen in het traject Veurne-Duinkerke. In 2005 is een dergelijk verschil tussen de twee trajecten niet vast te stellen, de fuikvangsten zijn min of meer van dezelfde orde. Waarden zoals die werden gehaald in het traject Veurne-Duinkerke in 1999 worden in 2005 niet gehaald.

c) Besluit

Er kan worden besloten dat er sinds 1999 slechts enkele kleine veranderingen waargenomen worden. De dominantie van paling is minder uitgesproken. Bittervoorn en pos worden in 2005 voor het eerst gevangen op het kanaal. Dat zeebaars soms aanwezig is op het kanaal was reeds bekend, gezien deze vissoort reeds door onderzoeker Timmermans in 1977 werd gevangen. De vangsten liggen in 2005 wat betreft de elektrovisserij over het algemeen een stuk lager in vergelijking met die van 1999. Het verschil dat in 1999 voor de fuikvisserij werd vastgesteld tussen de twee trajecten is in 2005 niet meer vast te stellen. De fuikvangsten zoals die werden gevonden in het traject Veurne-Duinkerke in 1999 worden in 2005 niet langer gehaald. Het aantal soorten is ongeveer gelijk gebleven, 14 in 2005 ten opzichte van 15 in 1999.

Snoek, winde, kroeskarper en zeelt werden in 2005 niet gevangen, maar in 1999 werden van deze soorten ook slechts één of enkele exemplaren gevangen zodat de kansen dat men deze sporadisch aanwezige soorten op het kanaal vangt, kleiner zijn. Het zijn, naast de dominantie van het aantal zeebaarzen in 2005, nog steeds dezelfde soorten die in het kanaal het meest gevangen worden. In het algemeen zijn de vangsten iets lager dan die van 1999 maar ze wijzen toch nog op “goede” tot “zeer goede vangsten”. Sinds de bemonstering in 1992 is het water er goed op vooruitgegaan. Immers toen konden slechts zes vissoorten worden gevangen in kleine densiteiten waarbij driedoornige stekelbaars domineerde. Het massaal voorkomen van deze soort is typisch voor een water waarvan de waterkwaliteit nog niet toereikend genoeg is om andere soorten te herbergen. In 1990 werd het kanaal dan ook nog beoordeeld als verontreinigd tot zwaar verontreinigd. Indien de kwaliteit verder verbetert en het aandeel van andere soorten toeneemt zien we dat dit steeds ten koste gaat van het aandeel stekelbaarzen. In 1999 was de toestand in vergelijking met die van 1992 er goed op vooruitgegaan. De toestand 1999-2005 is vrij vergelijkbaar gebleven.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

36. LAAK EN HOLLAAK

De waterlopen de Laak en de Hollaak , gelegen in de provincie Vlaams-Brabant , monden uit in de Dijle .

Langs de Laak liggen onder meer de gemeenten/steden Aarschot , Betekom , Werchter en Tremelo. Langs de Hollaak liggen onder meer de gemeenten Haacht en Hever .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan 550 op stromende waters. Een 65-tal bemonsteringsplaatsen bevinden zich in het Dijlebekken. Twee locaties situeren zich op de Binnenbeek of Hollakenbeek en eveneens twee op de Laak of Grote Laakbeek.

b) De Hollaak

De Binnenbeek of Hollakenbeek werd in 2003 op twee locaties (Haacht,Hoge Scharent-Grens Haacht met Rijmenam) bemonsterd. Op de locatie gelegen te Haacht werd geen visleven vastgesteld. Op de locatie gelegen op de grens Haacht-Rijmenam (waar de beek sterk verbreed is) werden 9 soorten gevangen namelijk gibel, blauwbandgrondel, vetje, blankvoorn, rietvoorn, bruine Amerikaanse dwergmeerval, tiendoornige stekelbaars, zonnebaars en baars. Er werden 17 exemplaren/100 m gevist met een totaal gewicht van 0,5 kg/100 m.

In 1996 werd de Binnenbeek op 7 plaatsen bemonsterd. Toen bleek deze beek op de hierboven vernoemde locatie na, een dood viswater te zijn. Op de grens Haacht-Rijmenam werden er toen 4 vissoorten gevangen namelijk vetje, blankvoorn, rietvoorn en baars. Er werden 132 exemplaren, vooral blankvoorn, gevangen met een biomassa van 3 kg/100 m. In 2003 werden dus 5 soorten meer gevangen dan in 1996 . Ondanks de toename van soorten is de visindex toch gedaald van een “goede” naar een “ontoereikende kwaliteit”, dit is te wijten aan het feit dat de bijgekomen soorten vooral exoten zijn en dat de vangstdensiteit zo laag was. Op deze plaats wordt de visstand kunstmatig op peil gehouden door visuitzettingen uitgevoerd door de Provinciale Visserijcommissie Vlaams-Brabant.

De Hollakenbeek is dus een beek met een overwegende “slechte kwaliteit”, het visbestand beperkt zich tot één locatie op de grens Haacht-Rijmenam, waar de Hollakenbeek verbreed is en een iets betere kwaliteit heeft. De vis wordt er kunstmatig in stand gehouden door regelmatige uitzettingen.

c) De Laak

De Laak of Grote Laakbeek werd in het voorjaar van 2004 op twee locaties bemonsterd, te Tremelo aan de Vondelbrug en te Betekom in het centrum. Er werd geen visleven vastgesteld. Het gemeten zuurstofgehalte van respectievelijk 1 mg/l en 2 mg/l laat dan ook geen visleven toe.

In 1995 werd de Laak op 6 locaties bemonsterd. Op 3 van de 6 locaties werd er toen vis gevangen. Waar er vis werd gevangen was de densiteit zeer laag en kreeg de visindex de score “ontoereikend”.

In 1995 werden op de locatie te Betekom 10 vissoorten in lage densiteiten gevangen namelijk : gibel, kolblei, blauwbandgrondel, bittervoorn, blankvoorn, winde, vetje, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars en zonnebaars . De index scoorde door de aanwezigheid van de exoten een “ontoereikende kwaliteit”. In de campagne 2004 krijgt deze meetplaats de score “slecht”.

Op de locatie aan de Vondelbrug werd er ook in 1995 geen visleven aangetroffen.

Het vervuilde water heeft ook zijn impact op de Dijle, immers stroomafwaarts de monding van de Laak dalen de zuurstofconcentraties en verhoogt de conductiviteit. Het visbestand in de Dijle is hier dan ook navenant.

We kunnen besluiten dat de Laak een zeer vervuilde waterloop is, waar door de te lage zuurstofconcentraties geen visleven mogelijk is. De Laak heeft dan ook een negatieve impact op de kwaliteit van het Dijlewater.

d) Besluit

In vergelijking met vroegere bestandsopnames dient men te stellen dat zowel de Laak als de Hollaak er niet op verbeterd zijn, integendeel in beide systemen is er sprake van achteruitgang.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 5 van 25 september 2006 } .

---

37 . LAAN

De rivier de Laan (ook : Lane of Lasne genoemd) ligt in de provincie Vlaams-Brabant , namelijk ten zuidoosten van Brussel zoals de rivier de IJse . De Laan is ruim 30 km lang en onbevaarbaar . Deze sterk meanderende rivier ontstaat te Plancenoit en mondt te Sint-Agatha-Rode uit in de Dijle . De rivier vloeit onder meer langs de gemeenten Tombeek , Terlanen en Sint-Agatha-Rode .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het INBO. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan 550 op stromende waters. In het Dijlebekken werden er een 65-tal bemonsteringsplaatsen geselecteerd, vier van deze locaties bevinden zich op de Laan. De laatste gegevens over visbestanden in de Laan dateren van het voorjaar 2006.

b) Afvissing in 2006

Op de Laan, een zijbeek van de Dijle, werden op de vier staalnameplaatsen (Tombeek, aan de molen – Terlanen, aan de molen – Sint-Aghata-Rode, 't Hof – Sint-Aghata-Rode, monding Dijle) volgende 13 vissoorten gevangen : driedoornige stekelbaars, baars, bierpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, kopvoorn, paling, regenboogforel, rietvoorn, riviergrondel en zeelt.

De soortendiversiteit op de Laan varieert tussen 2 en 12 soorten met een gemiddelde van 6 soorten per locatie. Riviergrondel gevolgd door bierpje zijn de meest gevangen soorten.

De grootste soortendiversiteit (12 soorten) werd gevonden aan de molen te Terlanen. De kleinste soortendiversiteit op de meest stroomopwaartse locatie aan de molen te Tombeek. Hier werden slechts 1 driedoornige stekelbaars en 1 paling gevangen.

Aan de molen te Terlanen vinden we niet alleen de grootste soortendiversiteit maar hier vinden we ook de grootste vangstaantallen en vangstdensiteiten. 404 vissen/100 m werden hier gevangen voor bijna 10 kg of een bezetting van 157 kg/ha. Het is vooral de grote riviergrondelpopulatie op deze locatie die hiervoor verantwoordelijk is. Ook de beschermde soort, het bierpje wordt hier goed gevangen.

De molen van Terlanen zorgt nog steeds voor een migratiebarrière op de Laan. De vissen die van op de Dijle stroomopwaarts migreren kunnen hier niet verder. Overige vroeger geïnventariseerde vismigratieknelpunten (4) werden opgeheven (www.vismigratie.be).

c) Afvissingen campagnes 1999-2002

In vorige campagnes 1999-2002 werden 24 soorten gevangen, namelijk de 13 hierboven genoemde vissoorten aangevuld met brasem, gestippelde alver, karper, vetje, winde, graskarper, bruine Amerikaanse dwergmeerval, snoek, beekforel, tiendoornige stekelbaars en pos. De grootste diversiteit en densiteit werd toen ook gevonden aan de molen ter Terlanen .

Echter in het kader van een Vlina-project werd deze locatie acht keer gedurende verschillende seizoenen bemonsterd. Hier werden toen in totaal maar liefst 23 soorten gevangen. Het is normaal dat het gevangen aantal soorten hoger lag, immers hoe meer men vist hoe meer kans men heeft om soorten die slechts sporadisch (of seizoenaal) aanwezig zijn toch te vangen. Tijdens de acht bemonsteringen varieerden de soortendiversiteiten tussen 11 en 16 soorten met een gemiddelde

van 13,6 soorten. Dit cijfer komt natuurlijk veel meer in de buurt van de 12 soorten die we in de campagne van 2006 vonden voor deze locatie.

Ook in deze campagne waren riviergrondel en biermpje de frequentst gevangen soorten op de Laan.

d) Afvissingen campagnes 1994 en 1998

Tijdens de campagnes in 1994 en 1998 werd de Laan uitvoeriger bemonsterd, er werden toen respectievelijk 18 en 19 soorten gevangen. In 1994 en 1998 werden de hoogste diversiteiten eveneens gevangen aan de molen te Terlanen ; in 1998 was hier ook de vangstdensiteit het hoogst. In 1994 werd de grootste vangstdensiteit aan de monding met de Dijle gevonden, hier werden toen enkele grote karpers gevestigd. In 1994 was blankvoorn de frequentst gevangen soort ; in 1998, biermpje. Riviergrondel werd slechts sporadisch gevangen. Karper domineerde zowel in 1994 als in 1998 qua biomassa de Laan.

e) Besluit

Door de jaren heen zien we echter dat de vis op de Laan zich vooral bevindt op de locatie aan de molen te Terlanen en dat de vangstdensiteiten op de overige locaties laag tot uitermate laag zijn.

De visindex beschouwend zien we dat enkel de locatie aan de Terlanen molen een “goede kwaliteit” heeft. De meest stroomafwaartse locatie aan de Dijle scoort een “matige kwaliteit”, de overige twee locaties een “ontoereikende kwaliteit”

Indien we de evolutie van de visindex bekijken zien we dat de kwaliteitsklasse voor de meest stroomafwaartse locatie “matig” blijft doorheen de jaren . De locatie te Huldenberg, St.-Agatha-Rode, 't Hof scoorde in 2002 “matig”, maar een “ontoereikende kwaliteit” in de overige campagnes. De locatie aan de molen te Terlanen is van een “matige kwaliteit” in 1994 en 1998, naar een “goede kwaliteit” in 2001 en 2006 geëvolueerd. De meest stroomopwaartse locatie verging het dan weer minder goed en evolueerde van een “matige kwaliteit” in 1994 en 1998 naar een “ontoereikende” in 2002 en 2006.

Qua structuur wordt de Laan voor het grootste deel geïnventariseerd als zeer waardevol. De Laan slingert zich door een overwegend (vrij) natuurlijk landschap. Plaatselijk is de Laan rechtgetrokken maar daarnaast zijn alle natuurlijke elementen van snelstromende laaglandbeken aanwezig namelijk sterke meandering, pool-riffle patronen, holle oevers en natuurlijke oeverwallen. De Laan vertoont zelfs over grote trajecten nog een sterk ontwikkeld meanderend patroon. Een beek met een dergelijke structuur biedt meer potenties naar vis toe dan hetgeen die nu heeft. Vangsten van soorten als de zeer vervuilinggevoelige gestippelde alver, de beschermde soorten biermpje en bittervoorn en alsook het goede visbestand op de locatie aan de molen van Terlanen zijn indicaties voor de potentie dat de Laan kan hebben voor vis. Naar alle waarschijnlijkheid is de waterkwaliteit de beperkende factor voor een divers visleven op de Laan, de zeer hoge gehalten aan zware metalen (cadmium) spelen mogelijk een grote rol.

Op de Laan worden regelmatig bepotingen uitgevoerd. Die van riviergrondel bleken succesvol, daar waar in 1994 en 1998, riviergrondel slechts sporadisch werd gevangen, is de populatie nu

uitgegroeid tot een zichzelf instandhoudende populatie. Ten behoeve van de hengelaar wordt er ook regelmatig forel en winde uitgezet.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 1 van 25 september 2006 } .

---

38 . LEIE

Vanaf de grens met Frankrijk tot Gent heeft de Leie een lengte van 108 km. De Leie werd ten behoeve van de scheepvaart grotendeels rechtgetrokken tot in Deinze. Vanaf Deinze tot haar monding in de Ringvaart te Gent heeft de Leie haar natuurlijke meandering behouden en heeft ze vegetatierijke oeverstructuren met struiken en riet. Boven Deinze begint het Afleidingskanaal van de Leie.

a) Afvissing in 2003

In het kader van het meetnet zoetwatervis bemonsterde het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer in juni 2003 de visstand van de Leie in samenwerking met de Provinciale Visserijcommissies van West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.

Er werden zeventien locaties onderzocht van Wervik (Franse grens) tot de aansluiting met de Ringvaart . De afvissingen werden uitgevoerd door middel van elektrovisserij en/of fuikvisserij.

Op de zeventien staalnameplaatsen werden er in totaal achttien vissoorten gevangen (plus één hybride). Deze vissoorten zijn : paling, brasem , alver, kolblei , gibel , karper, riviergrondel , blauwbandgrondel , vetje, bittervoorn , blankvoorn , ri etvoorn , zeelt , snoek , driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, baars en snoekbaars. Op de meeste meetplaatsen was vis aanwezig. Slechts op drie bemonsteringsplaatsen werd geen vis gevangen.

De meest verspreide soort is blankvoorn (gevangen op 12 staalnameplaatsen), gevolgd door gibel (gevangen op 11 staalnameplaatsen) en paling (gevangen op 10 locaties).

Met een aantalspercentage van 44 % en een gewichtpercentage van 38 % is blankvoorn ook de dominante soort op de Leie. Van alver, vetje en snoek kon de aanwezigheid op de Leie worden vastgesteld maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren).

Op de plaatsen waar vis werd gevangen, varieert de soortendiversiteit tussen één en vijftien soorten met een gemiddelde van 7,5 soorten.

De meeste vis werd gevangen op de "Toeristische Leie", dit is het deel van de Leie gelegen tussen het Afleidingskanaal van de Leie (Deinze) en de aansluiting met de Ringvaart (Gent). De locatie

met het hoogst aantal soorten is dan ook gelegen in dit traject, namelijk in Deinze ter hoogte van de Oude Leiearm (Leiehoek) . Op het traject tussen Kortrijk tot Deinze wordt het minst gevangen. Hier zijn ook de visloze plaatsen gesitueerd. Op het traject Wervik - Wevelgem vinden we redelijke vangsten.

b) Afvissing in 1996

De Leie werd nog in 1996 uitvoerig bemonsterd op 23 locaties.

Slechts op twee staalnameplaatsen kon er toen visleven worden vastgesteld. Er werden enerzijds pollutieresistente vissoorten aangetroffen onder de stuw in Menen (paling, driedoornige stekelbaars, giebel en blankvoorn) en anderzijds in Deinze (9 soorten) ter hoogte van de Oude Leiearm, van waaruit water van betere kwaliteit de Leie bereikt.

De verbetering ten opzichte van de gegevens van 1996 zijn dus spectaculair te noemen.

c) Afvissing in 2000

Dat de Leie aan de beterhand was, werd in 2000 al vastgesteld. Toen werd de Leie in het kader van het palingpolluentenmeetnet, van Wervik tot Sint-Martens - Leerne, op vijf staalnameplaatsen bemonsterd. Er werd op alle plaatsen vis aangetroffen en in Wervik, Wevelgem en Sint-Martens-Lerne werd zelfs veel vis aangetroffen.

In totaal werden er zestien vissoorten gevangen, namelijk paling, rietvoorn, blankvoorn, brasem, kolblei, giebel, karper, riviergrondel, zeelt, blauwbandgrondel, snoek, snoekbaars, baars, pos, driedoornige en tiendoornige stekelbaars. Ter hoogte van Kuurne was er zo goed als geen vis aanwezig. Het hoogste soortenaantal (12 soorten) was terug te vinden in de meest stroomopwaartse zone, namelijk in Wervik, en het meest stroomafwaarts gelegen staalnamepunt in Sint-Martens-Lerne.

d) Vergelijking afvissingen

1. Wanneer we de locaties 2000-2003 vergelijken, lijkt het dat de soortendiversiteiten op praktisch alle plaatsen in 2003 afgenomen zijn. Hier moeten we toch benadrukken dat de gebruikte methodes niet dezelfde waren en dat in 2000 veel intensiever werd gevist, hetgeen de resultaten kan beïnvloeden.

2. We kunnen stellen dat de Leie zich langzaam aan het herstellen is.

In vergelijking met 1996 is er een duidelijke en spectaculaire verbetering. Er is de toename van het aantal soorten, een toename van densiteiten en de afname van het aantal visloze locaties. Toch hebben we hier zeker geen evenwichtig visbestand. We treffen in de campagne van 2003 wel al achttien soorten aan. Plaatselijk komen al goede visdensiteiten voor.

3. Toch hebben we nog te maken met een vrij eenzijdig visbestand waarbij blankvoorn dominant is. De overige soorten worden nog maar slechts mondjesmaat gevangen.

{ **BRON** : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Ludo SANNEN :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2003-2004 , vraag nr. 45 van 21 november 2003 } .

---

39 . LEOPOLDKANAAL

Het Leopoldkanaal ligt in het noorden van de provincie West-Vlaanderen en de provincie Oost-Vlaanderen .

Langs het kanaal liggen onder meer de gemeenten Watervliet , Sint-Laureins , Moerkerke , Oostkerke en Zeebrugge .

a) Afvissing in 2003

De recentste bemonsteringen op het Leopoldkanaal door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek dateren van oktober 2003. Er werden toen 14 locaties bemonsterd met fuiken, elektrovisserij of met het sleepnet.

In totaal werden over de ganse lengte van het kanaal met verschillende technieken 4201 vissen gevangen met een totaal gewicht van ongeveer 140 kg. Er werden 17 vissoorten gevangen (waaronder de brakwater soort bot en één hybride) namelijk: paling, brasem, kolblei, giebel, karper, blauwbandgrondel, vetje, winde, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, snoek, driedoornige stekelbaars, pos, baars, snoekbaars en bot. Qua aantallen domineren pos en baars, ze maken samen meer dan 60% uit van de vangsten. Qua biomassa is karper met zijn gewichtspercentage van ongeveer 20% dominant en wordt gevolgd door blankvoorn (14%) en giebel (12%).

De roofvisstand op het kanaal bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (groter dan 20 cm), en in mindere mate snoek en snoekbaars.

Het voorkomen van juveniele exemplaren van de meest voorkomende soorten wijst op een natuurlijke rekrutering van deze vissoorten op het kanaal.

Van blauwbandgrondel en vetje kon de aanwezigheid op het kanaal worden vastgesteld maar hiervan werden slechts een zeer klein aantal individuen gevangen (minder dan 5 exemplaren over de ganse lengte van het kanaal).

De soortendiversiteit varieert van 5 tot 15 soorten met een gemiddelde van 9,9 soorten.

De elektrovisserijvangsten variëren tussen 849 en 4942 g/100 m beviste oever met een gemiddelde van 2204 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van de resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “goede tot zeer goede vangsten”. De oevers zijn vrij natuurlijk voor een kanaal zodat er in vergelijking met andere kanalen goed elektrisch kan gevist worden. Dit hoeft dus niet noodzakelijk te zeggen dat er een goed visbestand is.

De vangsten met de fuiken zijn minder afhankelijk van oeverstructuren. De fuikvangsten variëren tussen 149 en 3005 g/fuikdag met een gemiddelde van 1356 g/fuikdag. Hier krijgen we dan ook een ander resultaat. In vergelijking met vroegere bemonsterde kanalen variëren deze waarden tussen “kleine en goede vangsten”, het gemiddelde wijst eerder op “middelmatige vangsten”.

De Index voor Biotische Integriteit (IBI) werd uitgerekend voor de elektrische en fuikvangsten (2003). Hieruit blijkt dat de status van het kanaal meestal als “ontoereikend” wordt beoordeeld. Slechts op drie plaatsen bemonsterd met fuiken werd een “matige toestand” vastgesteld.

Het kanaal is, door de aanwezigheid van een stuw te Sint-Laureins, opgedeeld in een oostelijk en westelijk pand. Het oostelijk deel watert af naar de Westerschelde, het westelijk deel naar de Noordzee.

In het oostelijk deel werden 16 soorten gevangen. Baars is er de meest gevangen soort gevolgd door blankvoorn en kolblei. Qua biomassa domineert karper gevolgd door gibel en blankvoorn.

In het westelijk pand werden 18 soorten gevangen. Hier zijn pos en baars de meest abundantste soorten. Qua biomassa domineren paling en blankvoorn.

De vangstwaarden voor zowel elektrovisserij, fuikvisserij als sleepnetvisserij zijn gelijkaardig aan die van het westelijk pand behalve voor de vier meest westelijk gelegen locaties, waar de vangstwaarden voor de fuiken opmerkelijk hoger zijn. Zowel in het oostelijk deel als in het westelijk deel werd er een sleep uitgevoerd. In het oostelijk deel werd er een biomassa van 29 kg/ha afgesleept, in het westelijk deel slechts 9 kg/ha. Deze cijfers benadrukken, net als bij de fuiken ook “lage visdensiteiten” op het Leopoldkanaal.

Tussen Damme en Moerkerke werden nog enkele oeverstroken indicatief bemonsterd met het elektrovisserijapparaat. Hier werden nog een tiental snoeken en een vijftiental windes bovengehaald. Daarnaast ook nog wat gibel, blankvoorn, paling, driedoornige stekelbaars, baars en rietvoorn.

b) Afvissing in 1997

In 1997 werd het kanaal over zijn gehele lengte op 25 locaties bemonsterd. Er werden toen 16 soorten gevangen en één hybride. Blauwbandgrondel en bot zijn soorten die in 1997 niet werden gevangen. Tiendoornige stekelbaars werd dan weer wel gevangen in 1997 maar niet in de campagne van 2003.

c) Vergelijking afvissingen in 1997 en in 2003

Vergelijken we het visbestand 1997 met dat in 2003 dan stellen we vast dat:

1. qua aantallen was kolblei zowel in het oostelijk als in het westelijk pand in 1997 dominant. In 2003 was het aantal sterk teruggevallen en domineerde baars in het oostelijk deel en pos en baars in het westelijk deel;
2. in 1997 was er al sprake van een “verpossing” van het visbestand in het westelijk deel. Deze verpossing heeft zich kunnen verderzetten. Opvallend was terug dezelfde zeer lage vangst van possen zoals in 1997 in het oostelijke deel;

3. voor de meeste meetpunten waren de vangstwaarden (sterk) verschillend ten opzichte van deze van 1997, wat duidt op een verschuiving van de vispopulatie. In het oostelijk pand dichtbij de stuw werden in 2003 minder of kleinere vis teruggevonden (te Watervliet, Mariapolder en te Sint-Jan-in-Eremo), terwijl er een toename van de vis werd vastgesteld naar Nederland toe. In het westelijk pand werden in 2003 vanaf de stuw ter hoogte van Sint-Laureins merkkelijk minder vissen waargenomen (lagere vangstwaarden) en duidelijk meer naar de kust toe (West-Vlaamse gedeelte van het Leopoldkanaal, hogere vangstwaarden);
4. in het oostelijk deel waren de vangstdensiteiten voor de slepen quasi gelijk in 1997 en 2003 met respectievelijk 23 kg/ha en 29 kg/ha. In het westelijk deel was de vangstdensiteit gezakt van maar liefst 176 kg/ha in 1997 naar 9kg/ha in 2004. Dit is vooral te wijten aan het feit dat hier geen kolblei meer gevangen werd in 2003. In 1997 werden 6663 exemplaren/100 m afgesleept voor een biomassa van 38 kg/100 m. Een laag waterpeil, maar vooral een sterke aanslibbing (dikke, zwarte en anaërobe laag) door bladval van de rijen populieren hebben een negatieve weerslag op de visstand. Een sterke achteruitgang van de visstand heeft zich, zoals in 1997 vastgesteld voor het oostelijk pand, nu ook in het Oost-Vlaamse gedeelte van het westelijk pand doorgetrokken;
5. de geleidbaarheid van het kanaal is sterk afhankelijk van de neerslag en kan in een jaar zeer sterk fluctueren. In 1997 werd van Boekhoute tot Watervliet nog een conductiviteit van 5000 tot 6000 $\mu\text{S}/\text{cm}$ opgetekend, terwijl in 2003 waarden rond de 2000 $\mu\text{S}/\text{cm}$ werden gemeten. Deze veranderende geleidbaarheid kan ook aan de basis liggen van de verschuiving van de visstand binnen het oostelijk pand;
6. de visdiversiteiten in het oostelijk deel waren op 5 van de 6 locaties sterk toegenomen met een gemiddelde toename van 4,8 soorten per locatie;
7. in het westelijk deel van Sint-Laureins werd een vergelijkbare visdiversiteit waargenomen tot Maldegem. Op het West-Vlaamse gedeelte in dit deel werd in 2003 een grotere visdiversiteit vastgesteld met een stijging van gemiddelde van 6,5 soorten per locatie.

d) Besluit

We kunnen besluiten dat de visdensiteiten, ondanks de vrij hoge elektrische vangsten, vrij laag waren. Dit wordt vooral bevestigd in de sleepnetvangsten en de fuikvangsten die minder afhankelijk zijn van de oeverstructuren. In vergelijking met 1997 valt op dat het aandeel van kolblei in de vissamenstelling sterk is afgenomen. Het visbestand is verschoven maar blijft vrij eenzijdig. Nu zijn het baars en pos die maar liefst 60% van de totaal gevangen aantallen uitmaken. Zowel in het oostelijk als in het westelijk deel werden in 2003 de brakwater soort bot gevangen, deze soort werd in 1997 niet gevangen. De in de begin jaren '90 geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel heeft in 2003 het Leopoldkanaal ook weten te bereiken.

{ **BRON** : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 667 van 20 september 2007 } .

---

40 . LOVAART

De Lovaart of Lokanaal vormt een verbinding tussen de IJzer , vanaf het Fintele-sas , en het Kanaal Nieuwpoort-Duinkerke ter hoogte van Veurne .Ze doorkruist hierbij het poldergebied van de Noordwatering van Veurne in de “Westhoek” .

De vaart is ongeveer 14 kilometer lang en vertegenwoordigt 20 hectare Westvlaams hengelwater .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 300-tal op kanalen. De kanalen worden met een periodiciteit van 5 à 7 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2003

De laatste campagne op de Lovaart dateert van oktober 2003.

Op de Lovaart werd op één locatie te Alveringem aan de Millebrug een dubbele sleep uitgevoerd.

Er werden in totaal 8 soorten gevangen namelijk : baars, blankvoorn, brasem, kolblei, pos, snoek, snoekbaars en bot. Pos gevolgd door baars maken de grootste vangstaantallen (respectievelijk 36% en 25%) en vangstbiomassa (respectievelijk 24% en 23%) uit. Er werden in totaal 473 exemplaren gevangen met een totaal gewicht van 4800 g, omgerekend naar kg/ha betekent dit een vangstdensiteit van 40 kg/ha. Van de roofvissoorten werd slechts 1 snoek gevangen maar wel 15 (kleine) snoekbaarzen. Snoekbaars neemt dan ook de niche in als toppredator. Van de brakwatersoort bot werden twee exemplaren gevangen. Van de meeste vissoorten zijn juvenielen aanwezig wat wijst op een natuurlijke rekrutering van deze soorten op de vaart. Het relatief groot aandeel van pos zou kunnen betekenen dat het kanaal aan het “verpossen” is.

c) Afvissing in 1996

In 1996 werden er op de Lovaart op twee locaties een sleep uitgevoerd. Eveneens op de staalnameplaats te Alveringem maar ook te Lo-Reninge. In totaal werden er toen 10 soorten gevangen namelijk : voornoemde soorten zonder bot en brasem maar aangevuld met paling, riviergrondel, rietvoorn en driedoornige stekelbaars.

Op de locatie te Alveringem werden 9 soorten gevangen. Blankvoorn was met een aantalpercentage van 87% en een gewichtpercentage van 77% absoluut dominant. Er werden toen 966 exemplaren gevangen waarvan maar liefst 839 blankvoorns. Pos werd toen slechts twee keer gevangen. De vangstdensiteit bedroeg toen 118 kg/ha.

d) Vergelijking afvissingen 1996 en 2003

In 2003 is de visstand dus enigszins gewijzigd en is de dominantie van blankvoorn verdwenen. Van snoekbaars werd er toen slechts 1 exemplaar gevangen, nu 15. In 1996 konden we ook besluiten dat er een vrij goede populatie riviergrondel aanwezig was, een soort die we in 2003 niet meer konden vangen. Ook paling werd in 2003 niet gevangen. Dit betekent echter niet dat er geen paling of riviergrondel meer aanwezig zou zijn immers, in 1996 werd de sleep uitgevoerd in het voorjaar zonder veel plantengroei. In 2003 werd deze uitgevoerd in het najaar toen de rietgordel ver in het water reikte en de sleep bemoeilijkte. Vermoedelijk is de afgeviste biomassa in 2003 dan ook een onderschatting van de aanwezige visstand.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 672 van 20 september 2007 } .

---

41 . MAAS (GRENSMAAS)

Vanaf Luik loopt de Maas noordwaarts via de “ enclave van Maastricht “ tot Kessenich , waar zij België definitief verlaat . De Maas vormt , met uitzondering van een deel om Maastricht , de oostelijke grens van Belgisch met Nederlands Limburg .

De laatste afvissing van de Maas dateert van mei 2005 en zal opnieuw bemonsterd worden in het voorjaar 2008.

a) Afvissing in 2005

In de campagne van 2005 werd de Grensmaas op 10 locaties bemonsterd . Er werden 18 verschillende vissoorten aangetroffen namelijk baars, barbeel, beekforel, bierpje, blankvoorn, brasem, gibel, kolblei, kopvoorn, paling, pos, rietvoorn, rivierdonderpad, riviergrondel, serpeling, snoek, winde en zeelt. Op een totale lengte van 5000 m werden 943 vissen gevangen met een totale biomassa van ongeveer 122 kg.

De meest verspreide soort is de kopvoorn. Deze soort werd op elke locatie in grote getale aangetroffen. De gevangen exemplaren zijn relatief klein. Paling, blankvoorn en baars worden op 9 locaties gevangen.

Kopvoorn is de frequentst gevangen soort (39%), gevolgd door paling (34%) en blankvoorn (11%). Qua biomassa is paling de dominante soort (85%), gevolgd door kopvoorn (9%). Deze twee soorten maken dus 95% uit van de totale gevangen biomassa. Brasem, kolblei, biermpje, snoek, serpeling, beekforel, snoek, winde, rietvoorn, giebel en zeelt werden maar sporadisch gevangen.

De soortendiversiteit per locatie varieert tussen 4 en 9 soorten met een gemiddelde van 7.

b) Afvissingen in 1998 en in 2002

De Grensmaas werd reeds eerder in 1998 en in 2002 bemonsterd wat toelaat een vergelijking te maken. Voor de evolutie van het visbestand 1998-2002 verwijzen we naar het rapport "*Visbestandopnames op de Grensmaas 2002, mei 2002*" (Van Thuyne en Breine, 2002, Rapporten van het IBW).

De belangrijkste besluiten waren dat de visbestandgegevens op de Maas qua voorkomen van soorten, aantals- en gewichtsverdeling goed aansloten met die van 1998. De in 1998 opgemerkte sterke achteruitgang van het alverbstand had zich in 2002 voortgezet in die mate dat alver niet langer meer werd gevangen. Van de meeste soorten (maar vooral van paling en riviergrondel) die zowel in 1998 als in 2002 werden gevangen werden in 2002 kleinere densiteiten gevangen. Dit was niet geldig voor kopvoorn, baars en snoekbaars, waarvan net meer werd gevangen.

Roofblei, een niet inheemse soort, die al in de Maas gemeld was, werd voor het eerst gevangen in 2002. Reeds in 1998 stelde men een vooruitgang van het barbeelbestand vast, deze trend zette zich in 2002 voorzichtig verder. Opmerkelijk was de sterke achteruitgang van het riviergrondelbestand. Daar waar riviergrondel in 1998 één van meest verspreide en frequentst gevangen soorten op de Grensmaas was, was dit in 2002 niet meer het geval.

c) Vergelijking afvissingen in 1998 , in 2002 en in 2005

1. In 2002 werden op de 10 locaties, 17 vissoorten gevangen. Net zoals in 2005 waren paling, kopvoorn, blankvoorn en baars de meest verspreide soorten. Kopvoorn, paling en blankvoorn waren ook de frequentst gevangen soorten. Qua biomassa was dat net zoals in de campagne van 2005 paling gevolgd door kopvoorn.

2. De palingvangsten en de kopvoornvangsten zijn in 2005 sterk toegenomen, het aantal blankvoorns dat dan weer werd gevangen, is teruggevallen tot op eenvierde van die in 2002.

3. De alver wordt ook in 2005 niet teruggevonden. In 1998 viel het al op dat het alverbstand in vergelijkingen met metingen in 1991 (Vriese, 1991) sterk achteruitgegaan was. Toch werd deze soort in 1998 nog op 8 locaties gevangen, soms in grote aantallen. In 2002 werd er niet langer alver gevangen, en in 2005 dus ook niet meer.

4. In 2002 viel al op dat het minder goed ging met de riviergrondelpopulatie, daar waar deze soort in 1998 nog op één na alle locaties werd gevangen, kwam deze soort slechts voor op 5 locaties in veel kleinere aantallen. In 2005 wordt deze soort op 6 locaties gevangen maar is het aantal nog verder teruggevallen.

5. De beschermde rivierdonderpad werd op drie locaties gevangen. In 2002 werd deze soort slechts op één locatie aangetroffen.

6. Een andere positieve evolutie zien we in het barbeelbestand. We treffen in 2005 46 exemplaren aan daar waar er in 2002 slechts 17 gevangen werden. Niet enkel qua aantal zien we een positieve evolutie maar ook in de verspreiding langsheen de Maas. We kunnen hier voorzichtig van een trend spreken daar er ook al een lichte toename was van het aantal aangetroffen exemplaren in 2002 ten opzichte van 1998.

7. Roofblei werd in de campagne van 2005 niet gevangen, toch komt deze soort zeker nog voor in de Grensmaas. Er komen regelmatig meldingen binnen van vissers die deze soort op de Grensmaas vangen.

8. De kleinste soortendiversiteit vinden we net zoals in 2002 terug op de locatie gelegen op de grens Dilsen-Stokkem met Nederland, Damiaan. De grootste te Maaseik aan de jachthaven van Lakerveld. Hier werden in 2002 slechts 5 soorten gevangen. De soortendiversiteit in 2002 varieerde tussen 4 en 10 soorten met een gemiddelde van 7,3 soorten per locatie. De gemiddelde soortendiversiteit per locatie lag dus iets hoger in 2002 dan voor 2005 waar die 7 bedraagt. Op de twee stroomopwaarts gelegen locaties is de densiteit min of meer gelijk gebleven of gedaald. Op de 7 daaropvolgende locaties zijn de yangstdensiteiten gestegen. Het zijn vooral de hogere palingvangsten die hiervoor verantwoordelijk zijn.

De meeste vissen werden bovengehaald op de locatie te Dilsen-Stokkem. De hoogste visdensiteit werd gehaald op de locatie te Kinrooi.

d) Index voor biotische integriteit

De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend. Ter hoogte van Maasmechelen wordt een “goede ecologische kwaliteit” vastgesteld. In het algemeen kunnen we stellen dat de kwaliteit van de Grensmaas “matig” is. De IBI-waarden liggen echter dicht bij de grens “matig-goed”.

e) Besluit

We kunnen besluiten dat de Maas qua visbestanden niet echt veel verandert. Het zijn nog steeds kopvoorn, paling, blankvoorn en baars die de meest verspreide soorten zijn en die het meest gevangen worden. De overige soorten komen in mindere mate voor. Ten opzichte van 2002 zijn de belangrijkste verschillen: de toename in het palingbestand, de verdere uitbreiding van het barbeelbestand, de verdere terugval van het riviergrondelbestand en de sterke afname van het blankvoornbestand.

De Grensmaas is voor Vlaanderen nog steeds een vrij uniek water die nog enkele beschermde soorten herbergt.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 406 van 20 februari 2008 } .

---

42 . MANDEL

De Mandel is een zijrivier van de Leie en ligt in de provincie West-Vlaanderen .

Langs de Mandel liggen onder meer de gemeenten Wakken , Markegem , Ginste , Oostrozebeke en Ingelmunster .

In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan 550 op stromende waters. Een 50-tal bemonsteringsplaatsen bevinden zich in het Leiebekken. Drie locaties situeren zich op de Mandel.

De Mandel werd in juni 2003, op drie locaties bemonsterd (te Roeselare, Ingelmunster en op de grens Wielsbeke-Dentergem). Er werd geen visleven vastgesteld. De gemeten zuurstofconcentraties waren dan ook extreem laag. Te Roeselare werd een zuurstofconcentratie gemeten van 0,07 mg/l; te Ingelmunster, 1,4 mg/l en op de grens Wielsbeke-Dentergem, 0,35 mg/l. Dergelijke lage zuurstofconcentraties laten geen visleven toe. Deze locaties werden reeds vroeger in een campagne in 1997 bemonsterd. Ook toen kon geen enkel visleven vastgesteld worden in de Mandel.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 86 van 24 november 2006 } .

---

43 . MARK

De Mark is een wat minder bekende waterloop . Dit riviertje ontspringt in het dorpje Saint-Marcou , ten zuiden van Edingen in Henegouwen . De Mark stroomt over de taalgrens , van zuid naar noord en buigt dan tussen Herne en Galmaarden (Vlaams-Brabant) af naar het westen . Uiteindelijk stroomt ze nog een stukje , tussen Moerbeke en Viane , op Oost-Vlaams grondgebied om dan opnieuw Wallonië binnen te duiken en ten noorden van Twee-Akren uit te monden in de Dender.

De totale lengte van de rivier is ongeveer 25 kilometer , waarvan 17,5 kilometer in Vlaanderen .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Het doel is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd (VIS). Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 600-tal op stromende waters. Deze waters worden met een periodiciteit van 3 à 4 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2004

Op de Mark werden er vier locaties geselecteerd (Herne aan de Waltrudismolen, Tollembeek aan de molen, Galmaarden aan de oude molen en Viane aan de stuw en aan de Vianestraat), de recentste afvissing van de Mark dateert van maart 2004.

Op de Mark werden er in 2004, 16 vissoorten aangetroffen namelijk : brasem, kolblei, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, winde, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bempje, snoek, driedoornige stekelbaars, zonnebaars en baars. Riviergrondel, de beschermde bittervoorn en driedoornige stekelbaars werden in 2004 op alle locaties gevangen en zijn dus de meest verspreide soorten. Riviergrondel en blankvoorn zijn de meest gevangen soorten. De meeste vis werd gevangen te Tollembeek aan de molen.

c) Afvissing in 2001

Deze locaties werden ook bemonsterd in 2001 wat toelaat een vergelijking 2001-2004 te maken. In 2001 werden er 20 vissoorten aangetroffen namelijk de voornoemde vissoorten aangevuld met paling, kroeskarper, vetje en tiendoornige stekelbaars.

d) Vergelijking afvissingen in 2001 en in 2004

Vergelijken we de gegevens 2001-2004 dan stellen we het volgende vast :

1. bempje, in 2001 op alle locaties gevangen, werd in 2004 slechts op de locatie gelegen te Herne aan de Waltrudismolen gevangen ;
2. de beschermde soort bittervoorn werd in 2004 over het ganse verloop van de Mark gevangen ;
3. in 2001 was driedoornige stekelbaars de meest gevangen soort gevolgd door riviergrondel en blankvoorn ; in 2004 domineerden dezelfde soorten maar staat riviergrondel op de eerste plaats gevolgd door blankvoorn en driedoornige stekelbaars;
4. op de meeste locaties was de soortendiversiteit iets achteruitgegaan ;
5. ook de vangstdensiteiten was op alle locaties gedaald ;

6. zowel in 2001 als in 2004 waren de meeste vissen gevangen te Tollembeek aan de molen ;
7. van de meest gevangen soorten worden nog steeds juveniele specimens gevangen wat wijst op natuurlijke rekrutering;
8. de exoot zonnebaars, in 2001 op 1 locatie gevangen, werd in 2004 op 3 locaties gevangen ;
9. op één locatie was de waarde van de visindex iets gestegen, maar op alle meetplaatsen was de waardebeoordeling dezelfde gebleven .

e) Besluit

Ondanks het feit dat er iets minder soorten op de Mark werden gevangen dan vroeger en dat de vangstdensiteiten iets lager waren, bleef de visindex nog steeds behoorlijk scoren. De Mark had in 2004 een matige tot goede kwaliteit. Ten opzichte van de gegevens in 1998 waren de resultaten in 2001 er globaal op vooruitgegaan. Ten opzichte van de visbestandopnames in 1993 was de positieve trend nog meer zichtbaar (Van Thuyne en Belpaire, 1999 en Van Thuyne en Breine, 2002). Sinds 2001 is de kwaliteit van het visbestand op de Mark min of meer gelijk gebleven.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 670 van 20 september 2007 } .

---

44 . MARK (OMGEVING MEERLE) EN HET MERKSKE

In het uiterste noorden van de provincie Antwerpen situeert zich de rivier de Mark en aansluitend de waterloop het Merkske .

Langs de Mark liggen onder meer de gemeenten Merksplas , Wortel , Hoogstraten , Meer en Meerle .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringsmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit

meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan 550 op stromende waters. Een 100-tal bemonsteringsplaatsen bevinden zich in het Maasbekken. Drie locaties situeren zich op de Mark.

b) Afvissing in 2004 door het INBO

De Mark werd in het voorjaar 2004 op drie locaties bemonsterd (Wortel, Meer en ter hoogte van de grens met Nederland). Er werden 14 vissoorten gevangen namelijk : paling, karper, riviergrondel, serpeling, blauwbandgrondel, kopvoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, snoek, tiendoornige stekelbaars, driedoornige stekelbaars, zonnebaars en baars.

Op de meest stroomopwaarts gelegen plaats te Wortel werd enkel driedoornige stekelbaars gevangen. Een lokale bewoner meldde het INBO wel dat de beek hier in de zomer soms komt droog te staan. De Index voor Biotische Integriteit (IBI) scoort hier laag en duidt op een “ontoereikende ecologische kwaliteit”. De meeste vis werd gevangen op de meest stroomafwaartse plaats, tegen de Nederlandse grens aan. Deze locatie heeft een “goede kwaliteit”. Blankvoorn en riviergrondel zijn de meest gevangen soorten op de Mark. Op de locatie te Meer scoort de Index voor Biotische Integriteit (IBI) een “matige kwaliteit”.

c) Afvissing in 2004 in opdracht van de VMM

In het kader van een project met betrekking tot de sanering van vismigratieknelpunten werd de Mark in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) op 7 locaties in het najaar van 2004 bemonsterd (Baeyens en anderen , 2004). In totaal werden er 17 soorten gevangen namelijk de voornoemde soorten zonder serpeling maar aangevuld met brasem, vetje, gibel en bierpje. Ook hier waren blankvoorn en riviergrondel de meest gevangen soorten. Uit deze studie kon men besluiten dat het aantal soorten afneemt in stroomopwaartse richting alsook de vangstdensiteiten. In dit onderzoek werd ook het Merkske zelf op één locatie, aan de monding in de Mark, bemonsterd. Er werden hier 5 soorten gevangen namelijk : paling, bierpje, riviergrondel, kopvoorn en baars. De vangstaantallen lagen hoger dan waar ook in de Mark in Vlaanderen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2006-2007 , vraag nr. 85 van 24 november 2006 } .

---

45 . MOERVAART-DURME

In het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen , tussen het Kanaal Gent-Terneuzen en de Durme bevindt zich de Moervaart . Samen met de afgesneden westelijke tak van de Durme vormt dit een

bevaarbare waterloop tussen Gent en Lokeren met een lengte van 35 kilometer .

a) Afvissing in 2003

De laatste campagne op de Moervaart dateert van april 2003.

De Moervaart werd op 10 locaties van Gent tot Lokeren bemonsterd. De afvissingen werden uitgevoerd door middel van elektrovisserij en/of fuikvisserij. Op deze 10 locaties kwamen in totaal 16 soorten (+ 1 hybride) voor. Deze soorten zijn : paling, brasem, kolblei, gibel, karper, blauwbandgrondel, winde, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, snoek, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, pos, baars en snoekbaars. Op alle locaties werd vis gevangen. In totaal werden 3743 exemplaren gevangen met een totale biomassa van 611 kg.

De meest verspreide soorten op de Moervaart zijn blankvoorn en baars. Deze soorten werden op alle locaties gevangen. Daarna volgen paling, brasem, gibel en snoekbaars die op 9 locaties werden gevangen. Met een aantalpercentage van bijna 55% is blankvoorn ook de meest gevangen soort op de Moervaart. Brasem, karper en blankvoorn maken het grootste deel van de gevangen biomassa uit (respectievelijk 22%, 19% en 17% van de totaal gevangen biomassa). Van blauwbandgrondel, winde, snoek en tiendoornige stekelbaars kon de aanwezigheid op de Moervaart vastgesteld worden maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren) .

De soortendiversiteit varieert tussen 7 en 14 soorten met een gemiddelde van 10,3 .

De elektrische vangsten op het kanaal variëren tussen 478 g/100 m en 18964 g/100 m met een gemiddelde van 5465 g/100 m. Op basis van een vangstindeling in kwartielen van resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden op “zeer grote vangsten”.

De fuikvangsten variëren tussen 5050 g/fuikdag en 37505 g/fuikdag met een gemiddelde van 15000 g/fuikdag .

Op basis van een vangstindeling in kwartielen van resultaten van eerdere fuikbemonsteringen op kanalen wijzen deze waarden opnieuw op “zeer grote vangsten”.

We kunnen dus wel stellen dat de zeer grote vangstwaarden voor zowel de elektrovisserij als de fuikvisserij wijzen op zeer hoge visdensiteiten op de Moervaart.

Het feit dat de afvissing gebeurde tijdens de paaitijd verklaart deze hoge waarden. In de stroomafwaarts gelegen locaties van de Moervaart zijn uitzonderlijke hoge vangsten gedaan van voornamelijk paarijpe blankvoorns. Dit kan erop wijzen dat het mondinggebied van de Moervaart als paaizone van het havengebied van het Kanaal Gent-Terneuzen een belangrijke rol vervult. Een tweede belangrijke reden is de recente waterzuivering in de regio door de bouw van het waterzuiveringstation van Eksaarde en het collecteren van het rioolwater van onder andere Wachtebeke, Moerbeke en Eksaarde.

b) Afvissing in 1996

In 1996 werd de Moervaart op 13 plaatsen bemonsterd, er werden toen 12 vissoorten aangetroffen namelijk : paling, brasem, kolblei, gibel, karper, vetje, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, driedoornige stekelbaars, pos, baars en een kruising (hybride). Blankvoorn en brasem waren de dominante

soorten en ook gibel en karper maakten een belangrijk aandeel van de visstand uit. Er werden toen geen roofvissen zoals snoek of snoekbaars aangetroffen.

c) Vergelijking afvissingen in 1996 en in 2003

Indien we de vangsten van 1996 vergelijken met die van 2003 stellen we het volgende vast :

1. op alle 8 locaties, die zowel in 1996 als in 2003 waren bemonsterd, nam de soortendiversiteit toe ;
2. blankvoorn, brasem, karper en ook gibel zijn nog steeds de dominante soorten;
3. op praktisch alle locaties waar de vangstwaarden vergelijkbaar werden omdat dezelfde bemonsteringsmethode werd gebruikt, zijn deze waarden (sterk) toegenomen ;
4. de vangstwaarden voor de elektrovisserij in 1996 varieerden van 0 g/100 m tot 3708 g/100 m met een gemiddelde van 656 g/ 100 m, dit gemiddelde wees op “middelmatige vangsten”; in 2003 waren de vangstwaarden heel wat hoger en wees het gemiddelde op “zeer grote vangsten”;
5. de vangstwaarden voor de fuikvisserij in 1996 varieerden van 80 g/100 m tot 8380 g/100 m met een gemiddelde van 4468 g/100 m; ook hier zien we dat de vangstwaarden in 2003 heel wat hoger lagen;
6. in 1996 werd er duidelijk meer vis gevangen in het zuidoostelijk deel van de Moervaart; in 2003 werd er op gans de Moervaart veel vis gevangen;
7. snoekbaars werd op 9 plaatsen gevangen, snoek op 2 ; in 1996 werden noch snoek noch snoekbaars gevangen;
8. vetje werd in 1996 sporadisch gevangen, nu niet; in 2003 werden wel 5 andere soorten voor het eerst aangetroffen namelijk blauwbandgrondel, winde, snoek, tiendoornige stekelbaars en snoekbaars;
9. in 1996 werden we ook geconfronteerd met vissterfte in de fuiken vanwege de lage zuurstofconcentraties ; in 2003 troffen we geen enkele vis dood aan in de fuiken.

d) Besluiten

We kunnen dus stellen dat het beter gaat met de kwaliteit van het water in de Moervaart. In het verleden heeft zich in zomerperiodes regelmatig vissterfte voorgedaan op de Moervaart te Eksaarde en Moerbeke. Lozingen van rioolwater rechtstreeks of via overstorten, de afwezigheid van

stroming als gevolg van een beperkte neerslag en het warmere weer waren veelal de oorzaak ervan. Na de bouw van de waterzuiveringinstallaties van Stekene en Eksaarde en het collecteren van het rioolwater van Wachtebeke en Moerbeke werd een stelselmatige verbetering van de waterkwaliteit en een verschuiving van de visstand naar de Moervaart toe waargenomen.

Algemeen dient gesteld dat de visstand in vergelijking met 1996 heel wat denser is. De aanwezigheid van roofvissen als snoek en snoekbaars op de Moervaart wordt met dit onderzoek terug vastgesteld. Van snoekbaars werden toch al 24 exemplaren gevangen ; van snoek slechts 4. Vroegere onderzoeken (Samsoen, 1989 en 2003) wezen op de aanwezigheid van deze roofvissen voornamelijk in het stroomopwaarts gelegen deel van de Moervaart. De snoekbaars werd immers met wisselende dichtheden aangetroffen in de afgesneden westelijke tak van de Durme tussen Lokeren-stad en -Daknam. Overhangende takken van wilgen en elzen zijn de geprefereerde plekken voor deze roofvis.

Ondanks de aanwezigheid van 16 soorten hebben we toch te maken met een vrij eenzijdig visbestand, immers blankvoorn maakt maar liefst 55% van de totale vangstaantallen uit en brasem, karper, blankvoorn en gibel maken samen 73% van de totale gevangen biomassa uit. Naar soortensamenstelling toe is het visbestand vrij vergelijkbaar met dat van 1996, behalve dan dat er nu wel roofvissen worden aangetroffen. Naar vangstaantallen en hoeveelheden toe werd er in 2003 heel wat meer vis gevangen en dit is toch wel een gunstige evolutie.

Voor de verschillende locaties werd ook de index voor biotische integriteit IBI berekend. Deze index houdt niet alleen rekening met de hoeveelheid gevangen vis maar ook met de soortensamenstelling .

Opvallend is dat de visindexwaarden voor de elektrische vangsten hoger scoren dan de fuikvangsten. Daarnaast bevestigen de IBI waarden de reeds vermelde trend : 2003 scoort algemeen beter dan 1996. Toch is geen enkele locatie goed. In 2015 moet volgens de Kaderrichtlijn Water elk oppervlaktewater een goede ecologische kwaliteit hebben behalve de sterk veranderde die een goed ecologisch potentieel moeten behalen. Slechts drie locaties scoren “matig” en alle andere “ontoereikend”. Het gaat hier wel niet om een natuurlijk water maar we kunnen bezwaarlijk spreken van een goed ecologisch potentieel.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 671 van 20 september 2007 } .

---

46 . MOTTE

De Motte is een kleine rivier of typische laaglandbeek gelegen in de provincie Vlaams-Brabant .

Langs de Motte liggen onder meer de gemeenten/steden Houwaart , Tielt , Rillaar en Aarschot .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ca 900 meetpunten waarvan een 600 tal op stromende waters. Deze waters worden met een periodiciteit van 3 à 4 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2007

De laatste afvissing van de Motte dateert van het voorjaar 2007. De Motte werd op 5 locaties door middel van elektrovisserij en fuikvisserij bemonsterd (3 locaties in Tielt-Winge en 2 locaties in Aarschot) .

Op de Motte werden tijdens deze campagne (2007) 13 soorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, baars, bempje, blankvoorn, brasem, bruine Amerikaanse dwergmeerval, gibel, karper, kopvoorn, paling, riviergrondel en zonnebaars . Driedoornige stekelbaars is met een aantalpercentage van 42,1% de meest gevangen soort gevolgd door riviergrondel (20%), qua biomassa is kopvoorn dominant (31,5%) gevolgd door riviergrondel (16%) . In totaal werden er 451 exemplaren bemonsterd met een totaal gewicht van ongeveer 10 kg.

c) Afvissing in 2003

In 2003 werd de Motte op dezelfde locaties bemonsterd . Toen werden er 14 soorten gevangen, namelijk voornoemde soorten zonder brasem, bruine Amerikaanse dwergmeerval en karper en aangevuld met blauwbandgrondel, rietvoorn, snoek en winde. Toen was riviergrondel met aantalpercentage van maar liefst 83% en gewichtpercentage van 64% absoluut dominant. In totaal werden er toen 2107 exemplaren gevangen met een totale biomassa van ongeveer 35 kg.

d) Afvissing in 1999

In 1999 werd de Motte uitvoeriger bemonsterd (op 9 plaatsen) en werden er 19 vissoorten gevangen. Net zoals nu was driedoornige stekelbaars met een aantalpercentage van 28% de meest gevangen soort, qua biomassa was dit blankvoorn (gewichtpercentage van 31%).

e) Besluiten

1. De toename van het aandeel van driedoornige stekelbaars in 2007 is opvallend. Dit is meestal geen goed teken. Driedoornige stekelbaars is een pionierssoort, een soort die dus

het eerst verschijnt naarmate de waterkwaliteit het toelaat terug enig visleven te herbergen. Bij een verder verbeterende waterkwaliteit en de toename van het soortenaantal neemt het aandeel van driedoornige stekelbaars af of verdwijnt zelfs. Indien opnieuw meer stekelbaars wordt gevangen betekent dit meestal dat de kwaliteit terug afneemt.

2. Ten opzichte van 2003 stellen we vast dat het aandeel brasem, karper, zonnebaars en gibel is gestegen, terwijl blankvoorn en bierpje heel wat minder gevangen werden.
3. De grootste soortendiversiteit maar vooral vangstaantallen en vangstdensiteiten worden door de jaren heen gevonden te Aarschot, stroomafwaarts de molen Schoonhoven. In 2003 werden maar liefst 92% van het totaal aantal gevangen vissen hier bemonsterd. 99% van het totaal aantal grondels werd toen op deze plaats gevangen. De riviergrondelpopulatie was hier dan ook toegenomen van enkele tientallen naar meer dan 1700 exemplaren. Ook kopvoorn en blankvoorn werden hier goed gevangen. De vangstdensiteit was er gestegen van 93 kg/ha in 1999 naar 660 kg/ha. In 2007 is de riviergrondel populatie opnieuw teruggevallen tot een 100-tal exemplaren. Kopvoorn wordt hier nog vrij goed gevangen. In 2007 wordt een vangstdensiteit van 395 kg/ha gehaald. Dat er in 2003 in totaal zoveel meer vissen werden gevangen dan in 2007 (2107 versus 451 exemplaren) was dus te wijten aan de massale riviergrondel vangsten op deze locatie.

Door de jaren heen blijkt dat de soortendiversiteit hoger is op de twee meest stroomafwaartse locaties. Er is geen duidelijke trend van toename of afname van soorten per locatie doorheen de jaren vast te stellen.

4. Wanneer we kijken naar de vangstaantallen per 100 m doorheen de jaren dan zien we voor 2007 een toename voor 3 locaties, dit is vooral te wijten aan de toegenomen stekelbaarsvangsten op deze locaties. Op de locatie Tielt-Winge, Boekhoutmolen nemen de vangstaantallen met de jaren af. Op de locatie Aarschot, molen Schoonhoven, worden door de jaren heen de meeste vangstaantallen gehaald maar toch schiet 2003 er spectaculair boven uit en waren de vangsten van een andere grootte orde. Het is niet duidelijk waarom hier toen zoveel riviergrondel werd gevangen.
5. Er is geen duidelijke trend wat betreft de vangstbiomassa doorheen de jaren.

Wel zien we weer dat de locatie Aarschot aan de molen te Schoonhoven er nog meer dan voor de vangstaantallen uitspringt en dat dit voor het jaar 2003 opnieuw vrij spectaculair is. Uiteraard is dit ook te wijten aan de grote riviergrondelvangsten in 2003 op deze locatie.

6. De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend.

We zien dat enkel de locatie aan de Molen van Schoonhoven “matig” scoort, de overige locaties scoren een “ontoereikende kwaliteit”. In 2002 stelden we een licht positieve trend van de kwaliteit in de Motte vast. Op de meeste locaties waren de IBI waarden immers gestegen. Nu stellen we eerder een achteruitgang in kwaliteit vast, immers in vergelijking

met de vorige campagnes zijn de IBI waarden laag. Voor de drie meest stroomopwaarts gelegen locaties zijn deze zelfs de laagste ooit gevonden.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 669 van 20 september 2007 } .

---

47 . NETE

De rivier de Nete (provincie Antwerpen) is ongeveer 15 km lang .Ze wordt gevormd te Lier door de samenvloeiing van de onbevaarbare Grote Nete (bron te Hechtel-Eksel;ca. 80 km lang) en de Kleine Nete (bron te Retie;ca. 60 km lang) en mondt te Rumst uit in de Rupel.

Ze is bij hoogtij bevaarbaar voor schepen en staat in verbinding met het Albertkanaal via het Netekanaal.

A] De Grote Nete

De laatste afvissing van de Grote Nete dateert van maart-april 2006.

a) Afvissing in 2006

De Grote Nete werd in deze campagne op 8 locaties bemonsterd. Deze locaties werden reeds in vroegere campagnes, 2002-2003 (Van Thuyne en Breine, 2002 en 2003) en 1996-1998 (Breine et al, 2001 en Van Liefferinge en anderen, 2000) bemonsterd. Dit laat toe een vergelijking te maken .

De Grote Nete werd in de campagne van 2006 elektrisch bemonsterd of door een combinatie van elektrovisserij en fuikvisserij. In totaal werden er 19 vissoorten gevangen namelijk driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, Amerikaanse hondsvij, baars, beekprik, bierpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, karper, kleine modderkruiper, kopvoorn, kwabaal , paling, rivierdonderpad, riviergrondel, snoek, winde en zonnebaars.

Riviergrondel werd op alle 8 locaties gevangen en is hiermee de meest verspreide soort gevolgd door, paling (7 locaties), bierpje en kopvoorn (6 locaties) en blankvoorn (5 locaties). In totaal werden er 658 exemplaren met een gewicht van 24 kg gevangen. Riviergrondel is ook met zijn aantalpercentage van 44% de meest gevangen soort en wordt gevolgd door paling met een aantalpercentage van 14%.

Naar biomassa toe zijn het de twee zelfde soorten die domineren maar dan in omgekeerde volgorde, paling heeft een gewichtpercentage van 44% en riviergrondel 15%. Van tiendoornige stekelbaars, Amerikaanse hondsvij, beekprik, blauwbandgrondel, gibel, karper, kleine modderkruiper, kwabaal, snoek, winde en zonnebaars kon de aanwezigheid op de Grote Nete worden aangetoond maar ze werden slechts sporadisch gevangen (minder dan 5 exemplaren).

De soortendiversiteit per locatie varieert tussen 4 en 12 soorten met een gemiddelde van 7,6. De kwabalen die in deze campagne werden gevangen werden uitgezet in het kader van een herintroductieprogramma, kwabaal was immers een inheemse soort die niet langer voorkwam in België.

De grootste vangstaantallen werden gehaald te Meerhout en te Heist-op-den-Berg. De grootste vangstendensiteiten werden gevonden op de locaties gelegen tussen Balen en Heist-op-den-Berg. Vanaf de locatie te Itegem, Heist-op-den-Berg is de Grote Nete onderhevig aan getijden, vanaf hier werd er ook met fuiken bemonsterd. Hier werd wel minder vis gevangen dan op de meer stroomopwaarts gelegen locaties.

De visindex of IBI (Index voor Biotische Integriteit) kon enkel berekend worden voor de 5 meest stroomopwaarts gelegen locaties, gezien de 3 meest stroomafwaartse locaties behoren tot de getijdzone waarvoor nog geen index is ontwikkeld. De meest stroomopwaartse locatie scoort een “ontoereikende kwaliteit”, de overige locaties scoren een “matige kwaliteit”.

b) Afvissing in 2002-2003

De Grote Nete werd in een campagne verspreid over 2002-2003 op dezelfde 8 locaties op dezelfde manier bemonsterd.

Toen werden er 17 vissoorten gevangen. Het waren dezelfde soorten als in 2006 die het meest verspreid waren, in 2006 was daar wel kopvoorn bijgekomen. Ook in 2002-2003 was riviergrondel de meest gevangen soort en werd het meeste vis gevangen in het stroomopwaarts gedeelte en heel wat minder in het gedeelte behorende tot de getijdzone.

De vangstendensiteiten liggen voor beide periodes in dezelfde grootteorde.

De visindexwaarden zijn in vergelijking met 2002 overal zijn gestegen. In 2002 hadden we een overwegende “ontoereikende kwaliteit”, in 2006 een “matige kwaliteit”.

c) Afvissing in 1996-1998 en vergelijking met afvissingen in 2002-2003 en in 2006

In het kader van andere studies werd de Nete reeds vroeger, in de periode 1996-1998 op 7 van de 8 locaties bemonsterd en werd vergeleken met de resultaten 2002-2003 (Van Thuyne en Breine, 2002 en Van Thuyne en Breine, 2003 en Van Thuyne *et. al.*, 2004). Toen kwam men tot volgende vaststellingen.

In 1996-1998 werden er in totaal 20 vissoorten gevangen. Opvallend was dat soorten zoals gibel, kolblei, rietvoorn en winde, die in 1996-1998 zeer regelmatig werden gevangen, in 2002-2003 niet of bijna niet gevangen werden. Het aandeel van blankvoorn nam in de populatie ook toe in meer

stroomafwaartse zin en de soort werd zelfs dominant in de meest stroomafwaarts gelegen locaties. Ook het aandeel van brasem en kolblei nam stroomafwaarts toe. In 2002-2003 kon dit niet worden vastgesteld omdat voornoemde soorten nauwelijks werden aangetroffen en het riviergrondel was die vooral op de 6 meest stroomafwaartse locaties het grootste aandeel heeft.

In 2006 is het nog steeds zo dat soorten zoals kolblei, brasem, rietvoorn niet en gibel en winde slechts sporadisch gevangen worden en het riviergrondel is die qua aantallen blijft domineren.

In 2002-2003 kon men besluiten dat de in de jaren '90 geïntroduceerde exoot, blauwbandgrondel, zich ten opzichte van 1996-1998 goed had weten uit te breiden. Dit blijkt niet langer het geval in 2006 waar slechts 2 exemplaren werden gevangen. Rivierdonderpad werd in 2006 op 4 locaties gevangen, deze soort werd noch in 2002-2003 noch in 1996-1998 gevangen. Dit geldt ook voor de kleine modderkruiper. Deze soort werd eveneens noch in 1996-1998 noch in 2002-2003 op deze locaties gevangen. In 2006 werden 2 exemplaren op twee locaties gevangen.

d) Samenvattende besluiten

1. In 2002-2003 werden enige verschuivingen ten opzichte van 1996-1998 vastgesteld. De soortendiversiteit lag hoger en soorten zoals gibel, kolblei, rietvoorn, blankvoorn en winde werden in 1996-1998 zeer regelmatig gevangen. Blankvoorn domineerde zelfs de stroomafwaartse locaties.
2. In 2002-2003 domineerde riviergrondel en werden voornoemde soorten nauwelijks of niet gevangen ten voordele van soorten die we eerder in Kempense laaglandbeken verwachten. Overeenkomstig was dat paling, riviergrondel en blankvoorn de meest verspreide soorten op de Grote Nete waren. Bempje had zich weten uit te breiden stroomafwaarts de monding van de Grote Laak en verhoogde de lijst van meest verspreide soorten in 2003.
3. In 2006 merken we naast enkele overeenkomsten met 2002-2003 toch opnieuw enkele verschuivingen. Het zijn dezelfde soorten die het meest verspreid zijn en domineren, de vangstsites zijn van een zelfde grootteorde, het meest wordt er gevangen in het stroomopwaarts gelegen gedeelte en de soortendiversiteit is vrij vergelijkbaar. Volgende verschuivingen werden vastgesteld: kopvoorn heeft zich in 2006 blijkbaar weten uit te breiden en verhoogt nu het lijstje van de meest verspreide soorten in de Grote Nete, ook wijzen de vangsten van juveniele exemplaren op een natuurlijke rekrutering van deze soort.
4. Zeer opmerkelijk is dat er van rivierdonderpad een soort die noch in 1996-1998, noch in 2002-2003 gevangen werd, in 2006 maar liefst 65 exemplaren gevangen werd en dit op de 4 meest stroomafwaarts gelegen locaties. Drievierde werd gevangen op de locatie gelegen te Itegem, Heist-op-den-Berg. Het is voor het eerst dat deze soort in het bekken van de Grote Nete werd gevangen. Deze soort is dus blijkbaar begonnen met een stroomopwaartse kolonisatie van de Grote Nete vanuit de Kleine Nete.
5. Blauwbandgrondel, die zich in 2002-2003 ten opzichte van 1996-1998 sterk had weten uit te breiden, heeft zich blijkbaar niet verder weten te verspreiden. Kwabaal, een soort die pas recentelijk werd uitgezet, werd in de campagne 2006 teruggevangen. Ook kleine

modderkruiper werd voor het eerst terug gevangen en dit stroomafwaarts de Grote Laak (van deze soort wist men immers al dat deze voorkwam op de Grote Nete maar dan meer stroomopwaarts). Serpeling, werd in 1996-1998 en 2002-2003 gevangen maar niet in de campagne van 2006. Ook in de getijdenzone, waarvoor geen index kan berekend worden wijzen de vangsten op een verdere verbetering.

6. Bemonsteringen door de UIA in 2004.

In het kader van een impactstudie van Tessenderlo Chemie werden in 2004 door de UIA opnieuw bemonsteringen uitgevoerd op de Grote Nete. Er werd elektrisch gevist en door middel van fuiken (10 tot 15 stuks per locatie). Er werden 19 vissoorten gevangen en de soortendiversiteit varieerde van 7 tot 14 soorten met een gemiddelde van 10,4. Opnieuw hoger dan in de INBO-campagne 2006 (INBO = Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) wat ook weer normaal was gezien de hogere vangstinspanningen. In totaal werden er op de 5 locaties 331 exemplaren gevangen. Een opmerkelijk verschil was dat rietvoorn in hun campagne op twee locaties domineerde en in de INBO-campagne niet kon gevangen worden. Ook bij hen werd paling en riviergrondel veelvuldig gevangen, is er een stijging van het aantal riviergrondels maar ook een stijging van het aantal bempjes. Bovendien stelden zij ook vast dat “ongewenste” soorten zoals blauwbandgrondel en bruine Amerikaanse dwergmeerval niet meer werden waargenomen. Ook troffen ze een groot aantal kleine modderkruipers aan. Nu in 2006 werden er slechts 2 gevangen maar dat kan te wijten zijn aan de kleinere vangstinspanning. Het tweede grote verschil met de INBO- vangsten is dat er ook in 2004 blijkbaar nog geen sprake was van rivierdonderpadden waaruit we kunnen besluiten dat dit een zeer recente verschijning is (Van Liefferinge *et al.*, 2005).

B] De Kleine Nete

a) Afvissing in 2007

De Kleine Nete werd in 2007 op 4 locaties bevist .

Er werden volgende 19 vissoorten gevangen: alver, baars, beekprik, bempje, blankvoorn, blauwbandgrondel, bruine Amerikaanse dwergmeerval, karper, kleine modderkruiper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, rivierdonderpad, riviergrondel, serpeling, snoek, zeelt en zonnebaars.

In totaal werden er op de 4 locaties samen 441 exemplaren bevist met een totaal gewicht van 17 kg. Blankvoorn (aantalpercentage van 25,9%) gevolgd door riviergrondel (23,6%) en paling (16,8%) zijn de meest gevangen soorten.

Qua biomassa domineert paling met zijn 58,7% gevolgd door karper (20,1%).

b) Afvissing in 2002-2004

In de campagne van 2002-2004 werden op deze locaties 17 vissoorten gevangen.

Soorten die in de vorige campagne werden gevangen maar niet in 2007 zijn: brasem, winde en de twee stekelbaarssoorten. Soorten die werden gevangen in onderhavige campagne maar niet in de

vorige zijn: alver, beekprik, blauwbandgrondel, karper, serpeling en zeelt. Toen ook waren riviergrondel en blankvoorn de meest gevangen soorten op de Kleine Nete.

c) Vergelijking van de verschillende afvissingen

Op alle locaties behalve de meest stroomopwaartse is de soortendiversiteit toegenomen. Toch worden nog steeds, net zoals in 2002, op deze locatie de meeste soorten gevangen.

De waardebeoordeling van de visindex is hier ook met één klasse gedaald van een “goede” naar een “matige” kwaliteit. Op de locatie te Dessel en te Lichtaart is de visindex dan weer met één klasse gestegen van een “ontoereikende kwaliteit” naar een “matige kwaliteit”. Te Grobbendonk steeg het aantal soorten van 7 in 2002 naar 12 in 2007 en dat er hier beekprik werd gevangen is ook een gunstige evolutie. De waardebeoordeling blijft echter gelijk namelijk “matig”.

Ten opzichte van vorige campagne zijn er kleine veranderingen merkbaar. Zo is er een verbetering van de visindex op 2 locaties en een achteruitgang van de visindex op 2 locaties, toename soortendiversiteit op 3 locaties, kleinere vangstdensiteit op 3 locaties, hogere vangstdensiteit op 1 locatie. Van een echte verandering/verbetering van de visstand ten opzichte van de resultaten in vorige campagnes mogen we niet echt spreken. Dezelfde soorten domineren en de vangsten wijzen eerder op een status quo toestand.

De Kleine Nete scoort dus een “matige” kwaliteit over zijn gehele lengte. Het voorkomen van zeldzame en beschermde soorten zoals kleine modderkruiper, rivierdonderpad en nu ook beekprik wijzen op de potenties van deze beek en wijzen op het belang om de waterkwaliteit in de Kleine Nete streng te bewaken of liever nog te verbeteren. Op die manier kan een evenwichtige visstand worden uitgebouwd en de goede status bereikt worden. Op de Kleine Nete werden ook rivierkreeftjes gevangen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 408 van 20 februari 2008 } .

---

48 . POPERINGSE VAART

De Poperingse Vaart of Poperingevaart , gelegen in de provincie West-Vlaanderen , mondt uit in de IJzer .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 600-tal op stromende waters. Deze waters worden met een periodiciteit van 3 tot 4 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2006

De Poperingevaart of Vleterbeek werd het laatst in mei 2006 op 11 locaties bemonsterd (8 plaatsen te Poperinge, 2 plaatsen te Vleteren en 1 plaats te Alveringem).

In totaal werden 15 soorten gevangen namelijk : driedoornige en tiendoornige stekelbaars, baars, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, karper, kolblei, paling, rietvoorn, riviergrondel, snoek, de beschermde soorten bierpje en bittervoorn en de beschermde en zeldzame soort, kleine modderkruiper. In totaal werden er 1782 stuks gevangen met een totale biomassa van 53 kg.

Blankvoorn en riviergrondel domineren zowel qua aantallen (een aantalpercentage van respectievelijk 42% en 40%) als qua biomassa (een gewichtpercentage van respectievelijk 38% en 20%) .

Van de twee stekelbaarssoorten, bittervoorn, kleine modderkruiper en snoek weten we dat ze op de Poperingevaart voorkomen maar deze soorten werden slechts in beperkte mate gevangen (minder dan 5 exemplaren).

De soortendiversiteit varieert tussen de meetplaatsen van 2 tot 10 soorten met een gemiddelde van 5,5 soorten per locatie. De grootste diversiteit werd gevonden op de locatie te Poperinge stroomafwaarts Havermuis. Hier werd ook meer dan 30 kg/100 m gevangen. Het was vooral blankvoorn en ook wel riviergrondel die hier verantwoordelijk waren voor deze hoge vangsten. Op de locatie gelegen te Poperinge Pezelhoekstraat werd op het 100 m beviste traject stroomafwaarts de brug geen vis gevangen, er werd echter in het kader van het palingpolluentenmeetnet 100 m doorgevist en toen werden vijf soorten gevangen waaronder de zeldzame en beschermde kleine modderkruiper. Op de meest stroomopwaarts gelegen locatie werden slechts twee soorten gevangen.

De visindexen wijzen op de meest stroomopwaarts gelegen locaties op een overwegende “matige” kwaliteit, meer stroomafwaarts op een “ontoereikende” kwaliteit.

c) Afvissing in 2002

De Poperingevaart werd in 2002 op 4 locaties bemonsterd, toen werden er 8 soorten gevangen.

Pos werd in 2002 gevangen maar niet in 2006. Soorten die in 2006 werden gevangen maar niet in 2002 zijn: tiendoornige stekelbaars, blauwbandgrondel, gibel, karper, kolblei, rietvoorn, snoek en kleine modderkruiper.

Dat er minder soorten werden gevangen in 2002 was enigszins te verwachten gezien er toen slechts op 4 locaties werd gevestigd. Hoe groter de vangstspanning hoe groter de kans dat ook soorten gevangen worden die minder frequent voorkomen. Dit gaat op voor alle soorten behalve gibel en rietvoorn (in 2002 niet gevestigd), hiervan werden in 2006 respectievelijk 89 en 28 stuks gevestigd. Gibel werd in 2006 op zo goed als alle locaties vanaf Poperinge, Havermuis tot aan de monding in de IJzer gevestigd. Rietvoorn werd op 3 locaties gevestigd in Poperinge, 3 locaties die in 2002 niet werden bemonsterd.

Bermpje was in 2002 de meest gevestigd soort.

d) Vergelijking afvissingen in 2002 en in 2006

Als we de locaties vergelijken die zowel in 2002 als in 2006 werden bemonsterd dan stellen we vast dat:

1. er op de meest stroomopwaarts gelegen locatie (in Abele) in 2002 geen vis werd gevestigd en in 2006 paling en riviergrondel. De visindex is er gestegen van een “slechte” naar een “ontoeikende” kwaliteit;
2. op de locatie gelegen te Poperinge, Pezelhoekstraat stroomafwaarts de brug werden in 2002 bermpje, blankvoorn, paling en riviergrondel gevestigd. In 2006 werd in dit traject geen vis gevestigd, bij het doorvissen voor het palingpolluentenmeetnet werden echter voornoemde soorten weer gevestigd aangevuld met gibel en de zeldzame en beschermde kleine modderkruiper;
3. op de twee overige locaties is de visindex iets gedaald.

e) Besluiten

1. Algemeen kunnen we stellen dat de Poperingevaart een water blijft dat overwegend vooruit gaat maar tot nu toe nog “ontoeikend” scoort.
2. De diversiteit op de meeste locaties is nog laag en ook de densiteiten liggen over het algemeen nog laag. Het voorkomen van riviergrondel, bermpje en vooral de vangst van de zeldzame en beschermde soort kleine modderkruiper wijzen wel op de ecologische potenties van deze beek.
3. Naast waterkwaliteitsproblemen kende deze beek ook enkele structurele problemen.

Een zevental migratiebarrières werden geïventariseerd die het optrekken van vis uit de IJzer moeilijk maakten of zelfs geheel verhinderden. Drie ervan zijn bodemplaten die bij hoog water wel passeerbaar zijn, één is een duiker van 500 m onder Poperinge door. Onderzoek wees uit dat deze duiker voor sommige soorten in sommige seizoenen passeerbaar is (Verbiest en De Charleroy, 2002). Meer stroomopwaarts Poperinge waren

er nog twee niet passeerbare stuwen en één hindernis (<http://www.vismigratie.be>). De knelpunten aan de niet passeerbare stuwen zijn ondertussen opgelost zodat voor een aantal soorten de Poperingevaart tot ver stroomopwaarts bereikbaar is geworden. Het voorkomen van 8 en 10 soorten stroomopwaarts en stroomafwaarts Havermuis bevestigt dit. Ook op het meest stroomopwaarts gelegen punt werden 2 soorten gevangen.

Alle gevangen soorten zijn ook soorten die in de IJzer worden gevangen. Kleine modderkruiper werd in een campagne van 1996 reeds op de IJzer ter hoogte van de grens met Frankrijk gevangen. In 2001 werd deze soort al meer stroomafwaarts gevangen en in de laatste campagne in 2005 werd deze soort al gevangen tot in Vleteren, tot vlak bij de monding van de Poperingevaart in de IJzer. Het lijkt er dus op dat de kleine modderkruiper vanuit de IJzer de Poperingevaart (her-)koloniseert.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 664 van 20 september 2007 } .

---

49 . RUPEL

De rivier de Rupel ,gelegen in de provincie Antwerpen, is ongeveer 12 km lang. Ze ontstaat te Rumst door samenvloeiing van de Nete en de Dijle en mondt tegenover Rupelmonde op de grens tussen Hingene en Schelle van rechts in de Schelde uit.

De rivier is een onderdeel van het ABC-kanaal. Het ABC-kanaal is de afkorting van “Antwerpen-Brussel-Charleroi-kanaal” en is dus de naam van de centrale waterwegen in België , bestaande uit (van noord naar zuid) de Zeeschelde ,de Rupel en het Kanaal Brussel-Rupel en het Kanaal Brussel-Charleroi. Het Kanaal Brussel-Rupel wordt nu het Kanaal Brussel-Schelde genoemd .De grote schepen varen nu door de Winthamsluis de Schelde of het kanaal op .

De belangrijkste rivieren in het Rupelbekken zijn de Zenne die door Brussel stroomt , de Dijle die door Leuven stroomt , de Demer die Hasselt en Diest passeert en de Grote en de Kleine Nete die in Lier samen de Nete vormen.Al deze rivieren komen samen in een relatief korte maar brede rivier : de Rupel .

Over het visbestand zijn geen gegevens bekend , noch bij de Leefmilieu-administratie , noch bij het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW).

{ **BRON** : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Marino KEULEN in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Vera DUA :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2002-2003 , vraag nr. 122 van 28 februari 2003 } .

---

50 . SCHELDE

De Boven-Schelde (de Schelde tot Gent) stroomt Vlaanderen binnen te Spiere-Helkijn .Ze sluit aan op de Ringvaart te Gent . De Boven-Schelde is een ten behoeve van de scheepvaart genormaliseerde rivier voorzien van stuwsluizen . Sinds 1990 verbeterde de waterkwaliteit aanzienlijk.

De Zeeschelde is het deel van de Schelde gelegen tussen Gent en de Belgisch-Nederlandse grens . In tegenstelling tot de Boven-Schelde is de Zeeschelde onderhevig aan getijdenwerking .De Boven-Zeeschelde vervoert zoetwater, de Beneden-Zeeschelde brakwater.Door de toenemende conventionele waterzuivering van industrieel en huishoudelijk afval is de organische belasting van de Zeeschelde gedaald . In de natuurlijke situatie zou men zowel in het zoute als het zoete deel van de Schelde meer vissoorten moeten aantreffen dan in het brakwatergebied.

A) De Bovenschelde

a) Afvissing in 2002

De Bovenschelde werd in juni 2002 van Pottes (Franse grens) tot de aansluiting met de Ringvaart op 12 locaties bemonsterd. De afvissingen werden uitgevoerd door middel van elektrovisserij en fuikvisserij.

Op de twaalf locaties werden er in totaal 19 vissoorten gevangen namelijk paling, brasem, alver, kolblei, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, winde, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, regenboogforel, driedoornige stekelbaars, pos, baars, snoekbaars en de zeldzame soorten, kopvoorn en serpeling. Op drie bemonsteringsplaatsen werd geen vis gevangen.

De meest verspreide soort is blankvoorn (gevangen op negen locaties), gevolgd door gibel (gevangen op zeven locaties). Met maar liefst een aantalpercentage van 73% en een gewichtpercentage van 34% is blankvoorn ook de dominante soort op de Bovenschelde. Van alver, karper, kopvoorn, winde, serpeling, zeelt en regenboogforel kon de aanwezigheid op de Bovenschelde vastgesteld worden, maar het gaat hier om een zeer beperkt aantal individuen (minder dan vijf exemplaren).

b) Afvissing in 1996

In 1996 werd de Bovenschelde ook op deze 12 locaties bemonsterd en er werden toen slechts 9 vissoorten gevangen namelijk paling, brasem, kolblei, giebel, karper, blauwbandgrondel, vetje, blankvoorn en zeelt.

De Bovenschelde werd in 1996 echter uitvoeriger bemonsterd met een totaal van 42 locaties. Op slechts 15 van deze locaties kon visleven worden vastgesteld. Totaal werden 12 vissoorten gevangen, namelijk de hierboven genoemde vissoorten, aangevuld met rietvoorn, driedoornige stekelbaars en winde.

c) Vergelijking afvissingen

1. Op 9 van de 12 locaties die zowel in 1996 als in 2002 werden bemonsterd is de soortendiversiteit toegenomen. Op de meeste plaatsen is de toename zelfs spectaculair te noemen. Op de locaties waar in 1996 vis werd gevangen, trof men een soortendiversiteit aan variërende tussen 1 en 8 soorten met een gemiddelde van 2,4 soorten per plaats. In 2002 varieerde de diversiteit voor de 9 plaatsen waar vis werd gevangen, tussen 1 en 15 met een gemiddelde van 8,1 soorten per plaats.

2. De drie locaties waar in de campagne van 2002 geen vis werd aangetroffen, zijn gelegen tussen het traject van Pottes tot stroomopwaarts de stuw te Oudenaarde. Op twee plaatsen, in dit traject gelegen, waar wel vis wordt aangetroffen, beperkt het visbestand zich tot een totaal van zeven soorten. Het bemonsteringspunt met de grootste soortendiversiteit in dit traject is gelegen te Pottes zelf; hier werden zes soorten aangetroffen. Ook in 1996 werd er in dit traject zo goed als geen vis gevangen, enkel te Kerkhove, Kluisbergen werden toen drie soorten gevangen.

3. Net zoals in 1996 treffen we de grootste soortendiversiteit aan stroomafwaarts de stuw te Merelbeke.

Op alle locaties van het traject gelegen stroomafwaarts de stuw te Oudenaarde en de Tijarm te Gent, is de soortendiversiteit gestegen met een gemiddelde van 7,1 soorten per bemonsteringspunt.

4. We kunnen stellen dat de Bovenschelde, vooral het traject tussen Oudenaarde en Gent, zich langzaam aan het herstellen is. In vergelijking met 1996 is er een duidelijke verbetering. Toch hebben we hier zeker geen evenwichtig visbestand. We treffen in de campagne van 2002 wel al 19 soorten aan. Plaatselijk komen al goede visdensiteiten voor. Toch hebben we nog te maken met een vrij eenzijdig visbestand, waarbij blankvoorn dominant is. De overige soorten worden nog maar slechts in mondjesmaat gevangen. Deze waarnemingen worden bevestigd bij het berekenen van de visindex (IBI).

5. Het gedeelte van de Bovenschelde van Pottes tot Wortegem-Petegem aan de afwatering van de Molenbeek, scoort “slecht” tot “ontoereikend” (IBI varieert van 0 tot 1). Dit gedeelte is ook het minst geëvolueerd. Op de andere locaties worden hogere scores bekomen (tot maximaal 2,25), maar de kwaliteit blijft ontoereikend. Toch is de toename van het aantal soorten ten opzichte van 1996 heel duidelijk.

d) Besluit

Dat de Bovenschelde zich aan het herstellen is, wordt ook aangetoond door de resultaten van het specifiek jaar-rond onderzoek dat in opdracht van de afdeling Bovenschelde van de administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) in 2002 werd uitgevoerd door het Instituut voor Natuurbehoud ter hoogte van de stuwen van Merelbeke, Asper en Oudenaarde.

Er werden in totaal 29 vissoorten aangetroffen waaronder tien soorten die volgens de Vlaamse Rode Lijst "zeldzaam" zijn (bot, spiering, rivierprik, kopvoorn, serpeling, beekforel, vetje, winde, bittervoorn en brakwatergrondel) en één soort die volgens de Rode Lijst uitgestorven is in Vlaanderen (Europese meerval).

B) De Zeeschelde

Het visbestand van de Zeeschelde wordt in het kader van het meetnet opgevolgd door de KU-Leuven. Sinds 1995 wordt de evolutie van het visbestand van de Zeeschelde aan de hand van bemonsteringen met fuiken opgevolgd.

Sinds 2002 wordt de ruimtelijke distributie van het visbestand tweemaal per jaar (voorjaar en najaar) gemeten op de volgende locaties: Zandvliet, Antwerpen (Kennedytunnel), Steendorp en Kastel. Deze locaties bestrijken de volledige zoet-zoutgradiënt in de Zeeschelde. Ter hoogte van Zandvliet en van St.-Annabos (Antwerpen Linkeroever) werden in 2004 de seizoenale veranderingen in het visbestand via permanente vismeetstations opgevolgd. De meeste soorten (35) werden aangetroffen ter hoogte van het continue meetstation te St.-Annabos (dit is de grenszone tussen zout en zoet water).

De densiteiten van vissen in de fuik zijn, gemiddeld genomen, het hoogst in Antwerpen (Kennedytunnel) en algemeen geldt dat de soortendiversiteit en densiteit hoger zijn in het voorjaar. De resultaten werden gerapporteerd in het rapport: "*Opvolging van het visbestand van de Zeeschelde, resultaten voor 2004*" (Maes *et al.*, 2005).

De samenvatting en besluiten van dit rapport zijn hierna weergegeven:

- In 2004 werd het visbestand van de Zeeschelde met fuiken opgevolgd ter hoogte van twee permanente meetstations. Op vier locaties werd gericht bemonsterd tijdens het voorjaar en tijdens het najaar.
- Het inrichten van permanente vismeetstations die worden opgevolgd door geïnteresseerde burgers, is een gunstige evolutie en levert waardevolle data. Vooral het meetstation St.-Annabos nabij Antwerpen is, vanwege zijn positie op de grenszone tussen zout en zoet water, uitermate geschikt om de hele Zeescheldevisfauna op te volgen. Nabij dit meetstation wordt sinds 2005 de basiswaterkwaliteit continu gevolgd via een datasonde.
- Tijdens de duur van het onderzoek werden in de Zeeschelde 38 vissoorten aangetroffen. Bot, tong, brakwatergrondel en haring domineren de vangsten in de Beneden-Zeeschelde; blankvoorn, kolblei en driedoornige stekelbaars in de Boven-Zeeschelde.
- De visdata werden gebruikt om de toestand van het Zeeschelde-ecosysteem te beoordelen via een estuariene index voor biotische integriteit. Deze index bevat vijf metriecken die elk een eigenschap van de visgemeenschap evalueren. Bij verstoring scoort de index laag. De

ecosysteemkwaliteit varieert van “slecht” in het zoetwatergetijdengebied (Steendorp, Kastel) tot “matig” op de overgangszone van zoet naar brak water (Antwerpen). Ter hoogte van de Belgisch-Nederlandse grens is de kwaliteit “onvoldoende”. In vergelijking met andere jaren, verslechtert de toestand van de Beneden-Zeeschelde en verbetert de toestand nabij Antwerpen. De situatie in de Boven-Zeeschelde blijft, net als in eerdere jaren, “slecht”.

- De verslechtering van de situatie nabij Zandvliet ter hoogte van de Belgisch-Nederlandse grens, is verontrustend. Zowel de visdensiteit als de soortendiversiteit namen er af in vergelijking met vorige jaren. Zorgwekkend is de terugval in mariene soorten die het gebied gebruiken als kinderkamer. Tegelijk wordt vastgesteld dat zowel het densiteits- als het diversiteitsmaximum, zich verplaatsen van de grenszone met Nederland naar de oligohaliene zone ter hoogte van Antwerpen. De visdensiteit in een brakwatergebied wordt in eerste instantie bepaald door rekrutering vanuit de zee (voor zeevis) of vanuit het bovenstroomse bekken (voor zoetwatervis) en vervolgens door de distributie van prooien. De herverdeling van prooien ten gevolge van de toegenomen waterkwaliteit ter hoogte van Antwerpen, kan een deel van deze shift verklaren. Een bijkomende oorzaak voor de afgenomen diversiteit nabij Zandvliet moet echter gezocht worden in toegenomen antropogene druk, hetzij via de waterkwaliteit, hetzij via fysische ingrepen in de morfologie van het estuarium.
- Estuariene zones van de rivier zijn kinderkamers voor vissen. De verhoogde productiviteit van estuaria is gunstig voor de ontwikkeling van jonge vis. Zowel de zoetwatergetijdenzone (voor jonge zoetwatervis), als de brakke en mariene getijdenzone (voor jonge zeevis) fungeren als opgroeigebieden. Gebruik makend van de data die werden verzameld in 1995-2004, werd besloten dat enkel het brakwatergetijdengebied van de Zeeschelde een kinderkamerfunctie uitoefende voor jonge zeevis. De waterkwaliteit in het meer stroomopwaarts zoetwatergetijdengebied werd geacht ontoereikend te zijn in deze periode, zodat de kinderkamerfunctie in dit deel van de rivier niet werd ingevuld. Van een aantal soorten werd echter vastgesteld dat ze ook bij een lage zuurstofconcentratie kunnen voorkomen, zij het aan een lage densiteit, en wellicht via afwatering van polders. Zelfs bij een verbetering van de waterkwaliteit blijft het echter weinig waarschijnlijk dat jonge zoetwatervis massaal de weg naar de Boven-Zeeschelde vindt.
- De densiteit aan jonge vis is in dergelijke systemen gerelateerd aan de beschikbaarheid van overstromingsgebieden waarin de tijdelijk overstroomde vegetatie dienst doet als paaisubstraat. Door de strikte bedijking van de Zeeschelde zijn deze gebieden schaars en blijft de rekrutering van jonge vis laag. Naast de verbetering van de waterkwaliteit, blijft de toevoeging van overstromingsgebieden aan het buitendijks gebied prioritair om de visfauna in de Boven-Zeeschelde te herstellen.
- De situatie van trekvis in de Zeeschelde blijft nog steeds suboptimaal. Uit een statistische relatie tussen de zuurstofconcentratie in het estuarium en het voorkomen van diadrome soorten voor de periode 1995 en 2004, blijkt dat de lage gehalten aan opgeloste zuurstof een effectieve migratiebarrière vormen voor bot, fint, spiering en dunlipharder. Spiering en fint, anadrome soorten die paaien in zoet water, zijn hierdoor niet in staat om historische paaigronden in de Boven-Zeeschelde en de Kleine Nete te bereiken.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2004-2005 , vraag nr.
733 van 7 september 2005 } .

---

51 . VELPE

De rivier de Velpe ligt in het oosten van de provincie Vlaams-Brabant en gedeeltelijk in de provincie Limburg . De Velpe ontspringt in Opvelp en mondt in Zelem uit in de Demer.

De Velpe is ongeveer 32 km lang.

Langs de Velpe liggen onder meer de Vlaams-Brabantse gemeenten Opvelp , Neervelp , Boutersem , Hoeleden , Kortenaeken en de Limburgse gemeente Halen .

a) Inleiding

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 600-tal op stromende waters. Deze waters worden met een periodiciteit van 4 jaar bemonsterd.

b) Afvissing in 2004

De laatste afvissing van de Velpe dateert van het voorjaar 2004. De Velpe werd op 5 locaties door middel van elektrovisserij bemonsterd , namelijk te Boutersem, te Glabbeek, te Kortenaeken en op twee plaatsen te Halen .

Al deze staalnameplaatsen werden reeds in een vroegere campagne (in 1993) bemonsterd. Dit laat toe om een vergelijking te maken.

Op de Velpe werden in de laatste campagne van 2004 14 soorten gevangen namelijk : paling, gibel, karper, riviergrondel, blauwbandgrondel, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bierpje, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, zonnebaars en baars .

c) Afvissing in 1993

In 1993 werden 9 locaties op de Velpe bemonsterd en werden er 15 vissoorten gevangen namelijk de voornoemde soorten zonder tiendoornige stekelbaars maar aangevuld met brasem en regenboogforel.

d) Vergelijking afvissingen in 2004 en in 1993

1. In 1993 was grondel absoluut dominant en maakte zowel qua biomassa als qua aantallen ongeveer 50% van de vangsten uit. Qua aantallen volgden driedoornige stekelbaars (aantalpercentage van ongeveer 20%) en bierpje (aantalpercentage 13%).
2. In 2004 is het driedoornige stekelbaars die qua aantallen domineert (46%) gevolgd door riviergrondel (25%). Qua biomassa is het riviergrondel (28%) gevolgd door karper (21%). Paling, karper, rietvoorn en zonnebaars komen voor in de Velpe maar zijn slechts in beperkte mate aanwezig (vangsten van minder dan 5 exemplaren).
3. Hoewel riviergrondel ook in de campagne van 2004 nog één van de meest gevangen soorten is, wordt er slechts een fractie gevangen vergeleken met de aantallen gevangen in 1993. De meeste riviergrondels werden toen gevonden op de locaties te Kortenaken (stroomafwaarts de molen Vroente) en te Halen (Velpen). Toen werden respectievelijk maar liefst 756 en 1127 exemplaren gevist op 50 m. Nu is dat respectievelijk 46 en 19 op 100 m op deze zelfde plaatsen.
4. De grootste densiteiten en diversiteiten vinden we terug op de locatie te Glabbeek (stroomafwaarts de molen van Bunsbeek) en de locatie te Kortenaken (stroomafwaarts de molen Vroente) . Maar in vergelijking met de densiteitgegevens van 1993 is dit ook slechts een fractie van wat er toen werd gevangen. Ook op de locatie te Halen (Velpen) is de densiteit teruggevallen van 320,3 kg/ha naar 4,3 kg/ha, dit is hoofdzakelijk te wijten aan de terugval van het aantal riviergrondels.
Enkel op de meest stroomopwaartse locatie, gelegen te Boutersem, is de diversiteit toegenomen van 1 naar 4 soorten. De densiteit is op deze locatie gestegen. Ook op de locatie te Halen, stroomafwaarts de Zelkermolen, is de vangstdensiteit iets toegenomen. Op de overige locaties zijn de densiteiten sterk verminderd .
5. De visindex is, ondanks de sterke achteruitgang van de riviergrondelpopulatie, op 3 locaties gelijk gebleven en op 2 locaties vooruitgegaan. De Velpe heeft een overwegende “matige” kwaliteit .

e) Visuïtzettingen

Op de Velpe wordt door de Provinciale Visserijcommissie Vlaams-Brabant nog regelmatig vis uitgezet.

Zo werden in 2001, 15 kg kopvoorn uitgezet, 75 kg winde en 150 stuks zesweekse snoek. In 2002 was dit, 50 kg blankvoorn, 17 kg kopvoorn en 75 kg winde. In 2003 was dit, 25 kg blankvoorn, 50 kg winde, 150 stuks zesweekse snoek en 150 snoeken tussen 20 en 40 cm.

Het is opmerkelijk dat van de uitgezette vissen nauwelijks iets wordt teruggevonden. Immers van snoek, winde en kopvoorn werd geen enkel exemplaar gevangen. Van blankvoorn werden 17 stuks gevangen waaronder een aantal juveniele specimens zodat we kunnen stellen dat blankvoorn rekruteert in de Velpe.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2007-2008 , vraag nr. 138 van 15 november 2007 } .

---

52. WINGE

De rivier de Winge , gelegen in de provincie Vlaams-Brabant , mondt te Werchter uit in de Demer.

Onder meer de gemeenten Lubbeek , Sint-Pieters-Rode , Wezemaal en Rotselaar liggen aan deze waterloop .

a) Afvissing in 2007

De laatste afvissing van de Winge dateert van het voorjaar 2007. De Winge werd op vier locaties door middel van elektrovisserij en/of fuikvisserij bemonsterd : te Tielt-Winge (Gempmolen) , te Holsbeek (stroomaf Blauwmolen), te Holsbeek (stroomop A2) en te Rotselaar (aan Rotselaar Meer).

In totaal werden in deze campagne 12 soorten gevangen namelijk tiendoornige stekelbaars, driedoornige stekelbaars, baars, bierpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, bruine Amerikaanse dwergmeerval, gibel, paling, rietvoorn en riviergrondel .

De exoot blauwbandgrondel is met zijn aantalpercentage van 43% de meest gevangen soort gevolgd door riviergrondel (33%) en driedoornige stekelbaars (14%), de overige soorten maken elk minder dan 5% uit van de vangstaantallen . Qua biomassa is riviergrondel dominant (60%), gevolgd door blankvoorn (10%), de overige soorten maken elk minder dan 5% uit van de totale biomassa vangsten.

In totaal werden er 1620 exemplaren bemonsterd met een totaal gewicht van ongeveer 12 kg.

b) Afvissing in 2003

In 2003 werd de Winge op dezelfde locaties bemonsterd. Toen werden er ook 12 soorten gevangen namelijk voornoemde soorten zonder bruine Amerikaanse dwergmeerval maar aangevuld met zeelt. Toen was driedoornige stekelbaars met zijn aantalpercentage van maar liefst 61% en gewichtpercentage van 37% de absolute dominante soort. In totaal werden er toen 830 exemplaren gevangen met een totale biomassa van slechts 2 kg.

c) Afvissing in 1999

In 1999 werd de Winge uitvoeriger bemonsterd (op 8 plaatsen) en werden 16 vissoorten gevangen. In 1999 was riviergrondel met een aantalpercentage van 37% de meest gevangen soort, qua biomassa was dit gibel, gevolgd door riviergrondel (respectievelijk 35,8% en 33,3%). In totaal werden 1815 vissen gevangen met een totale biomassa van 26 kg (dit wel op 8 locaties).

d) Besluiten

1. We stellen dus een verschuiving doorheen de jaren vast.

- Opmerkelijk is de explosieve toename van de exoot blauwbandgrondel in 2007. Ten opzichte van 2003 zijn de vangsten van deze soort zowat vertienvoudigd.
- Eenzelfde trend zien we bij de riviergrondel vangsten, deze zijn ook bijna vertienvoudigd ten opzichte van 2003. Ten opzichte van 1999 is het verschil minder zichtbaar, toen was ook riviergrondel de meest gevangen soort en werden er zelfs nog iets meer gevangen dan in 2007. Ook blauwbandgrondel werd in 1999 in grotere aantallen gevangen dan in 2003, maar minder dan in 2007.
- De vangsten van driedoornige stekelbaars waren het laagst in 1999, in 2003 was het aandeel van deze soort het hoogst om in 2007 opnieuw af te nemen.
- Het aandeel van gibel is door de jaren heen verminderd. In 1999 werden de grootste aantallen gevangen (139 stuks), om dan doorheen de verschillende vangstjaren af te nemen (15 in 2003) tot de vangst van slechts 1 exemplaar in de campagne van 2007.
- Ook voor bittervoorn stellen we deze evolutie vast. Daar waar van deze soort in 1999 nog 206 exemplaren werden gevangen, werden er in 2003, 28 exemplaren gevangen en nog slechts 4 exemplaren in 2007. Vermoedelijk zijn deze vissen afkomstig van de Demer (deze soorten werden in de jaren '90 in de Demer uitgezet). Naar alle waarschijnlijkheid zijn deze vissen makkelijk in de Winge geraakt bij overstromingen in 1998 en 1999.

De bittervoornpopulatie heeft niet kunnen stand houden in de Winge, vermoedelijk komt hij niet (goed) tot voortplanting. Bittervoorn heeft immers een zoetwatermossel nodig om zich voort te planten, indien deze ontbreekt kan de populatie nooit uitgroeien tot een zichzelf instandhoudende populatie.

2. Over het algemeen worden door de jaren heen de grootste soortendiversiteiten maar ook vangstaantallen en vangstdensiteiten gevonden te Holsbeek, stroomafwaarts de Blauwmolen.

In 2007 echter is de hoogste soortendiversiteit en vangstbiomassa waargenomen op de locatie te Rotselaar, nabij Rotselaar Meer. Hier werden voor deze campagne het grootste aantal soorten gevangen namelijk 11 en ook de grootste vangstbiomassa. Het zijn vooral de riviergrondelvangsten op deze locatie die deze hoge biomassa verklaren, maar liefst 88% van de grondels worden op deze locatie gevangen. De hoogste vangstaantallen zijn net zoals de vorige jaren voor de locatie stroomafwaarts de Blauwmolen, het zijn hier vooral de blauwbandgrondelvangsten en in tweede instantie de driedoornige stekelbaarsvangsten die hiervoor verantwoordelijk zijn. 85% van alle blauwbandgrondels werden op deze locatie gevangen.

Opmerkelijk toch is dat op de locatie waar in 2007 de meeste soorten werden gevangen, ook in 1995 maar liefst 15 soorten werden gevangen, in 1999 en 2003 werden hier respectievelijk 1 en 5 soorten gevestigd.

3. Door de jaren heen zien we een lage soortendiversiteit voor de meest stroomopwaarts gelegen locatie. De gemiddelde soortendiversiteit per locatie is gelijk voor de jaren 1995, 1999 en 2003 namelijk 6,3 soorten per locatie. Voor 2007 is dat 6,5 dus zeer gelijkaardig.

4. Wanneer we kijken naar de vangstaantallen/100 m voor de verschillende locaties zien we ook hier geen evolutietrend. Wel zien we dat deze in de verschillende jaren het laagst is voor het meest stroomopwaarts gelegen staalnamepunt en het hoogst voor de locatie te Holsbeek, zoals we al eerder hadden vermeld. In 2007 is er een duidelijke toename van vangstaantallen voor het punt gelegen te Rotselaar nabij het Meer van Rotselaar.

5. Ook voor de vangstdensiteiten/100 m is er geen trend in de tijd vast te stellen. We zien de uitschieter voor de vangstdensiteiten in 1999 op de locatie te Holsbeek aan de Blauwmolen. Dit was vooral te wijten aan de hoge riviergrondelvangsten op deze locatie in 1999. In 2007 zien we een uitschieter voor de locatie te Rotselaar, ter hoogte van Rotselaar Meer. Ook hier zijn het riviergrondelvangsten die de hoge vangstdensiteit verklaren.

6. De index voor biotische integriteit (IBI) werd berekend.

We zien dat enkel de locatie te Holsbeek, stroomafwaarts de Blauwmolen “matig” scoort, de overige locaties scoren een “ontoereikende kwaliteit”. In 2003 stelden we een voorzichtige positieve trend van de kwaliteit in de Winge vast, immers op twee van de vier locaties was de Winge van een waardebeoordeling “ontoereikend” naar een waardebeoordeling “matig” gegaan. Nu stellen we eerder een achteruitgang van de visstand vast, slechts één locatie scoort “matig”, de rest “ontoereikend”. Ook is er de enorme toename van de exoot blauwbandgrondel, die in 2007 zelfs de meest gevangen vis geworden is op de Winge.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Hilde CREVITS :

53 . ZEEKANAAL BRUSSEL-SCHELDE

Het Zeekanaal , ook wel het Kanaal Brussel-Schelde genoemd , is een onderdeel van de kanaalverbinding tussen Charleroi , Brussel en de Schelde . Ongeveer 13 km van het Zeekanaal lopen over het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant en 11 km over dat van de provincie Antwerpen .

Het Zeekanaal Brussel-Schelde is één van de drukst beviste waters in de provincie Vlaams-Brabant .
In 2002 werd een afvissing gedaan door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer .

In het kader van een specifiek visstandonderzoek en onderzoek naar vismigratie doorheen sluisen op het Zeekanaal werden nog bijkomende gegevens verzameld, eveneens in 2002.

a) Afvissing in 2002

In 2002 werd het Zeekanaal op zes locaties elektrisch en met fuiken bevestigd. In totaal werden er 226 exemplaren gevangen met een gewicht van 75,1 kg.

Er werden zestien vissoorten gevangen, namelijk paling, brasem, kolblei, gibel, karper, kopvoorn, winde, bittervoorn, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, pos, zonnebaars, baars, snoekbaars en de brakwatersoort bot.

De meest verspreide soort is paling, gevolgd door blankvoorn, baars en snoekbaars. Paling, met een aantalspercentage van 29,2%, gevolgd door blankvoorn (20,4%) en baars (19,9%) zijn ook de meest gevangen soorten op het Zeekanaal.

Qua biomassa domineert karper (45,1%) gevolgd door paling (15%). Van brasem, gibel, kopvoorn, bittervoorn, rietvoorn, zeelt, zonnebaars en bot werden slechts een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren) gevangen.

Op het Zeekanaal varieert de soortendiversiteit tussen drie en tien soorten met een gemiddelde van 7,3 soorten per plaats.

Als we de elektrovisserijvangsten/ 100 m bekijken, zien we deze variëren tussen 0 g/100 m en 5.616,7 g/100 m met een gemiddelde van 1.431,2 g/100 m. Op basis van resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen variëren deze waarden van geen vangst in Willebroek tot een zeer grote vangst op de staalnameplaats gelegen in Grimbergen aan de Darse. De gemiddelde waarden wijzen op goede elektrische vangsten.

De fuikvangsten variëren tussen 871,7 g/fuikdag en 5.862,5 g/fuikdag met een gemiddelde van 2.913,9 g/fuikdag. In vergelijking met resultaten van eerdere fuikbemonsteringen op kanalen variëren deze waarden van middelmatige vangsten tot opnieuw een zeer grote vangst voor de

staalnameplaats gelegen in Grimbergen. Ook hier wijzen de gemiddelde vangstwaarden op goede vangsten.

De zeer grote vangstwaarden voor zowel de elektrovisserij als de fuikvisserij op de staalnameplaats in Grimbergen wijzen op een plaatselijke zeer hoge visdensiteit. De vangstwaarden op de overige staalnameplaatsen wijzen op redelijk goede visdensiteiten. Ondanks de zestien gevangen vissoorten kunnen we wel stellen dat we te maken hebben met een vrij eenzijdige visstand van vooral karper en paling in hoge densiteiten.

b) Afvissing in 1997

In 1997 werd het Zeekanaal op veertien locaties bevestigd. Er werden eveneens zestien vissoorten gevangen, namelijk voorgenoemde vissoorten zonder brasem, giebel en kopvoorn maar aangevuld met snoek, driedoornige stekelbaars en zonnebaars. Blankvoorn, riviergrondel en baars werden het meest aangetroffen.

Ook toen maakte karper het grootste deel van de biomassa uit.

De elektrovisserijvangsten/100 m en de fuikvangsten/24 u waren in 1997 van eenzelfde grootteorde als die van 2002. In tegenstelling met de campagne in 2002 was riviergrondel in 1997 één van de meest gevangen soorten. De beschermde soort bittervoorn werd in onderhavige campagne slechts eenmaal aangetroffen, in de vorige campagne werden 51 bittervoorns gevangen.

In het algemeen is de visstand in 2002 in vergelijking met het visbestand in 1997 vrij vergelijkbaar gebleven.

c) Specifiek visstandonderzoek in 2002

In het kader van een specifiek visstandonderzoek en onderzoek naar vismigratie doorheen sluisen op het Zeekanaal werden in 2002 nog bijkomende gegevens verzameld. Het onderzoek vond plaats op het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant, van Vilvoorde tot de zwaaihoek stroomafwaarts de sluis van Kapelle-op-den-Bos.

De afvissingen gebeurden met behulp van fuikvisserij. De fuiken werden in de maanden oktober en december 2002 op een zestal staalnameplaatsen wekelijks gezet en leeggehaald na één dag gestaan te hebben.

Er werden negentien vissoorten aangetroffen waarbij blauwbandgrondel, kroeskarper en vetje aanvullende soorten zijn op de bovenvermelde visbestandopname.

In dit onderzoek werd bevestigd dat blankvoorn de meest dominante vissoort is, op de voet gevolgd door paling, karper en baars. Rietvoorn, dat aangeschreven stond als een weinig voorkomende vissoort, werd in redelijke aantallen gevangen. Op het Zeekanaal vertegenwoordigt karper bijna de helft van de totale biomassa. De grootste concentratie karpers werd aangetroffen ter hoogte van de Darse.

Van bittervoorn, driedoornige stekelbaars, blauwbandgrondel, kroeskarper, kopvoorn en vetje werden slechts een beperkt aantal exemplaren (minder dan 5) gevangen. Bot werd niet gevangen. Brasem, giebel en zonnebaars werden in redelijke aantallen gevangen, in tegenstelling tot wat de visbestandopnamen in het kader van het meetnet weergaven. Dit is te wijten aan de hogere vangstinspanning.

d) Evaluatie van de paaiplaatsen

In verband met de vraag naar de evaluatie van de paaiplaatsen moeten we stellen dat op het Zeekanaal Brussel-Schelde er slechts één plasberm/ paaiplaats aanwezig is ter hoogte van Humbeek-Sas. Deze werd tot op heden (= 2004) nog niet geëvalueerd. Het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer is vertrouwd met de methodologie van het evalueren van paaiplaatsen maar kon deze paaiplaats door gebrek aan personeel en middelen niet evalueren.

De Provinciale Visserijcommissie van Vlaams- Brabant, het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer en de afdeling Bos en Groen zijn vragende partij voor het aanleggen van nieuwe paaiplaatsen langs het Zeekanaal.

In 1993 reeds werden enkele potentiële paaiplaatsen voorgesteld aan de beheerder van het kanaal (zie : IBW-verslag IBW.Adv.93.023). Enerzijds werd een paaiplaats in Zemst gelegen achter de aanlegplaats voor binnenschepen stroomopwaarts de sluis van Zemst op de linkeroever voorgesteld en anderzijds een paaiplaats aan de gemeentegrens Zemst-Grimbergen langs de rechteroever van het kanaal. Tot op heden (= 2004) werden de projecten echter nog niet opgestart. De NV Zeekanaal als beheerder van dit kanaal zal hierover meer inlichtingen kunnen verschaffen.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2004-2005 , vraag nr. 114 van 19 november 2004 } .

---

54 . ZENNE

De Zenne is (of was ?) één van de sterkst vervuilde waterlopen van Vlaanderen. De rivier voert belangrijke vrachten vervuilende stoffen af naar de Schelde. In de jaren '80 werd gestart met de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur binnen het Zennebekken in het Vlaamse Gewest.

Langzaam komt de zuivering van de rivier op gang.

Grootse infrastructuurwerken zouden de waterkwaliteit na de eeuwwisseling in 2000 drastisch verbeteren .

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van start gegaan. Dit visstandonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen

van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat ongeveer 900 meetpunten waarvan een 600-tal op stromende waters. Deze waters worden met een periodiciteit van 3 à 4 jaar bemonsterd.

De laatste afvissing van de Zenne dateert van juli 2007.

De Zenne werd bemonsterd in 2007 op vijf locaties (zie : tabel 1 in bijlage) met elektrovisserij of fuikvisserij; op drie locaties werd vis aangetroffen.

Op het eerste meetpunt, in Lembeek bij Halle, werd driedoornige stekelbaars gevangen. Hier werd ook een ijsvogel opgemerkt (een indicatie voor de aanwezigheid van vis). Dichter bij Brussel, in Drogenbos, werden honderden driedoornige stekelbaarzen gevangen en daarnaast ook tiendoornige stekelbaars, blankvoorn, blauwbandgrondel en riviergrondel (van deze laatste soort werd vooral broed gevangen). De opname gebeurde aan de Zennebeemden, waar de Zenne vrij natuurlijk meandert en ook veel ander waterleven werd opgemerkt zoals larven van libellen, vlokreeftjes en bootsmannetjes. In Anderlecht en Vilvoorde werd nog geen vis gevangen. Verder buiten Brussel, in Leest bij Mechelen, daar waar de Zenne nog onderhevig is aan het tij, werd een paling gevangen door middel van fuiken (zie : tabellen 2 en 3 in bijlage).

Gezien de reputatie van de Zenne zijn de resultaten toch al hoopvol. Immers de Zenne is historisch vervuild. Jarenlang was ze een open riool die het afvalwater van huishoudens, industrie en landbouw afvoerde. In 2006 en 2007 werden er waterzuiveringsinstallaties langs de Zenne vernieuwd en werden er nieuwe installaties in gebruik genomen, zoals de waterzuiveringsinstallaties van Beersel en Sint-Pieters-Leeuw (in 2006 operationeel) en het waterzuiveringsstation van Brussel Noord (vanaf maart 2007 al gedeeltelijk operationeel).

Hierdoor is de kwaliteit van het water al verbeterd. De vangsten zijn nog niet echt hoog en het gaat vooral over soorten die goed tegen vervuiling kunnen. Maar het toont toch aan dat vissen op zeer korte termijn terug kunnen keren eenmaal de kwaliteit van de habitat toeneemt. Immers visbestandopnames in 2003 toonden nog aan dat de Zenne een dood viswater was. Een campagne in 2008 zal moeten uitwijzen of de waterzuiveringsinstallaties verder hun vruchten afwerpen en of dit resulteert in een verdere vooruitgang van de aanwezige visstand op de Zenne.

Bijlagen : zie volgende bladzijden

Tabel 1: Ligging van de meetpunten op de Zenne

Nummer	X	Y	Naam	Gemeente	Situering
70020100	139819	155679	ZENNE	Halle	Lembeek aan het voetbalveld
70020200	145766	163217	ZENNE	Drogenbos	Zennebeemden
70020250	145539	167778	ZENNE	Anderlecht	
70020300	153621	178623	ZENNE	Vilvoorde	stroomafwaarts de viaduct van Vilvoorde, aan Initial Hospital Servives

70020400	154009	191825	ZENNE	Mechelen	Leest, aan taverne het Brughuis
----------	--------	--------	-------	----------	---------------------------------

Tabel 2: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2007 uitgedrukt in CPUE (elektrisch in G/100 m en N/100 m, fuiken in G/fuik/dag en N/fuik/dag met G = gewicht in g en N = aantal)

Nummer		10D stekelbaars	3D stekelbaars	blankvoorn	blauwbandgrondel	paling	riviergrondel	Totaal
70020100	G/100m		0,2					0,2
elektrisch	N/100m		0,2					0,2
70020200	G/100m	0,3	44,2	0,2	1,2		0,6	46,5
elektrisch	N/100m	0,4	66,4	0,2	0,8		2,6	70,4
70020250	G/100m							0
elektrisch	N/100m							0
70020300	G/100m							0
elektrisch	N/100m							0
70020400	G/fuikdag					289,6		289,6
fuiken	N/fuikdag					0,3		0,3

Tabel 3: Overzichtstabel van de totale vangsten in de Zenne (2007) met per soort: de geviste aantallen (N), de aantalpercentages (N%), de geviste biomassa (G in g) en de gewichtspercentages (G%).

	Ntot	N%	Gtot	G%
10D stekelbaars	2	0,56	1,4	0,13
3D stekelbaars	333	93,54	222,1	20,16
blankvoorn	1	0,28	0,8	0,07
blauwbandgrondel	4	1,12	5,9	0,54
paling	1	0,28	868,8	78,85
riviergrondel	13	3,65	2,8	0,25

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu , Hilde CREVITS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2008-2009 , vraag nr. 610 van 17 april 2008 } .

---

55 . ZUID-WILLEMSVAART

Binnen de provincie Limburg is de Zuid-Willemsvaart een druk bevist openbaar water .

De Zuid-Willemsvaart loopt vanaf Maastricht via Bocholt naar het Nederlandse 's Hertogenbosch. De Vlaamse vissers moeten zich tevreden stellen met een bescheiden deel van ongeveer 44 km en met een gemiddelde breedte van 33 meter .

a) Afvissing in 2004

Op de Zuid-Willemsvaart werden 10 locaties geselecteerd.
De laatste bemonstering dateert van september 2004.

Deze locaties werden met fuiken en/of elektrisch bevist. In totaal werden er 1.797 exemplaren gevangen met een gewicht van 64,9 kg.

Er werden 15 vissoorten gevangen, namelijk paling, brasem, kolblei, vetje, riviergrondel, winde, blankvoorn, rietvoorn, zeelt, bruine Amerikaanse dwergmeerval, snoek, pos, zonnebaars, baars en snoekbaars.

De meest verspreide soort is paling en baars (beide soorten werden op alle 10 locaties gevangen), gevolgd door blankvoorn (gevangen op 9 locaties) .

Baars is met een aantal (5) percentage van 71% de meest gevangen soort op de Zuid-Willemsvaart en wordt gevolgd door blankvoorn (16%) en paling (7%).

Qua biomassa domineert paling (57%) gevolgd door baars (21%) . Van brasem, vetje, winde, zeelt, bruine Amerikaanse dwergmeerval, snoek en snoekbaars werden slechts een zeer beperkt aantal individuen (minder dan 5 exemplaren) gevangen.

Het roofvisbestand bestaat voornamelijk uit grotere baarzen (>20 cm). Van snoek en snoekbaars werden over de ganse vaart respectievelijk slechts 1 en 2 exemplaren gevangen.

Op de Zuid-Willemsvaart varieert de soortendiversiteit tussen 2 en 12 soorten met een gemiddelde van 6 soorten per plaats. De grootste diversiteit treffen we aan in Lozen net voor de sluis .

Als we de elektrovissersijvangsten/100 m afgeviste oever bekijken, zien we deze variëren tussen 141,5 g/100 m en 733,8 g/100 m met een gemiddelde van 332,5 g/100 m . Op basis van resultaten van eerdere elektrische bemonsteringen op kanalen variëren deze waarden van kleine vangsten tot middelmatige vangsten met een gemiddelde waarde die wijst op middelmatige elektrische vangsten .

Op de Zuid-Willemsvaart variëren de fuikvangsten tussen 701,7 g/fuikdag en 2604,2 g/fuikdag met een gemiddelde van 1.638,3 g/fuikdag. In vergelijking met resultaten van eerdere fuikbemonsteringen op kanalen variëren deze waarden van kleine vangsten tot grote vangsten met een gemiddelde vangstwaarde die ook wijst op middelmatige fuikvangsten .

Ondanks de 15 gevangen vissoorten kunnen we wel stellen dat we te maken hebben met een vrij middelmatige eenzijdige visstand op de Zuid-Willemsvaart van vooral baars en paling in hogere densiteiten. De verschillende locaties zijn qua vangstdensiteiten vrij vergelijkbaar met elkaar.

De vangsten van juvenielen van blankvoorn en baars wijzen erop dat deze soorten zich voortplanten op de Zuid-Willemsvaart.

b) Afvissing in 2000

In het kader van het pollutantenmeetnet werd de Zuid-Willemsvaart in 2000 op 5 locaties elektrisch bemonsterd.

Er werden toen 17 vissoorten gevangen, namelijk voornoemde vissoorten zonder de bruine Amerikaanse dwergmeerval en snoekbaars maar aangevuld met barbeel, kopvoorn, bempje en blauwbandgrondel. Van al deze extra soorten werd in 2000 slechts 1 exemplaar gevangen, ze zijn dus zeer beperkt aanwezig op de Zuid-Willemsvaart.

Baars was toen eveneens de meest gevangen soort gevolgd door paling en blankvoorn.

Ook in 2000 domineerde paling qua biomassa, toen gevolgd door rietvoorn en baars.

c) Besluit

Het grote verschil van de vangsten van 2000-2004 is dat er in 2000 heel wat meer werd gevangen. Als we de elektrovisserijvangsten/100 m bekijken voor de 5 locaties bemonsterd in 2000 dan zien we dat deze wijzen op goede tot zeer goede vangsten.

Naar vissamenstelling is de toestand 2004 vrij vergelijkbaar met die van 2000, naar densiteiten toe zijn er aanwijzingen dat er in 2004 op de Zuid- Willemsvaart minder vis zit dan in 2000.

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Dominique GUNS in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Leefmilieu Kris PEETERS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2004-2005 , vraag nr. 143 van 3 december 2004 } .

INHOUDSOPGAVE

1. ALBERTKANAAL (blz.2)
2. ANTITANKKANAAL (blz.3)
3. ANTWERPSE DOKKEN EN HET
SCHELDE-RIJNVERBINDINGSKANAAL (blz.4)
4. BERWIJN EN DE VOER (blz.5)
5. BLANKENBERGSE VAART (blz.8)
6. BOUDEWIJNKANAAL (blz.10)
7. COUPURE –BRUGSE VAART TE GENT (blz.12)
8. DEMER (blz.13)
9. DENDER (blz.17)

10. DIJLE (blz.19)
11. DOMMEL (blz.21)
12. DURME (blz.22)
13. GETE (blz.24)
14. HERK (blz.26)
15. IJSE (blz.27)
16. IJZER (blz.31)
17. JEKER (blz.34)
18. KANAAL VAN BEVERLO (blz.35)
19. KANAAL BOCHOLT-HERENTALS (blz.38)
20. KANAAL BOSSUIT-KORTRIJK (blz.40)
21. KANAAL BRIEGDEN-NEERHAREN (blz.42)
22. KANAAL BRUGGE-SLUIS (blz.43)
23. KANAAL BRUSSEL-CHARLEROI (blz.44)
24. KANAAL DESSEL-KWAADMECHELEN (blz.46)
25. KANAAL VAN DESSEL-TURNHOUT-SCHOTEN (blz.46)
26. KANAAL GENT-BRUGGE-OOSTENDE (blz.48)
27. KANAAL GENT-TERNEUZEN (blz.52)
28. KANAAL IEPER-IJZER (blz.53)
29. KANAAL LEUVEN-DIJLE (blz.55)
30. KANAAL PLASSEDALE-NIEUWPOORT (blz.59)
31. KANAAL VAN ROESELARE NAAR DE LEIE (blz.62)
32. KANAAL VAN SCHIPDONK (blz.64)
33. KANAAL VAN STEKENE EN DE STEKENSE VAART (blz.66)
34. KANAAL NIEUWPOORT-DUINKERKE (blz.68)

35. KANAAL VEURNE-NIEUWPOORT (blz.71)
36. LAAK EN HOLLAAK (blz.74)
37. LAAN (blz.76)
38. LEIE (blz.78)
39. LEOPOLDKANAAL (blz.80)
40. LOVAART (blz.83)
41. MAAS (GRENSMAAS) (blz.84)
42. MANDEL (blz.87)
43. MARK (blz.88)
44. MARK (MEERLE) EN MERKSKE (blz.89)
45. MOERVAART-DURME (blz.91)
46. MOTTE (blz.94)
47. NETE (blz.96)
48. POPERINGSE VAART (blz.101)
49. RUPEL (blz.103)
50. SCHELDE (blz.104)
51. VELPE (blz.108)
52. WINGE (blz.110)
53. ZEEKANAAL BRUSSEL-SCHELDE (blz.113)
54. ZENNE (blz.115)
55. ZUID-WILLEMSVAART (blz.118)

